

הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד מציג....

'התחלות'

הצעות לשיעורי פתיחת שנה בתכנית באר

לשימוש פנימי בלבד

החוברת לא עברה עריכה לשונית

אין לעשות שימוש מסחרי בחומר זה בלי אישור בכתב מהמפמ"ר בלהה גליקסברג

אל: המורות והמורים המלמדים בתכנית באר

מאת: בלהה גליקסברג, מפמ"ר היסטוריה בחמ"ד

שלום רב!

לפניכם 'התחלות' - מאגדת דיגיטלית שנכללות בה מגוון הצעות לשיעורי פתיחת השנה בתכנית באר. ההצעות נכתבו על ידי המורים המלמדים בתכנית במסגרת הפיתוח המקצועי.

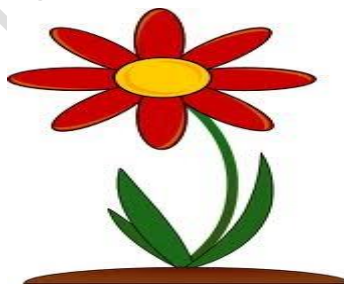
תודה והערכה לכל המורות והמורים שאנו נהנים מפירות עמלם.

המאגדת מיועדת למורים ותיקים וחדשים כאחת.

לחדשים – לצורך 'נחיתה רכה' בהפעלת תכנית באר בכיתותיהם, אך גם למורים הוותיקים

המבקשים לחדש ולהתחדש.

להלן קישור לדף המקורות ללימוד משותף בנושא הבאר - [דף מקורות - באר](#)

לשימושכם הטוב.

בהצלחה רבה

בלהה

ברוכים הבאים

חגית אריאל, אולפנת הגולן קצרין

1. פתיחה (10 דקות):
שיחת פתיחה עם מנהל/ת בית הספר.
הקרנה על מסך בכיתה: (15 דקות) - סרטון הפתיחה של בלהה + הסרטון של סיון רהב מאיר
2. דיון: (10 דקות)
הקרנת שקף-תמונה של באר על הלוח בכיתה. ושיח משותף - מהי באר, מה היא תורמת לנו, כיצד היא עובדת/פועלת, אילו פעלים נדרשים על מנת 'להשתמש' בה, היכן מוזכרת באר במקורות שלנו ומהי המשמעות שלה.
3. לימוד בחברותות: (20 דקות)
חלוקה לקבוצות ולמידה משותפת של דף המקורות של תוכנית באר*.
4. חזרה למליאה- (15 דקות)
כל קבוצה משתפת בתובנה אחת מתוך מקור אחד שהיא למדה.
5. הצגת תכנית באר על ידי המורה – (15 דקות).
הצגה על הלוח בכיתה, פתיחת הקורס. המבנה - כיצד החלוקה לקורסים, חוליות וכו'.
כיצד כל יחידה מחולקת (מבוא, מבט פנימה, וכו'). משימות הסיכום + הפנמה העשרה והמפגש פנא"פ). כיצד יתנהל השיעור בפועל ומהן הציפיות בתוכנית.
6. אסיף – (10 דקות)
סבב של הבנות כאשר כל אחת מהן משתפת במילה - עם איזה תחושה...
יצירת ענן משותף מכל המילים שעלו מהבנות.

שיעור פתיחה

שירה שמעוני-מזוז, אמי"ת הלל רחובות

עזרים : הבעות פנים דגם 'אימוג'י עם הבעות פנים שונות של : מחייך, סקרן, עצוב, משמעם, חושב, חושש ועייף. כיסאות מסתובבים, מחשבים ניידים, אוזניות, מסך ראשי.
התלמידות יושבות במעגל.

חלק ראשון (20 דק')

סבב ראשון התלמידות משתפות מה שמן ועם איזה חיוך הן מצטיידות הבוקר לגבי שיעורי היסטוריה באופן כללי עפ"י פרצופי האימוג'י.

סבב שני- מה היכרותכן עם תכנית באר? מה שמעתן עליה? מהי התחושה שהתלמידה באה לקראתה? (התרגשות, סקרנות, חשש, מוטיבציה וכו')

היכרות עם תכנית באר : הקרנת שני סרטוני הפתיחה של בלהה המפמ"רית וסיוון רהב מאיר :
באתר הקורס ולאחרי השאלה- מה התחושות של התלמידות? מה אתן מצפות מהקורס? לאחר מכן הסבר בגדול על מהי תכנית באר, מהם עקרונות לב לדעת, מהו 'המפגש', מה המטרות ומה מצפה לנו במשך השנתיים הבאות.

חלק שני: הבהרות, תקנות 'ואני מאמין': (10-15 דק')

שימת דגש על האחריות האישית של כל בת, האחריות חשובה להצלחת וצליחת הקורס. שינוי סדר למידה ועבודה : מחברת ועט - החוצה, מחשב ואינטרנט- פנימה!
הבהרת דגשים והבהרות שלי כמורה, מה אני מצפה מהן כמו שהן מצפות ממני.
שימת דגש על התלמיד כמרכז והמורה הופך למנטור.

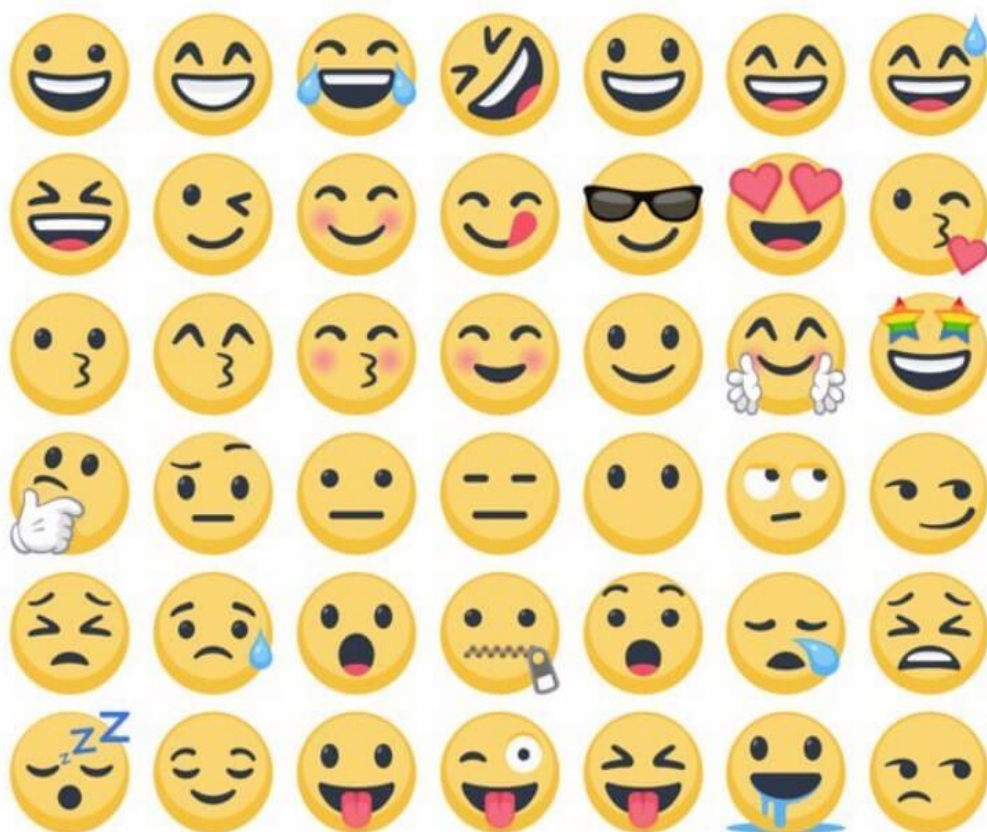
חלק שלישי: (25 דק') משימת פתיחה כדי ל'הכניס לעניינים את הבנות':

מהו ציר זמן? כיצד ההיסטוריה שלנו מתחלקת במחקר?

סקירה כללית על תכנית הלימודים ובאיזו תקופה אנו נתמקד.

תרגול המרת שנים למאות וההפך, כתיבה חופשית לאיזו תקופה בעת החדשה הבת מתחברת (היסטוריה כללית ויהודית / ישראלית) איזו תקופה התלמידה הכי סקרנית לדעת.

סבב סיכום- התלמידות משתפות עם איזה חיוך הן יוצאות לדרך עפ"י פרצופי האימוג'י.

"ברוכות הבאות"

שרית נוי, אולפנית אורט טבריה

בתכנית באר אנו נכנסים ללמידה שהיא שונה מהלמידה המוכרת.

מטרות השיעור –

1. להכיר בכך שגם אמצעי הלמידה (כמו אמצעי הכתיבה למשל) וגם דרכי הלמידה והחשיבה, מתפתחות ומשתנות עם השנים. אין הכוונה לפסול את הלמידה אליה הורגלנו, אלא להוסיף נדבך המותאם לתקופתנו, לפתוח אופציות.

2. להבין שהתהליך הוא חלק מההגעה למטרה, ושתהליכי הלמידה הם אישיים.

3. ליצור מוטיבציה, סקרנות ועניין ללמידה בבאר.

אורך היחידה: שני שיעורים רצופים.

מהלך:

שיעור ראשון: למידה בזוגות של שני סיפורי חכמים - מצורף דף לבנות.

בסיפור הראשון על הרב יוסף בן נאים, נחשפות התלמידות לכך שכלי הכתיבה השתכללו והשתנו עם הזמנים. המטרה היא להרחיב את המושג המוגדר באופן מסורתי כעט, עיפרון, קולמוס, קנה וכדומה ולכלול בו גם כלים דיגיטליים וטכנולוגיים.

רווח נוסף מהסיפור הוא "קנה לך חבר" – שדרך הכתיבה והלימוד צריכה להיות חביבה על האדם, קרובה אליו כחבר ומדברת בשפתו.

בסיפור השני הדגש הוא על כך, שגם אם אנחנו נמצאים בנקודה גבוהה מאוד, שנחשבת בעיני רבים כנקודת שיא, כדאי להרגיש שעדיין יש לפנינו דרך, ושתמיד יש לנו למה לשאוף ובמה להשתפר ולהתקדם. שלב החמש מאות בסולם מאפשר זמן בחינה של הדברים: מה הספקנו, ומה עלינו להמשיך ולעשות? זהו שלב המאפשר לנו להיות במצב של התפתחות ולמידה מתמדת. הסולם מציג באופן קווי התחלה ושלבים להשגת יעד מסוים ואחד. לעומת זאת, מפת החשיבה מציגה צורת למידה וחשיבה אחרת. צורת ארגון המחשבות לא באופן לינארי – גבוה או נמוך (כפי שהסולם מציג) – אלא באופן מתפשט המאחד תחומים שונים.

תכנית באר משלבת אמצעים טכנולוגיים בלמידה (סיפור ראשון) וגם פותחת לפנינו חלונות ואפשרויות מעניינות ומגוונות, ושמה דגש על תהליך ושאיפה מתמדת (סיפור שני).

שיעור שני: במליאה. צפייה יחד בשני הסרטונים - של בלהה ושל סיון רהב מאיר.

במחשב: אשר בן אבו - התמצאות, מאין באנו? שורשים.

שני סיפורי חכמים:

סיפור ראשון

מסכת אבות (פרק א משנה ו) :

"...יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרִיחָה אוֹמֵר: עֲשֵׂה לְךָ רֵב וְקִנָּה לְךָ חֵבֵר, וְהָיָה דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּתוֹ."

הרב יוסף בן נאים, מגדולי רבני מרוקו, נהג להסתובב ובידו קֶנָה, כלי כתיבה שהיה בשימוש באותם ימים, וקסת מלאה דיו. כשהיה עולה במוחו רעיון חדש לפירוש לתורה – נהג להעלותו על הכתב מיד. ואם בשנתו עלתה בו מחשבה – היה קם בזריזות, מדליק את הנר וכותב את מה שהתחדש לו בחלום. ומכיוון שבאותה עת היו הדפים יקרים – היה הרב אוסף עטיפות נייר, עליהן נהג לכתוב את חידושיו, ואת הניירות הכתובים היה כורך יחד לספר.

פעם הסביר, שכל אדם צריך לכתוב את מה הוא מבין בתורה:
"כל אחד היה בְּסִינִי וקִיבל תורה משלו, ועל כן הוא חייב לכותבה. רָמַז לְדַבֵּר בדברי חז"ל: "קֶנָה לך חבר", שְ�הֶקְנָה יהיה לך לחבר.

1. למה שימשו הקנה, קסת הדיו ועטיפות הנייר את הרב יוסף בן נאים?

2. באיזה אופן היה הרב רושם את חידושיו אם היה חי בתקופתנו? חשבי על יותר מאפשרות אחת.

באיזו אופציה את בוחרת כשעליך לרשום דבר מה?

3. כיצד מפרש הרב את "קנה לך חבר"? תוכלי להשליך פרוש נחמד זה לימינו?

סיפור שני

סיפר "הבן איש חי", הרב יוסף חיים מבגדאד שבעיראק. רב בולט ביהדות ארצות האסלאם, מחבר דרשות, פוסק הלכה ומנהיג קהילה.

מעשה באדם אחד שחלם על סולם ובו אלף שלבים, ובחלומו ראה את המלך מטפס בסולם עד שהגיע לשלב החמש מאות.

למחרת מיהר האיש לספר את החלום למלך.

המלך שמע את החלום, שמחה גדולה עלתה בליבו, והוא ציווה להעניק לאיש אלף זהובים. הסיפור על אודות החלום התגלגל במהירות, וכולם דיברו על אלף הזהובים שבהם זכה בעל החלום. פנתה אחת משכנות האיש לבעלה ואמרה: רוץ גם אתה אל המלך וספר לו על חלום שחלמת. אם השכן שראה את המלך במדרגה החמש מאות זכה באלף זהובים, אתה תגיד שבחלומך המלך עומד בראש הסולם. על חלום כזה לבטח תזכה בסכום גבוה יותר. אולי בעשרת אלפים זהובים! למחרת בבוקר הלך האיש אל הארמון וביקש להיפגש עם המלך.

הכניסו אותו אל המלך, והוא סיפר את מה שאמרה לו אשתו לספר.

שמע המלך את דבריו ופניו האדימו מכעס. מיד ציווה על משרתיו להשליך את האיש מן הארמון בידיים ריקות.

1. לפי דעתך, מדוע קיבל בעל החלום הראשון - שראה את המלך מגיע לשלב החמש מאות - פרס

מן המלך, ואילו "בעל החלום השני" - שדיבר על שלב האלף - סולק מן הארמון?

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

2. מה יותר חשוב בעיניכן – לטפס על הסולם, להשתפר ולהתקדם, או להגיע לשלב הסופי? מהן היתרונות של המדרגה ה-500?

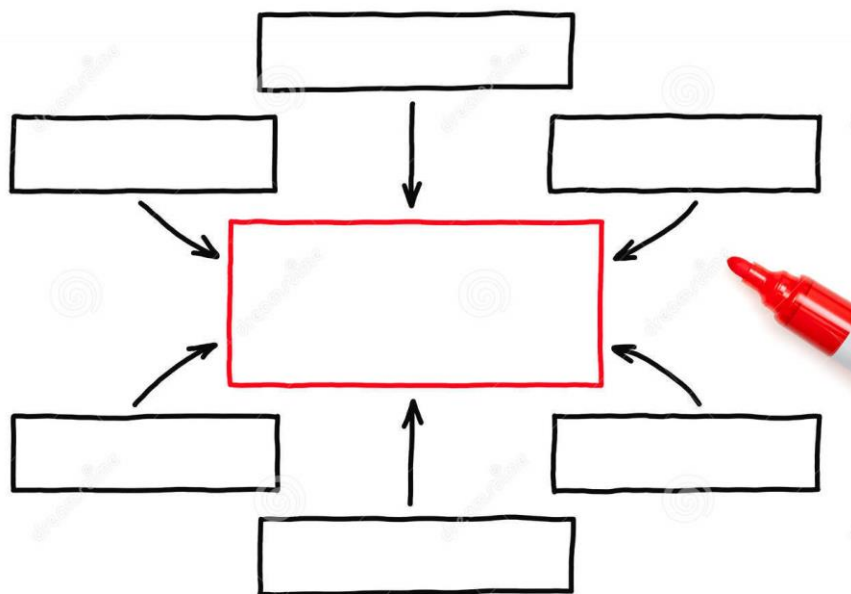
3. אפשר ללמוד כך, לטפס שלב אחרי שלב,

כמו על סולם

ian Stock Photo - csp14219

אבל יש אופציות נוספות לחשיבה ולמידה :

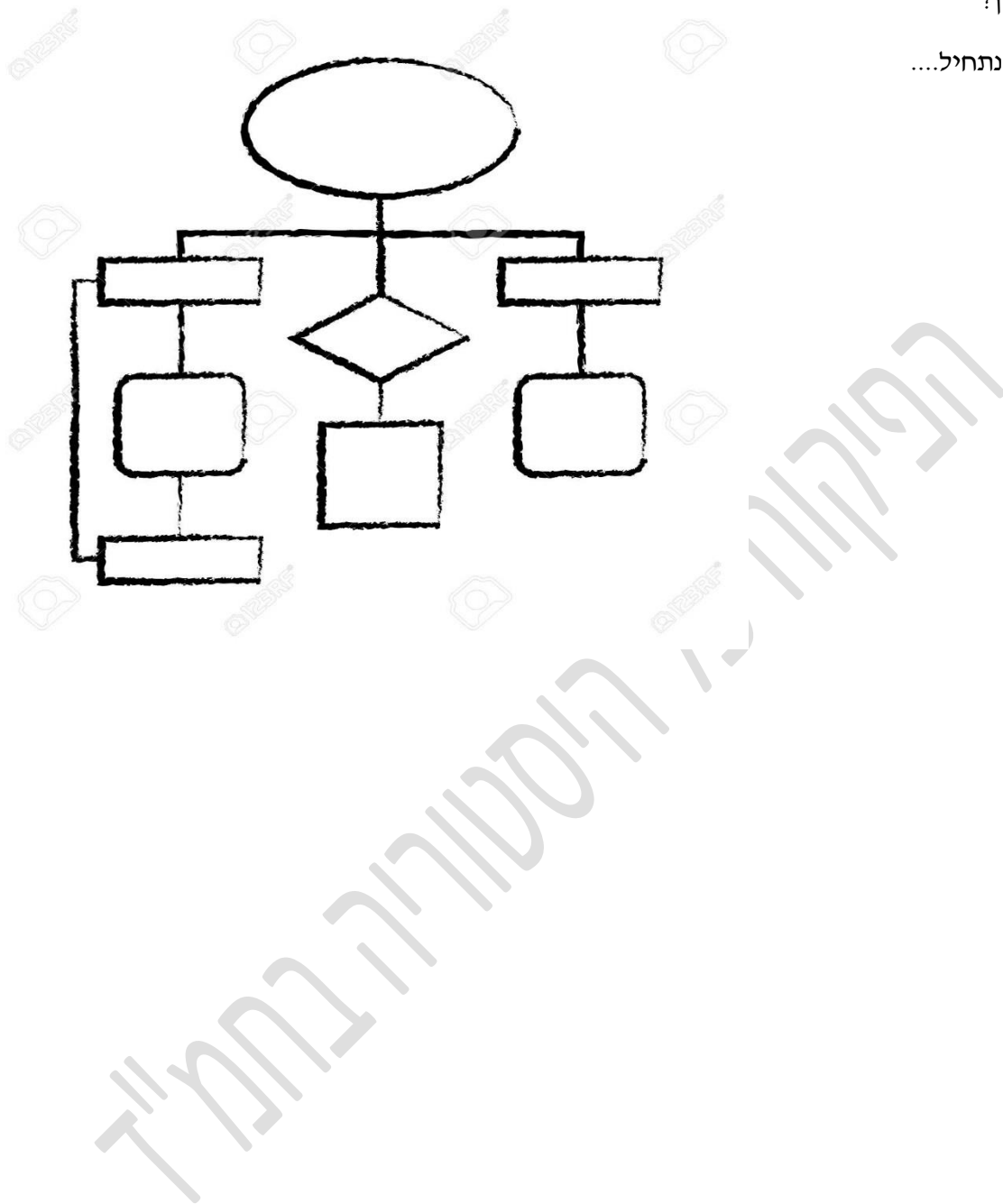

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מה ההבדל ביניהם?

מעניין?

בואו נתחיל....

ברוכים הבאים - שיעורי פתיחה

אורלי סלמן, אולפנת בנ"ע אורות מודיעין

שיעור ראשון

המטרה :

- להתנסות בלמידה עצמית
- להתנסות בלמידה קבוצתית. (שיתוף פעולה, סיעור מוחות)
- לספק את יצר הסקרנות
- הזמנה לאיתור כלי למידה שונים = חשיפה.

1. חידון טריוויה בקהוט בנושאים שונים בהיסטוריה. חלוקה של הכיתה לקבוצות ואז תחרות בין הקבוצות על זמן. [להלן קישור : <https://create.kahoot.it/share/1f0ab867-b5d9-4af4-907a-c6255de28cb1> שם החידון : חידון בהיסטוריה הקדמה תוכנית באר]
2. איסוף- במליאה- דיון על שני נושאים :
א. איך הרגשתם כשהייתם צריכים למצוא את התשובות לבד בלי עזרת מורה? האם זה עורר בך עניין? ריגוש? פחד? חוסר עניין?
ב. אילו כישורים נדרשו למילוי המשימות?
מסקנה- בתוכנית באר אנו נדרשים למיומנויות שהעלינו ושימוש בכלים שונים.

שיעור שני

1. חלוקת הכיתה לקבוצות.
2. לכל קבוצה קטע המתייחס למושג באר - מהי המשמעות של באר ע"פ הקטע.
3. חזרה למליאה – כל קבוצה תציג את המשמעות.
4. הקרנת ההסבר של המפמ"רית על התוכנית.
5. קישור בין התוכנית למושג באר
6. הקרנת הסרטון של סיוון רהב מאיר.

נספח

חידון בהיסטוריה

1. אחת הסיבות לעלייה ראשונה הייתה:
 - א. פוגרום קישינב
 - ב. הסופות בנגב
 - ג. מאורעות תרפ"ט
 - ד. אידיאולוגיה סוציאליסטית
2. אילו מבין המפעלים הבאים לא הקים הברון רוטשילד?
 - א. משי
 - ב. בשמים
 - ג. יקב
 - ד. טחנת רוח
3. היכן התיישבו ראשוני העולים מתימן בשנת תרמ"ב (אעלה בתמ"ר)?
 - א. ירושלים
 - ב. טבריה
 - ג. ראשלי"צ
 - ד. גדרה
4. איזו צורת התיישבות אפיינה את אנשי העלייה השנייה?
 - א. מושב עובדים
 - ב. קבוצה
 - ג. מושבה
 - ד. ערים
5. בתקופת איזו עלייה נוסדה תנועת בני עקיבא?
 - א. עלייה ראשונה
 - ב. עלייה שנייה
 - ג. עלייה שלישית
 - ד. עלייה רביעית
6. הסמל המופיע במרכז הסמל של צה"ל שייך במקור ל...
 - א. פרטיזנים
 - ב. לח"י
 - ג. אצ"ל
 - ד. הגנה
7. מה היו שורשיה של תנועת בני עקיבא?
 - א. החלוץ הדתי
 - ב. חיבת ציון
 - ג. עזרא
 - ד. אגודת ישראל

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

8. איסור נישואי תערובת בין יהודים לגויים חלו במסגרת

א. ועידת ואנזה

ב. חוקי ויימאר

ג. חוקי נירנברג

ד. חוקי ה-1 במאי

9. רצח ארלוזורוב התבצע כנראה על רקע

א. הסכם ריבנטרופ מולוטוב

ב. הסכם השילומים

ג. הסכם פשרה בין בריטניה לגרמניה

ד. הסכם העברה

10. הפתרון הסופי התחיל לאחר

א. מבצע ריינהרד

ב. מבצע ברברוסה

ג. הבליץ-קריג

ד. מבצע נורמנדי

11. ממנהיגי מרד גטו ורשה היה

א. דוד בן גוריון

ב. אדם צ'רניאקוב

ג. מרדכי אנילביץ'

ד. מנחם בגין

12. ארגון הבריחה הוא

א. התארגנות של בריחת יהודים ליערות והצטרפותם לפרטיזנים

ב. שם כללי להעפלה

ג. התארגנות ציונית לעלייה בלתי לגאלית לא"י לאחר השואה

ד. בריחת יהודי צפון אפריקה לא"י

13. מי זו דמות הרב המושפלת ע"י הנאצים בתמונה?

א. סבו של יאיר לפיד

ב. סבו של מאיר דגן ראש המוסד לשעבר

ג. סבו של בנימין נתניהו ראש ממשלת ישראל

ד. סבו של נשיא המדינה יצחק הרצוג

14. עלייה ב' היא כינוי ל...

א. מסתננים ערבים לא"י לאחר הקמת המדינה (פדיון)

ב. הברחת גבולות

ג. עליית יהודי בוכרה

ד. העפלה

15. "ספר המעל" הוא כינוי ל...

א. הסכם העברה

ב. נספר הלבן של פאספילד

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

- ג. הספר הלבן של מקדונאלד
ד. ספר חוקי נירנברג
16. כט' בנובמבר 1947- מי מבין המדינות הבאות בחרה להימנע מההצבעה?
א. בריטניה
ב. ברה"מ
ג. ארה"ב
ד. מצרים
17. מהו האירוע הראשון שפתח את מלחמת העצמאות?
א. מבצע נחשון
ב. אוטובוס הדמים ב-30 לנובמבר 1947
ג. משאיות התופת בירושלים ברחוב בן יהודה ב-1948
ד. ההצבעה באוס ב-כט' בנובמבר
18. מה הייתה חשיבותו הביטחונית של גוש עציון?
א. שמירה על קבר רחל
ב. שמירה על רצף התיישבותי מדרום לירושלים
ג. יצירת גוש התיישבותי המפצל בין חברון הערבית לבית לחם
ד. מטרה התיישבותית דתית בלבד ולא ביטחונית
19. "מבצע חתונה" הוא כינוי ל...
א. חטיפת מטוס אזרחי ע"י קבוצת יהודים מסורבי עלייה בברה"מ ב-1970
ב. מבצע לשחרור חטופים ישראלים מאוגנדה במסווה של "חתונה" ב-1976
ג. ארגון חתונה לעולים מאתיופיה בשנות ה-80 של המאה ה-20
ד. אתר שידוכים והכרזות באינטרנט
20. השיר "המסע לא"י" של שלמה גרוניך נכתב על
א. עליית יהודי תימן לא"י
ב. העלייה הגדולה לא"י לאחר קום המדינה
ג. עליית יהודי סוריה לא"י
ד. עליית יהודי אתיופיה לא"י

פתרון:

1. הסופות בנגב
2. טחנת רוח
3. ירושלים
4. קבוצה
5. עלייה רביעית
6. הגנה
7. החלוץ הדתי
8. חוקי נירנברג
9. הסכם העברה
10. מבצע ברברוסה

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

11. מרדכי אנילביץ'
12. התארגנות ציונית לעלייה בלתי לגאלית לא"י לאחר השואה
13. סבו של מאיר דגן ראש המוסד לשעבר
14. העפלה
15. הספר הלבן של מקדונאלד
16. בריטניה
17. אוטובוס הדמים ב-30 לנובמבר 1947
18. שמירה על רצף התיישבותי מדרום לירושלים
19. חטיפת מטוס אזרחי ע"י קבוצת יהודים מסורבי עלייה בברה"מ ב-1970
20. עליית יהודי אתיופיה לא"י

יחידת ברוכים הבאים

מטרות היחידה : טעימה של חווית למידה עצמאית

מפגש עם רציונל התוכנית, עם הפוטנציאל ועם האתגרים מתוך לימוד ושיח

ציפייה עצמית ומיקוד העזרה שתאפשר לי לעמוד בציפייה זו

מהלך :

א. תחילה משימת למידה עצמאית - ארץ העלייה של המשפחה. כל תלמידה צריכה לכתוב את ארץ העלייה של המשפחה שלה. כל ארצות המוצא יועלו על ענן מילים.

דיון בשאלות הבאות-

מהי ארץ המוצא המובילה בכיתתנו? מהי הארץ שהכי פחות? אילו תובנות עלו לך מהצגת הנתונים של הכיתה? האם ניתן ללמוד מכך משהו?

שיח ודיון-

מה גילינו על עצמנו? מה למדנו דרך זה?

מה גילתה בנו משימת הלמידה הזו?

ב. הצגת הסרטון של בלהה בפורום כיתתי.

ג. מה זו תוכנית באר. מה היתרונות שלה, מה האתגרים – איסוף על הלוח.

חוזקות- לשנות ראש, להתחדש, הלמידה העצמאית. קניית מיומנויות וכלים מתוך התנסות ולמידה עצמאית. על הזכות להיות אדם לומד, ולא רק שותה בצמא או אוכל בכפית של זהב.

על מקומה של תוכנית באר כחלק מתהליך של האולפנא -להפוך אותנו ללומדות עצמאיות, לחוקרות, למחפשות, לטועות ומתקנות. על הקשיים שיש בה-משמעת עצמית. התמדה. דיוק. על תהליך דו שנתי שיש משמעות לכל מהלך בו-גם מבחינת ציון.

ד. לימוד קצר על רמב"ן, עין אי"ה, השפת אמת. לפי החלוקה לקבוצות וכל קבוצה מעלה את התובנות שלה על משמעויות הבאר.

ה. לפזר על הרצפה כרטיסיות עם תמונות של "פויינט אוף ויו"-כרטיסיות עם תמונות שמעוררות שיח עמוק ופנימי.

מה הציפייה שלי שיקרה לי בקורס הזה? ומה יעזור לי לעמוד בציפייה הזו?

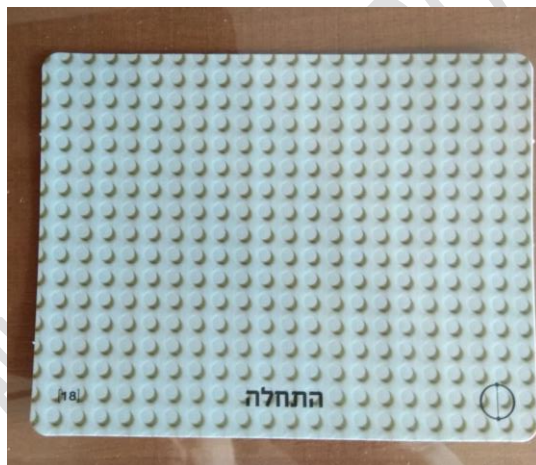
ו. חלוקת דף לכל תלמידה. כתיבת מכתב לעצמה על השאיפות והציפיות. ולחלק להן אותו בסיום הקורס על מודרנה.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

- ז. לחבר את כל המשימות של היחידה.
המשימה שלנו היא ללמוד היסטוריה בשנה הזו.
אבל בעיקר ללמוד את עצמנו. את העבר הלאומי שלנו את קורות משפחתנו ואת החיבור האישי שלנו לסיפור ההיסטורי הכללי.
שאיפה שהלמידה באופן של גילוי, עמל, דרישה עצמית תוביל ללמידה יותר משמעותית.
יש לנו ללמוד שפה ודינמיקה חדשה ומיוחדת. שחדשה גם לכן וגם לי. אבל דווקא מתוך אמונה בתהליך ובדרך אני מאמינה שבע"ה נצליח.

נספחים לדוגמא-

כרטיסי פוינט אוף ויו. יש סוגים שוני של קלפי שיח של חברות שונות.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

1. הצגה עצמית . (3 דק')
2. סבב הכרות כיתתי - כל תלמיד יגיד את שמו + דמות היסטורית אותה הוא מעריץ + נושא או תקופה היסטורית עליה היה רוצה לדעת יותר. (15 – 20 דק')
3. הקרנת סרטון "על התוכנית" – הסרטון מהווה מעין הכנה פיקנטית וגירוי ללימודי היסטוריה. (55: 1 דק')

חלק ב – תכנית באר (15 דק')

1. הקרנת סרטון "דבר המפמ"ר" (57: 4 דק')
2. חידוד מסרים (6 דק') :
 - א. זכות נפלה בחלקכם ליטול חלק בפרויקט.
 - ב. פדגוגיה חדשנית – שילוב של טכנולוגיה בלמידה על כל יתרונותיה (שמע/תמונה/שפע מידע/ שליטה בקצב ההתקדמות)
 - ג. נדבך למידה נוסף – המורה כמנחה ידע ולא כמקור ידע / תלמיד אקטיבי ולא פסיבי.
 - ד. חוזה מורה תלמיד.
3. הקרנת סרטון "התמצאות בקורס" (42: 3) – סרטון ובוא הסבר מקיף על אופן הלמידה :
 - א. מומלץ לצפות מספר פעמים במידת הצורך.
 - ב. השיעור השלישי – אינו תמיד שלישי.

חלק ג – סיכום ביניים (10 דק')

1. בניית חוזה "תלמיד-מורה" :
להצלחת התוכנית :
 - א. מה אני מצפה מהמורה.
 - ב. מה אני מצפה מעצמי.להכין גוגל פורמס / או פדלט.

חלק ד – מבוא להיסטוריה (מבט מאקרו) (20 דק')

1. ציר הזמן –
 - א. בריאת העולם (0 / -3760) ----- היום)
התש"פ / 2020.
 - ב. שנת ה – 0 (לידת ישו)
 - ג. שימוש במונחים - לפני הספירה ולספירה / המאות ה - / שנות העשרים / מחצית ראשונה / שלהי.
2. חלוקת ההיסטוריה – עת עתיקה / ימי ביניים / עת חדשה.
3. אירועים גדולים עת עתיקה .
4. מאפייני ימי הביניים.

חלק ה – מבנה תוכנית הלימודים (מבט מיקרו) (15 דק')

1. לוקחים "זום-אין" לאזור ימי הביניים (מאפיינים) – זוהי נקודת הפתיחה שלנו.
2. תיאור תוכנית הלימודים :
 - א. מסורת ומודרנה –
 - i. שלוש מצלמות (העולם הגדול / היהודים / ארץ ישראל).
 - ii. לכתוב רשימת נושאים על הלוח.
 - ב. נאצים ושואה.
 - ג. מישוב למדינה.

סיכום (5 דק')

היום עסקנו בעיקר בעטיפה/ במסגרת. ההתעסקות הזו נשענה על שני חלקים מרכזיים:

חלק ראשון – הכרות:

חלק זה התחיל בסבב הכרות אישית, ואז עבר להכרות עם התוכנית. הדגשנו את מימד הזכות – זה לא מובן להיות כאן בפרויקט הזה. וביססנו חלק זה עם חוזה "תלמיד- מורה" שהוא בעצם מעין תאום ציפיות לשנה.

חלק שני – מבוא לתוכן:

בחלק זה רעננו את מושגי היסוד בהיסטוריה, עברנו סקירה מהירה על חלוקת ההיסטוריה לתקופות ואירועי השיא בכל תקופה. משם עשינו זום אין לתקופת ימי הביניים, שזהו בעצם הרקע לנושא הראשון בתוכנית הלימודים שלנו והמפתח להבנתו. לסיום הרחבנו על מבנה תוכנית הלימודים.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור "ברוכים הבאים"

נתחיל במשחק גשר הטרולים. על כל בת לעבור את המסדרון בסגנון שונה (דילוגים, זחילה, קפיצות וכו') ומי שחוזרת על סגנון שחברתה עשתה נפסלת. מה בעצם אנחנו לומדים מזה? שיש דרכים רבות לעשות דברים. כל דרך היא מקובלת ומתאימה.

מהיום שיעורי היסטוריה יהיו שונים ממה שאנחנו רגילות בדרך כלל. אסביר להן ששיעורי היסטוריה הולכים להילמד בעזרת מחשב, באופן עצמאי, כל שלב בעבודה הוא מרכיב לציון בגרות וזה מחליף את בחינת הבגרות. זה אומר להשקיע ולעמוד בקצב לאורך כל השנה.

בשלב זה אראה לבנות את סרטוני ההסבר על התוכנית שיבינו קצת על מה מדובר, מה יתרונות התוכנית וכיצד זה עובד באופן כללי. אתן זמן לשאלות של הבנות כי בטח חלקן ירגישו שהשינוי לא פשוט להן.

אחרי זה אפזר כל מיני אימוג'ים על הרצפה וכל אחת תבחר פרצוף אחד שמתאר בצורה הטובה ביותר את התחושות שלה בנוגע לתוכנית החדשה ולצורת הלימוד השונה. נעשה סבב שהן יספרו ואנסה להרגיע וגם הן ישמעו אחת את השנייה וזה יכול להאיר באור אחר ממה שהן חושבות ולהרגיע או לחילופין להלחיץ..

נדבר על היתרונות והחסרונות של התוכנית החדשה ואסביר לבנות שכל הדברים נלמדים בכיתה בזמן השיעור ביחד עם מורה, סייעת ובת שירות כך שהם עטופות ומקבלות עזרה במקרה הצורך. לא אמור להיות שיעורי בית אם הן עובדות כמו שצריך במהלך השיעור והגיוון בכל יחידה כל כך גדול שהן יכולות ממש להנות מהזמן הזה.

בשלב זה נדבר על הפתגם "חכם שומע פעמיים". מה משמעות הפתגם? נדבר עליו ואז אסביר לבנות שאנחנו מתחילות ללמוד נושאים שכבר למדנו במהלך כיתה י' ודווקא זה יכול להיות יתרון גדול בשבילן כי הן יתחילו את היחידות באופן כזה שהן מכירות את החומר והן יוכלו להתמקד באיך ללמוד ולתרגל את זה ורק בהמשך לשלב גם למידה והפנמה של חומר חדש.

שיהיה לנו בהצלחה!

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

עדית לפידס, ישיבת לפיד מודיעין

שיעור ראשון-

צורת ישיבה- הכיתה יושבת בצורת מעגל

המורה מציג את עצמו.

המורה שואל שאלות מנחות כטריגר לפתיחת דיון:

מה החשיבות של לימודי היסטוריה בעיניך?

מה גורם לאנשים להתעניין בהיסטוריה?

האם חשוב ללמוד היסטוריה?

המורה יאפשר לתלמידים להביע עמדות/מחשבות שונות ויכתוב אותן על הלוח.

לאחר דיון בתשובות תישאל שאלה נוספת:

נסו להיזכר באירוע היסטורי כללי או אישי כתבו והסבירו את חשיבותו עבורכם.

מדוע הוא נתפס בעיניך כחשוב בעיניך?

תלמידים יתנו דוגמאות שונות הממחישות את חשיבות למידת ההיסטוריה ואיך היא נוגעת בכל אחד באופן אישי.

שיעור שני- צוללים לתכנית באר

התלמידים יושבים בצורת מעגל. המורה מניחה תמונה של באר ושואלת

למה לדעתם לתכנית קוראים באר? מה באר מים מסמל?

אם הכיתה ברמה גבוהה ניתן לשלב גם מקטעי המקור שניתנו לנו המורים בתחילת ההשתלמות.

לאחר שמתפתח דיון בנושא.....צוללים לתכנית עצמה.

מכאן עוברים לסרטון הפתיחה של בלהה ולאחר מכן מסכמים בכמה מילים את המעגל שיח + הסרטון.

מענה ממשיכים ביחידה של ברוכים הבאים עד סופה.

לסיום "ברוכים הבאים" אע"פ שהתלמידים עשו ענן ציפיות באחת המשימות,

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

אבקש מהתלמידים לכתוב על פתק שאחלק להם מהן התחושות/רגשות/ ציפיות אין הם באים להתחיל את התכנית.

את הפתקים אשמור בקופסה ובעז"ה אפתח אותה שוב בתום השנתיים שנעשה סיכום ומשוב לתכנית.

מכאן עוברים ללמידה עצמאית ביחידת המבוא.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

ישיבה במעגל

1. סרטון של בלהה

2. אגדתא מהגמרא ודיון.

"...אמר רבי יהושע בן חנניה מימי לא נצחני אדם חוץ מאשה, תינוק ותינוקת

פעם אחת הייתי מהלך בדרך וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים ואמרתי לו באיזה דרך נלך לעיר? אמר לי ישנם שני דרכים: האחת קצרה וארוכה והשנייה ארוכה וקצרה"

דיון:

1. באיזו דרך היית בוחרת? למה? (בלמידה מרחוק, יכתבו את בחירתן במקום של שמן בזום)

2. באיזו דרך לדעתך בחר רבי יהושע?

"והלכתי בקצרה וארוכה. כיון שהגעתי לעיר מצאתי שמקיפין אותה גנות ופרדיסין ולא ניתן להיכנס אל העיר. חזרתי לאחורי אמרתי לו: בני, הלוא אמרת לי שדרך זו קצרה! אמר לי: ולא הוספתי ואמרתי שהיא ארוכה?" (על-פי התלמוד הבבלי, ערובין נג, ב)

3. מה הקשר בין האגדתא ליתוכנית באר?

4. מה צריך לקחת כשיוצאים לדרך ארוכה, ורוצים להנות מהדרך? הבנות ירשמו על פתקים (או בפדלט, בלמידה מרחוק)

5. מה צריך לקחת לדרך הארוכה קצרה' שזו תוכנית באר?

דיון על הציוד, מה הכי נחוץ, דירוג על פי סדר החשיבות.

6. מהי ההרגשה כשמסיימים ללכת דרך ארוכה? בחירה מתוך אימוג'ים

7. כתיבת 'חוזה': מוזיקת רקע – אור גדול/אמיר דדון

בנות ישלימו את הדף (בעמוד הבא), שיישאר אצל המורה, והן יקבלו את הדף בסוף י"א. המטרה היא שבסוף י"א, הבנות יתנו לעצמן שוב ציון, וכך בעז"ה יהיה שיקוף משמעותי לתהליך שהן עברו.

8. המשך המבוא מתוך התוכנית.

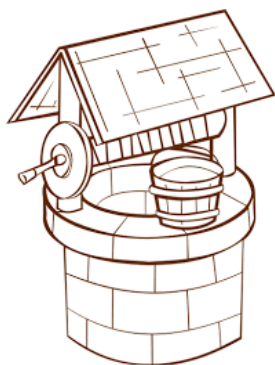
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בס"ד

תלמידה יקרה!

ברוכה הבאה לתוכנית באר!

על פי המפגש היום, הבנת שנדרש ממך לקחת ציוד למסע:

הציוד למסע	סמני, מה מצבך כיום?
------------	---------------------

1	2	3	4	5	
קשה לי מאוד				קטן עלי	
					1.
					2.
					3.
					4.
					5.

כבר מצאתי בתוכי את הכוחות באלו, כאשר...

אני מודעת לדרישות האלו, ויודעת שהציון שלי בבגרות בהיסטוריה תלוי בציוד שאקח איתי למסע.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה לכיתה י'

מטרות:

היכרות שלי עם התלמידות
חשיפה של התלמידות לתכנית באר
יישור קו של מושגי יסוד בהיסטוריה
הבנת ההבדלים העיקריים בין מסורת למודרנה

סבב פתיחה:

כל תלמידה מציגה את שמה ואת שם הרחוב בו היא גרה, ואני פותחת את הסבב. להציע לכל אחת לומר מה היא יודעת על האישיות שמאחורי שם הרחוב. והאם היא יודעת באיזו תקופה חי.
(הכנה: לפני השיעור לבדוק ברשימת השמות שרוב התלמידות גרות ברחובות עם שמות אישים)

דיון קצר:

למה לומדים היסטוריה? איך מחליטים אלו אנשים וסיפורים יכנסו להיסטוריה?

צפייה בסרטון:

<https://youtu.be/nGoBlndTOSU>

יישום:

מתי נולדת? בראשית המאה ה-21, בראשית האלף השלישי לספירה. הסבר קצר על הספירה העברית – הספירה לבריאת העולם.

המילה היסטוריה:

מה משמעות המילה? אלו מילים מסתתרות? שמיעת תשובות התלמידות והסבר על story והסתר-יה, מהווה מענה לשאלות שהעלנו לפני הסרטון.

השנה נלמד על מסורת ומודרנה

מהי מסורת? מהי מודרנה? הסבר משמעות המילים

ליצור ביחד הגדרות

פעילות

לעשות משחק מילים ולמיין מה מתאים למסורת ומה למודרנה עפ"י ההגדרות שהבאנו.

(בסימן שאלה, תלוי בזמן ובזרימה)

הצגה כללית של תכנית באר ומשמעותה

הקרנת המקור על הלוח

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב

שְׁתֵּה מִיָּם מִבּוֹרָךְ וְנָזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֶרֶךְ (משלי ה' ט"ו)

בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע.

בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך

למצוא את הנקודה....

בְּאֶר חֲפְרוֹה שְׁרִים הֵם הַצְדִּיקִים שֶׁהֵם שְׂרִים לִבָּם

ברשותם. כְּרוֹה נְדִיבֵי הָעָם הוּא לִמְצוֹא מַעֲיִין נֹבֵעַ

וכריה הוא להוסיף עומק".

(שפת אמת פרשת חוקת)

דיון במשמעות המקור. נקודות שחשוב להתייחס אליהן:

מה ההבדל בין בור לבאר?

איך זה קשור ללמידה?

מה זה דורש ממני?

הסבר נוסף על אופן הלמידה בתכנית באר

סיכום

שיעור פתיחה

בשיעורי באר נעבוד השנה על רכישת ידע באופן עצמאי דרך התוכנה שנכיר בשיעורים הבאים.
בשיעורים אתם תעבדו דרך המחשב בכמה שלבים של רמות ידע וכשנסיים נושא נעסוק בו
בהרחבה במליאה – שיעור זה יקרא "שיעור במליאה".

שיעור הפתיחה יתחלק ל-4 חלקים –

א. עבודה עצמאית.

ב. שיעור במליאה ותיאום ציפיות.

ג. היכרות עם תכנית באר.

ד. משוב קצר וחזרה.

חלק א' עבודה עצמאית – קריאה ומענה על השאלות הבאות:

- א. עיינו במקור המופיע במגילות בדפים 2-3.
- ב. מהי משמעות הבאר במדרש המובא כאן?
- ג. מהו המסר המובא במדרש?
- ד. מדוע לדעתך משתמשים בדימוי הבאר כדי להעביר את המסר המובא כאן?

חלק ב' – שיתוף במליאה

שאלות מנחות:

- א. איך התמודדתם עם המטלה באופן עצמאי? האם חוויתם קושי או הצלחה? מהו היתרון ומהו החסרון בשיטה זו?
- ב. 3-4 חברים שרוצים לשתף את המסר ומשמעות הבאר במדרש המובא כאן ומדוע לדעתכם משתמשים בדימוי הבאר כדי להעביר את המסר?
- ג. שאלה מאתגרת : האם ניתן לדמות תכנית לימודים לבאר לימודית ע"פ המדרש כאן? הסבר!

חלק ג' – היכרות עם תכנית באר

צפייה משותפת ביחידת "ברוכים הבאים" בתכנית "באר"

חלק ד' – משוב וחזרה

יחידה זו תתקיים כ-רבע שעה :

בחלק הראשון יובהרו הכללים והנהלים להצלחת התכנית – טכניים ופדגוגיים.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בחלק השני התלמידים ימלאו שאלון קצר על טיב העבודה לדעתם ומה יכול להועיל להם להצלחה בתכנית.

כל תלמיד יקבל את החוזה הכיתתי (שיפורסם בלוח המודעות הכיתתי) ואת הרעיונות הרלוונטיים שיכולים לסייע לו מתוך השיתופים השונים של התלמידים.

"באר לחי רואי"

בביכורים מאז ה' כסליו ה'תשס"ו

עינינו של הבארות בסיפורי האבות, הוא סימבוליקה, מורכבת.

המכלול "זועק ומשווע", לחיטוט, העמקה והלקחה..

לכאורה בין שאר דברים, הבארות משמשות ומסמלות מוקדים ויסוד, של הסיכסוך ההסטורי. ודוק "באר" לעניין זה, לאו דווקא באר של מים חיים, אלא גם באר רעיונית נורמטיבית, ואפילו דתית.

אם כן, במובן הרחב, הבאר משמשת כמקור שפע חומרי ורוחני, וחיותי לבני אדם.

הבאר הראשונה הנזכרת, לעניין זה, מאז נצטווה אברהם, בציווי של: "לך לך", הינה הבאר הבראשיתית: "באר לחי רואי", והינה דווקא הגר זכתה לכנות באר ראשונה זו, בכינוי רב המשמעות, כאמור.

משמעות כינוי זה, בנסיבות אותו הענין, הינו שתיים שהן שלימות אחת..

בראשונה: באר, שמוכיחה כי האל שנראה: "אל רואי", חי, קיים ובעל השגחה רצופה.

שנית: כל באר, כל מקור שפע, אינו אלא, לאדם החי, וכי זה, רצון, אל רואי..

ואכן, כשבפעם השניה, הגר לא בורחת, אלא מגורשת, וכבר נושאת בחיקה את עולל טיפוחיה, את ישמעאל, היא מבקשת לילך שוב לאותה הבאר, אך לפתע היא, מאבדת כיוון, ולא בכדי: "ותלך ותתע במדבר באר שבע", רמז לכך, כי מפתח הנגישות והשימוש של באר השפע והשובע, מצוי בידי מי אחר.

היא נזקקת שוב להתגלות והפעם, לא התגלות של ממש, לא ראית פני מלאך אלוקים, אלא אך שמיעת קולו. היא שומעת ורק אז נפקחות עיניה, לראות את באר המיים, המוכרת לה זה מכבר.

אם כן, באר היניקה האלוקית, המשמשת כצינור של חיות, וכחיבור של שמיים וארץ לעם היושב עליה: "באר לחי רואי", התגלתה וכונתה בשמה דווקא על ידי הגר אם ישמעאל.

עתה צריך לכאורה, לתהות על העובדה, מה ביקש המקרא לרמוז בכך.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

התשובה , אולי מצויה בשורות הבאות.

יצחק,,מתקשה בתחילה לחיות, עם המציאות , הראשיתית ההסטורית הנ"ל.לפיכך, מבכר הוא לשבת "בארץ הנגב", וכך מבטא זאת המקרא:

"ויצחק בא מבוא, באר לחי רואי, והוא יושב בארץ הנגב."

הצליל הצורם הזה, : "והוא יושב בארץ הנגב", מלמד רבות. יצחק, ביקש להתעלם, מאותה באר , הוא אפילו נמנע מלבוא לקרבתה, הוא אפילו העדיף כאמור , את הישיבה בארץ הנגב, ובלבד, לא להכיר , באותה הכרה דקלראטיבית , סמלית , שיש באר אלוקית

שיש חיות כדי , כל בניו של אברהם , ולמעשה לכל חי , באשר הוא חי.

והינה , אחרי מות אברהם, באה ההתפקחות ההשלמה . יצחק וישמעאל, מתאחדים יחדיו, לקבור את אברהם אביהם. מעתה, לא סתם פיסת ארץ מריבה מחברת ביניהם , אלא , מורשת אבות שלימה ומשותפת הטמונה כמצבה באותה האדמה.

ואחרי כל זה , בא המהפך,, וכך הדברים מתבטאים במקרא:

"ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלוקים את יצחק בנו, וישב יצחק עם באר לחי רואי."

הינה כי כן , "וישב יצחק", חזר בו , וניאות לשבת עם באר לחי רואי .. הפנים סוף סוף, את העובדה, כי כבנו של אברהם, יעודו לשמש אור וברכה לכל גויי הארץ , להיות משמש הבאר , המשקה והמשביר לכל חיי , מהבאר הבלתי נדלית של הארץ הקדושה הזאת.

[כאן המקום לציין , כי התפנית חלה, לא במעט, בעקבות הברכה האלוקית , ומשמעותה הברורה , כי יצחק הוא , ממשיכו של אברהם , לכל דבר ועניין].

וכן, לא בכדי, בהמשך , הבארות:עשק , סטנה , רחובות ובאר שבע , משלימות, לכאורה רעיון זה , לאמור :ארבעה שלבים של תהליך ארוך אחד , להגשמת היעוד, עדי ההגעה הנכספת של : "באר שובע" המשבירה חומר ורוח לכל חיי.

שיעורי "ברוכים הבאים"

מטרות: - הכרות עם הבנות

- הצגת תכנית הבאר
- תיאום ציפיות
- חוזה למידה

הכרות עם הבנות

מאחר שאיני מכירה את בנו הכתה נעשה פעילו הכרות קצרה: (ישיבה במעגל)
סמל - כל תלמידה רושמת את שמה על פתק ומוסיפה ציור שמסמל אותה, נערוך סבב שיתוף. את הפתק שמים על דש הבגד או במקום הישיבה.
(בתנאי שתהיה למידה של פנים אל פנים ולא למידה מרחוק.)

הצגת תכנית הבאר: (באמצעות מצגת)

פתיחה: תכנית באר מאפשרת לנו להיות היסטוריוניות החוקרות בעצמנו את האירועים ההיסטוריים, התוכנית מנחה אותנו צעד צעד בלמידה עצמית ומשמעותית. מהי תכנית הבאר?
כיצד?

- סרטון פתיחה בלהה

דבר המפמ"ר להיסטוריה בחמ"ד - בלהה גליקסברג

- יחידות הלימוד במשך השנתיים:

קורסים במשך שנתיים: 1. קורס מסורת ומודרנה כתה י'

2. נאציזם ושואה

3. מישוב למדינה כתה יא'

4. מדינת ישראל

1. סרטון הסבר נווט במערכת

<https://www.youtube.com/watch?v=z2oz8tknmC4>

מבנה הקורס:

כל קורס נחלק למספר נושאים

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

כל נושא ילמד **במשך שנים – שלושה שיעורים** (בהתאם להיקף החומר בנושא - אם נצטרך נקדיש שיעור נוסף)

הנושאים ילמדו בלמידה עצמית על פי הנחיות התוכנית במחשב בליווי צמוד של מורה הכתה.

לכל נושא / יחידה מבנה קבוע: (בממוצע **שעתיים** לכל נושא בכתה)

מבוא	-
צעד פנימה	-
חוליות בהתאם להיקף הנושא (תתי נושאים)	-
משימת סיכום	-
משימת הפנמה	-
משימת העשרה (בחירה – בונוס)	-

שיעור שלישי: **מפגש פנים אל פנים עם המורה**

דיון חוויתי מעמיק בנושא תוך שימת דגש על רלוונטיות החומר, דיון ערכי ומשמעותי, פיתוח חשיבה, פתיחה לנושא הבא וכו'...

סוגי משימות לתלמיד:

משימות מגוונות מעניינות ומאתגרות בסוף קורס

שאלות סגורות	-
שאלות פתוחות	-
מטלת הפנמה	-
מטלת העשרה (ציון בונוס)	-
מטלת סיכום לכל יחידה	-

2. סיון רהב מאיר סרטון

<https://www.youtube.com/watch?v=IzIGvJKXJxM>

חוזה למידה

לתשומת	-
הגעה בשמחה וחשק רב לשיעור	-
הגעה בזמן לשיעור	-
השקעה	-
אהבה	-
ביצוע מטלות בזמן בצורה הטובה ביותר.	-

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מתכון בדוק להצלחה

מתחילים : רישום תלמידות לקמפוס (לדאוג שלכל בת יש כתובת מייל וסיסמה)

פתיחה מאין באנו?

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

דובי כהן, ישיבת אורט טבריה

מטרות בתחום התוכן:

- התלמיד יבין את חשיבות לימוד ההיסטוריה מתוך נקודת חיבור אישית.
- התלמיד יבין את חשיבות הלמידה העצמאית דרך המחשב.

מטרות בתחום המיומנויות:

- התלמיד ידע ליצור שיעור פשוט בכלי טכנולוגי
-

מטרות בתחום הערכים:

- התלמיד יעריך את חשיבות הלמידה והחקירה בתחום התעניינותו

מהלך השיעור:

פתיחה:

נבקש מהתלמידים לחשוב מס' רגעים על תחום אחד מחייהם שהוא המשמעותי ביותר עבורם.
(נגינה, ספורט לסוגיו, תחביבים שונים ומגוונים וכו'...)

נקרין את הסרטון הבא -

<https://www.youtube.com/watch?v=RJJAbCiYckM&list=PL872BDFF9B54A56CE&index=29>

נאמר לתלמידים שיש לנו כלים קצת יותר מתקדמים היום לגילוי מידע אמין, נכון ומדויק.

משימה 1: (5 דק')

על כל תלמיד לערוך בדיקה (גוגל וכו') – כיצד נוצר? התפתח? התקדם? התייסד? התחום שבו הוא בחר – הרקע ההיסטורי לתחומו.

השיעור:

משימה 2: (15 דק')

לאחר גילוי המידע, על התלמיד להכין שיעורון (2 דק') שמלמד את הרקע ההיסטורי לתחום שבו בחר.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

את השיעורון הוא בונה בשתי דרכים :

דרך ראשונה :

שיעור פרונטלי רגיל – שבו הוא (לכאורה) מרצה במשך 2 דק' על הרקע ההיסטורי של תחומו.

דרך שנייה :

שיעורון שנבנה בפלטפורמה טכנולוגית כלשהי – סרטון טיק טוק, סטורי לאינסטרם, סרטון ליוטיוב, פוסט בפייסבוק, ועוד כלים דיגיטליים מקוונים ומגוונים למיניהם.

דיון :

לאחר סיום ביצוע המשימות, נבקש מהתלמידים לשתף בחוויות השונות שעברו. נתחיל במשימה הראשונה – נשמע את מגוון תחומי העניין של התלמידים, נוביל אותם להבנה שכל תחום מחיינו הוא בעל רקע היסטורי, וככל שנהיה יותר חשופים ומיודעים ל'היסטוריה' – נהיה מחוברים יותר לתחום, נהיה מקצועיים יותר.

לאחר מכן, נעבור להתייחס למשימה השנייה –

נשמע היכן הם נהנו יותר? בלהכין שיעור פרונטלי? או שיעור טכנולוגי? באיזו דרך הם הרגישו שם יותר חושבים? יותר יצירתיים? יותר חופשיים לפעול?

נקרין את הסרטון המצורף :

<https://www.youtube.com/watch?v=lmwbWeYMGeE>

אסיף :

נשלח לתלמידים שאלון פורמס של גוגל שהו על התלמידים לדרג את השיעור המעניין ביותר מבחינה טכנולוגית (נבהיר : שלא נותנים ציון לתחום הידע, מאחר והוא אינדיבידואלי) בלבד. את שלושת השיעורים המעניינים ביותר – נעלה לאתר בית הספר / דף הפייסבוק וכו'.

"וימצאו שם באר מים חיים" (בראשית כו, יט)

מערך שיעור פתיחה

צורית ליטבק, אולפנית בר אילן נתניה

קהל היעד: תלמידי באר, שנה ראשונה.

משך השיעור – שעה וחצי

המדיים – נקי, מזמין, מעגל פנימי ושולחנות לעבודה זוגית מסביב. מפות יפות וכרטיס משימה מונח על כל שולחן (אפשר גם עוגיות 😊)

ציוד – חפץ "היסטורי", כרטיסיות, ברקו עובד להקרנת הפרומו לבאר והמקורות.

שאיפה – לחלק לכל תלמיד מחברת/קלסר מסע.

מטרות

בתחום המיומנות

התלמיד/ה יפתח/תפתח חשיבה ביקורתית.

התלמיד/ה יפתח/ תפתח כלים לשיח נכון.

בתחום הערכים:

התלמיד/ה ייחשף לחברויות חדשות.

התלמיד יקשיב/תקשיב לזולתו/ה.

התלמיד/ה תגלה/ יגלה בעצמ/ה חשק לדעת.

התלמיד/ה ייחשף/תחשף למשמעות לימוד ההיסטוריה.

בתחום התוכן:

התלמיד/ה ילמד/תלמד מהו מקור היסטורי, ומה חשיבותו.

התלמיד/ה ילמד/תלמד מהי תוכנית באר ומשמעותה.

מהלך

הכנה לשיעור – נבקש מראש מכל אחד/ת מהתלמידים/ות להביא "חפץ היסטורי" מהבית שלו/ה. לא נסביר מה הכוונה, כל אחד/ת תביא/יביא חפץ לפי הבנתו/ה. נבקש מהם/ן לא לדבר אחת עם השני/ה על החפץ.

חלק א' – 50 דקות

1. נאסוף את כל החפצים מהתלמידים/ות, נפזר אותם בכיתה.
2. התלמידים/ות ישבו במעגל, כל אחד/ת צריכה לבחור חפץ (שהוא לא שלו/ה) שמשך את עיניו/ה ואת ליבו.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

3. נסביר מהו מקור היסטורי, ננסה להמיר את המקור לחפץ על מנת לעורר חשיבה. נחלק את התלמידים/ות לזוגות – כל זוג ישתף (את השאלות יש לכתוב בכרטיסיות, או להקרין על הלוח) – במה בחרת? מדוע בחרת בחפץ זה? מה הוא מסמל בעיניך? איזה סיפור היית רוקמת/ת לחפץ? האם הוא אכן "חפץ היסטורי"? בעיניך? מדוע כן? מדוע לא? (כרטיסיה מצורפת בנספח)
4. מתכנסים למליאה. כל זוג משתף בתובנות שלו. אחד/ת מהתלמידים/ות בכל זוג משתף/ת במה שחברו/תה אמר/ה.
5. סיכום חלק א'.

אחד מהקטעים הבאים שמחדדים את מהות החיבור ביננו לבין ההיסטוריה, ואת חשיבותה הקריטית להווה ולעתיד שלנו. (מצורפים בעמוד הבא)

חלק ב' – 40 דק'

6. סבב – למה אני כאן? מה משך אותי לתוכנית באר?
7. כניסה פנימה לתוכנית באר - <https://youtu.be/ly4T8aYzM8c>, כמה מילים של המורה על התוכנית מבחינה מהותית וטכנית.
8. אסיף וזמן לשאלות (מה התחדש לי? מה עוד מסקרן אותי? שאלות שאני רוצה לשאול)

הערה – ניתן להמיר את אחת המשימות למשימת כתיבה

כרטיס חקר זוגי

מה אנו יודעים על החפץ?

בדרך כלל מקור היסטורי, הוא מקור כתוב. אנחנו ננסה יחד לנתח חפץ, ולבחון כיצד הוא הופך מחפץ רגיל לבעל משמעות היסטורית.

תעודת זהות של המקור:

1. למי לדעתך שייך החפץ?

2. מדוע בחרת בו?

3. מאיזו תקופה לדעתך החפץ?

4. מקום המצאו המקורי.

5. מדוע נכתב המקור (שערו).

6. אילו נתונים עולים מהחפץ. (תאור התרחשויות, פעולות שרואים או שעושים).

7. אילו רגשות עולות מן החפץ?

8. מה החפץ מספר לך כשאתה מביט בו? איזה סיפור היית רוקמת/ת לחפץ?

מקורות לסיכום חלק א'

"הרב צבי יהודה היה אומר מברכים על התורה "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" – ישראל קודמים לתורה. לכן בבואנו ללמוד על ריבונו של עולם, על התורה שניתנה לישראל, ראשית יש ללמוד מהו עם ישראל. הרצ"ה זצ"ל היה אומר וחוזר ואומר מאות ואלפי פעמים פסוקים ומאמרי חז"ל, שבאים ללמדנו "מה אנו ומה חיינו": "ואתם עדי נאום ד'" (ישעיהו מג י) - ישראל הנצחי וההיסטורי הם עדי ד' בעולם כפי שנאמר "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו" (ישעיהו מג, כא). אנו מכירים את ריבונו של עולם דרך עם ישראל, דרך נצח ישראל. כל התורה כולה בנויה על ההכרה והשייכות לעם ישראל. התורה היא סיפורו של עם ישראל ובירור מהו עם ישראל, איך הוא נוצר מהם שורשיו ומה תפקידו וייעודו בעולם (מתוך ההקדמה לשיחות הרצ"ה על בראשית בעריכת הרב שלמה אבינר). ואכן התורה פותחת בתיבה "בראשית" ומסיימת בתיבה "ישראל" ("לעיני כל ישראל"), לרמז לנו שהנושא העיקרי בתורה מראשית ועד אחרית - הוא **ישראל**...."

"ה'סיפורים' שההיסטוריון מספר הם סיפורים משמעותיים, המסייעים לנו להבין את האדם ואת החברה שבה חי אותו אדם. במובן זה, אכן, יש להיסטוריה, יחד עם הספרות, ערך הומניסטי מובהק שאסור לנו לוותר עליו גם, ואולי דווקא, בעידן המחשבים והביולוגיה המולקולרית", ... "דווקא משום ששוב אין משמעות אחת ברורה להיסטוריה ועל כל סיפור שנציע ניתן להציע סיפורים אלטרנטיביים, דווקא משום הקושי בהכרת עולם או חברה השונים משלנו - מקצוע ההיסטוריה הוא מחנך מובהק לחשיבה ביקורתית, להעמדת שאלות אודות הנחות היסוד ותפיסות מקובלות". (פרופ' דוד הד)

כל הדורות שלפני /יהודה עמיחי

כל הדורות שלפני תרמו אותי
קמעה קמעה כדי שאזקם כאן
בירושלים
בבת אחת, כמו בית תפלה או
מוסד צדקה.
זה מחיב. שמי הוא שם תורמי.
זה מחיב.
אני מתקרב לגיל מות אבי.
צאתי מטלאת בקרבה טלאים,
אני צריך לשנות את פני ואת מותי
יום יום כדי לקיים את כל הנבואות
שנבאו אותי. שלא יהיו שקר.
זה מחיב.
עברתי את שנת הארבעים. יש
משרות שבהן לא יקבלו אותי
בשל כך. אלו הייתי באושוויץ,
לא היו שולחים אותי לעבד,
היו שורפים אותי מיד.
זה מחיב.

כמו בבושקה רוסית/ דליה קווה

כמו בבושקה רוסית,
בבה בתוך בבה,
בתוך בבה
מקפלות בי
אמי וסבתי
ואם אמה
וסבתה
וקל הדורות,
שורת נשים שקטה
כמו שדרה של כח

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

יפעת כוכב, אולפנת אוריה גוש-עציון

מטרות השיעור:

1. התלמידות יחשפו לתוכנית באר על גווניה השונים
2. התלמידות ינסו לחוש את היתרונות בסגנון ההוראה השונה ולחוות דעתן על כך

מהלך השיעור:

1. פתיחה:

אני אקריא 2 ציטוטים שנאמרו על מחשבים (מאחרי כל דף יהיה כתוב מי כתב את הציטוט ומתי)

- "אין כל סיבה שלאדם פרטי יהיה מחשב בבית" (קן אולסן - מי שהיה נשיא ומייסד חברת Digital בשנת 1977 וחברת "דיגיטל" של אז הייתה מחברות המחשבים החשובות בעולם.)
- "אני חושב שיש שוק עולמי אולי לחמישה מחשבים." (יושב ראש של חברת IBM בשנת 1943, תומאס ווטסון)

אני אקריא את הציטוט, נדבר עליו ואז אהפוך את הדף עם הפרטים על האומר והשנה.

2. תחרות בכיתה: כעת, כל בת צריכה לשלוח לקבוצת וואטאפ שלנו תמונה של חפץ שהיה בעבר משהו אחד, ועבר שינוי למשהו מודרני (למשל סוס ועגלה – מכונית). מי ששולחת הכי הרבה-מנצחת. יש פרס! – להביא שוקולד קטן.
3. שאלה לדיון: **כפי שראינו כעת, כמעט כל דבר בעולם עבר שינוי כלשהו בעשרות ומאות השנים האחרונות. האם שינויים אלו הם טובים או רעים לדעתכן?**
תשובות מהבנות + המשך דיון
איזה שינוי לדעתכן עשה בית הספר בעשרות השנים האחרונות? האם הוא עשה שינוי?
לכתוב על הלוח
כיצד הקורונה האיצה את התהליכים הללו?
האם אתן חושבות שצריך לעשות שינויים נוספים? אם כן, אילו ושינויים? לוח
4. מקור על באר:

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב שנה מים מבורך ונוזלים מתוך באר. בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעין נובע. בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך למצוא את הנקודה....
באר חפרה שרים הם הצדיקים שהם שרים לבם ברשותם. כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעין נובע וכריה הוא להוסיף עומק.
(שפת אמת פרשת חוקת)

- לימוד.
- באר או בור? מה ההבדל? (בור אוסף מי גשמים ובאר אוספת מי תהום – למעלה, למטה). מה הכוונה מעיין נובע?
איך זה קשור ללמידה?
תשובות
5. איסוף וסיכום:

השינוי הגדול והמבורך שהעולם עובר, דורש ממנו להשתנות. זה לא פשוט. כל שינוי הוא מרתיע בהתחלה. גם לי, בתור מורה, קשה מאוד לקלוט שאני לא מקור הידע יותר. הפלאפון ביד שלך, הרבה יותר חכם ממני ואין סיבה לא ללמוד דרכו. מצד שני, גם ללמוד לבד (כמו שראינו בקורונה) זה קשה מאוד. השיטה של ללמוד המון חומר ולהקיא במבחן, אומנם מוכרת לנו. אבל כמה אנחנו נהנות מהדרך? לומדות לשם העניין והחוויה? כמה מאיתנו נתקפות לחץ ובאלק אאוט במהלך המבחן?

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

תוכנית באר, בה נלמד השנה, באה לפתור לנו את כל זה. אנחנו הולכות ללמוד בצורה עצמאית דרך מחשבים.

את הכל נלמד במחשבים? לא. 2 שיעורים יהיו במחשב ושיעור אחד יהיה בכיתה. את לא לבד. אני מסתובבת ביניכן ועוזרת לכן.

מה חשוב לדעת?

הציון של הבגרות – זה כל המשימות שלכן כבר מתחילת כיתה י'. (אני אפרט לכן במהלך השיעורים הבאים את האחוזים המדויקים)

לכן חשוב להיות עם יד על הדופק.

למי זה טוב? למי שרוצה ללמוד היסטוריה מתוך עניין וסקרנות. למי שנמאס לה לחרוש ולקבל ציון לא מספק. למי שרוצה להתקדם בקצב משלה בצורה עצמאית.

מה זה דורש מכן?

אחריות אישית.

אתן הולכות להפוך להיות "המורות של עצמכן". אני סומכת עליכן ומאמינה שנקבל הרבה טוב מהתוכנית הזאת. אני מאמינה בה ובכן מאוד.

בהצלחה לנו.

"אין כל סיבה שלאדם פרטי יהיה מחשב בבית"
(קן אולסן - מי שהיה נשיא ומייסד חברת Digital בשנת 1977 וחברת "דיגיטל" של אז הייתה מחברות המחשבים החשובות בעולם.)

"אני חושב שיש שוק עולמי
לאולי חמישה מחשבים."
(יושב ראש של חברת IBM
בשנת 1943, תומאס ווטסון)

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב
שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך.
בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע.
בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך
למצוא את הנקודה....
באר חפרוה שרים הם הצדיקים שהם שרים לבם
ברשותם. כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעיין נובע
וכריה הוא להוסיף עומק.
(שפת אמת פרשת חוקת)

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מערך שיעור פתיחה

קהל היעד: כיתה י

מטרות השיעור בתחום המיומנות:

- התלמידה תבחר באיזה תכנית הן תלמדנה לבגרות, באר או "בגרות רגילה"

מטרות בתחום הערכים:

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב
שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך.
בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע.
בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך
למצוא את הנקודה....
באר חפרה שרים הם הצדיקים שהם שרים לכם
ברשותם. כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעיין נובע
וכריה הוא להוסיף עומק.
(שפת אמת פרשת חוקת)

- התלמידה תכיר את חוזקותיה וחולשותיה בתחום הלימודי.
- התלמידה תכיר את ערך הבחירה ואת חשיבות לקיחת האחריות על הבחירות שלה.
- התלמידה תבין את חשיבות ההתמדה בתכנית

מטרות בתחום התוכן:

- התלמידה תכיר את מאפייני תכנית באר

מהלך השיעור:

ישנם מודעות וטויות בכיתה עם חיתוכים (מופיע בנספחים)

כל אחת מסתובבת בכיתה ואוספת לעצמה משפטים.

לאחר מכן, המורה מפעילה מוזיקה וכל התלמידות מסתובבות בכיתה ברגע שהמוזיקה נעצרת צריכות לעמוד מול תלמידה אחרת ולמצוא מכנה משותף על פי הפתקים.

לאחר 3 עצירות כאלה התלמידות ישבו במעגל.

המורה תבקש מבנות לשתף

1. איך בחרת מה הפתקים שמתאימים לך.
2. איך הצלחת למצוא את המכנה המשותף עם הבת שהיתה מולך?

נסכם:

כל בת תכתוב בפתק קטן מה הנקודות החזקות אצלה- בלמידה, ברצון.

בסרטון הראשון

ונדון בקבוצות קטנות

מה לדעתכן מתוך התכונות שאספתן חשוב כדי ללמוד בתכנית באר?

מה לדעתכן יכול לעקב למידה כזו?

מה לדעתכן מתוך הדברים שמעקבים אלו דברים שאפשר "לעבוד עליהם"

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

המורה תבקש מכל קבוצה להביא למרכז המעגל את 3 הדברים שהכי חשובים לדעתן ותאפשר למי שמעוניינת לשתף את הכיתה.

המורה תסביר בקצרה על תכנית באר- תראה את האתר של הקורס ואת מרכיבי ציון הברורות.
ואת הכללים הבסיסיים הנדרשים בתכנית.

נצפה בסרטון השני

נבקש מכל בת לכתוב בפתק האם היא מעוניינת לקחת חלק בתכנית באר והאם היא חושבת שהיא תתאים לה.

בהצלחה!

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

נספח 1

אני אוהבת ללמוד היסטוריה

אני חושבת שלדעת היסטוריה זה חשוב לזהות הישראלית והיהודית שלי

אני יודעת ללמוד לבד

יש לי בטחון בעצמי בלמידה – אני לא חוששת לענות על שאלות.

אני לא מפחדת לטעות

כשאני רוצה משהו אני מתאמצת

כשמשהו חשוב בעיני אני משקיעה בו זמן וכוחות

אני לא מפחדת מהמחשב

אני רוצה ללמוד ולהתקדם

אני רוצה להצליח ויודעת שצריך להתאמץ בשביל זה..

אני אוהבת ללמוד היסטוריה

[illegible]

שיעור פתיחה

נעם גרינבלט, ישיבת נחלים

1. קהל היעד- כיתה י ישיבת נחלים
 2. מטרת השיעור בתחום המיומנויות – טיפוח לומד עצמאי, יצירתי, סקרן, יוזם. יכולת לשתף פעולה בצוות ולהביע עמדה. שימוש בכלי תקשוב – פתיחת החשבון בקמפוס.
 3. מטרת השיעור בתחום הערכים – חיבור לחשיבות לימודי ההיסטוריה
 4. מטרת השיעור בתחום התוכן – הכרת מספר מקורות יסוד המשמשים כמוטו של לימודי ההיסטוריה והבנת היתרון המעשי של הידע ההיסטורי בשוק העבודה המודרני
 5. מהלך השיעור הראשון : בשיעור הראשון אפתח בסבב היכרות ואסביר בכמה מילים על תוכנית באר ועל החידוש המרענן שיש בה – 20 דקות
לאחר מכן אחלק להם את דף העבודה המצורף ואתן להם 15 דקות לעבוד עליו בקבוצות ולדון במשמעויות של לימוד ההיסטוריה
בסוף השיעור הראשון אעשה אסיף ואתן לכמה תלמידים לדבר במליאה ולהגיד מה התחדש להם ומה הם מצפים מהתוכנית החדשה – 10 דקות
- בשיעור השני ניגש לחדר המחשבים ואפרט על שיטת העבודה בתכנית באר – כ-15 דקות
ההישג הנדרש בשיעור זה יהיה שכל התלמידים יצליחו לפתוח חשבון בקמפוס באמצעות ההזדהות האחידה של משרד החינוך
אני אעבור בין המתקשים ואתן מענה טכני – 20 דקות
בסוף השיעור אתן זמן נוסף למענה על שאלות ומכאן ואילך נצא לדרך – 10 דקות סיכום
טיפוח לומד עצמאי, יצירתי, סקרן, יוזם.

חשיבות לימוד ההיסטוריה? – פתיחה לתוכנית באר

1. דברים לב, ז: "זָכֹר יָמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שָׁנוֹת דּוֹר וָדוֹר שֶׁאֵל אֲבִיךָ וְיִגְדְּךָ וְיִאֲמְרוּ לָךְ"

לקריאתו של משה: זכור ימות עולם, היינו להתבונן בקורות העיתים וללמוד מהם לקח, יש
הד ברור בנביאים ובכתובים, לאורך התנ"ך כולו שאומנם איננו ספר היסטוריה, אך הוא ספר
הקורא ללמוד מההיסטוריה.

תן לפחות 2 דוגמאות מהתנ"ך לאירועים היסטוריים שעם ישראל אמור ללמוד מהם לקח
לדורות, ומהו הלקח בכל דוגמא

2. "עם שאינו מכבד את עברו גם ההווה שלו דל - ועתידו לוט בערפל." (יגאל אלון)

באר במילים שלך משפט זה, ומה המסר שלו?

3. "העבר, גם הקשה ביותר, אינו מוס או בושה אלא מכרה חיים." (אהרון אפלפלד)

מדוע לדעתך העבר נחשב כמכרה חיים?

השנה אנו מתחילים בתוכנית ייחודית הנקראת "תכנית באר" שבה אתם תיכנסו בעצמכם למכרה
החיים הזה ותדלו ממנו פנינים

בדרך זו אנו מאמינים שתפנימו יותר טוב את החומר ותתחברו להיסטוריה המופלאה שלנו.

קראו את הקטע הבא וענו על השאלות שלאחריו

היעד: חמש יחידות לימוד בהיסטוריה / יורם גבאי, TheMarker, כט אייר תשע"ו

**מדינת ישראל ומשרד החינוך חייבים להדגיש שהקניית ידע בהיסטוריה חשובה לא פחות
מהקניית ידע מעמיק בטכנולוגיה ומתמטיקה**

שנות הוראה רבות באוניברסיטאות, במכללות ואף בבתי ספר תיכוניים הביאו אותי למסקנה
שלפיה יש לעודד דווקא לימודים של ארבע וחמש יחידות בהיסטוריה, ברמה שמקבילה לעידוד של
לימודי [מתמטיקה](#) במגמה של חמש יחידות לעומת ארבע.

מסקנתי נגזרת מכך שברוב תחומי החיים, כולל המקצועיים, הבנה של ההיסטוריה והכרתה
חיוניות בהטמעת מקצועות רבים. זאת, אף בהשוואה ללימודי מתמטיקה ברמה של חמש יחידות
- שנדרשת בפועל רק בחלק מן התחומים המקצועיים (מחשבים, טכנולוגיה, רפואה ומדעי הטבע),
במסגרתם אפשרית גם השלמה קצרה ויעילה בשנת הלימודים הראשונה באוניברסיטאות. לא כך
הדבר בלימודי ההיסטוריה, בהם הידע ה"סופי" נצבר בעיקר בתיכון.

ככלכלן מקצועי, שלמד היסטוריה כללית וישראלית בתיכון ובאקדמיה, אני מכיר בכך שהרקע
שלי בתחום ההיסטוריה סייע לי רבות בהבנה נכונה ומקיפה של החשיבה הכלכלית והשלכותיה על
החברה והמדינה. הכרת המגמות ההיסטוריות בתחומים השונים, כמו גם הכרת המודלים
הכלכליים הגלובליים והחשיבה הפילוסופית הכלכלית בהיסטוריה - הם הבסיס להבנה של
הכלכלה כיום. המתמטיקה והסטטיסטיקה הם רק מכשירי עזר משלימים.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

הכללה זו נכונה לדעתי גם בתחומי עיסוק אחרים. הבנה עמוקה ויסודית של תחומי הטכנולוגיה, הפוליטיקה, המוזיקה והתרבות מחייבים הבנה וידע היסטורי. ה"הווה" הוא נקודה בתוך התהליך ההיסטורי, ולכן הבנה של כל תחום מקצועי - מקורה בהבנת התהליכים ההיסטוריים.

משרד החינוך לדורותיו מודע לחשיבות מקצוע ההיסטוריה ולכן הוא מקצוע חובה לבגרות. ואולם הוא אינו מעודד כלל את הרחבת הידע לרמה של ארבע או חמש יחידות לימוד. המעמד היחסי של מקצוע ההיסטוריה דעך עם השנים, גם בבתי הספר התיכוניים וגם באקדמיה.

להערכתי, לימודי ההיסטוריה ברמה של ארבע וחמש יחידות צריכים לכלול התמחויות מגוונות: התמחות בהיסטוריה פוליטית - חברתית, ההיסטוריה של הטכנולוגיה או ההיסטוריה תרבותית לגווניה - זאת לפי העדפת המורים ובתי הספר הרלוונטיים.

אציין שלימודי ההיסטוריה הישראלית המקומית חשובים לא פחות מלימודי ההיסטוריה כללית. גם כאן, הבנת התהליכים ההיסטוריים תסייע לתלמיד להבין תחומים מקצועיים רבים, ממשפטים וכלכלה ועד לטכנולוגיה מקומית ומדעים. לימוד ההיסטוריה יכול להוות גם תמריץ לעסוק בנושאים אלו בהמשך הדרך, באקדמיה ובחיים המקצועיים.

הנימוקים לעידוד המעבר מלימודי ארבע יחידות במתמטיקה לחמש יחידות הם ראויים, בעיקר לנוכח המחסור במהנדסים ואנשי מחשב. אך לא פחות חשובים הם הנימוקים למעבר משלוש יחידות בהיסטוריה לארבע יחידות ואף לחמש כדי ליצור דור צעיר, מיומן ומבין יותר בכל תחומי החיים. ראוי לזכור שיותר מ-90% מתוספת המועסקים בישראל בעשור האחרון היו בשירותים עסקיים וציבוריים, שבהם הידע בתחומי ההיסטוריה והתרבות הוא חיוני לרמה ולאיכות של העובדים.

נכון שבטווח הקצר יש לישראל בעיה של מחסור בעובדי הייטק והנדסה ואולם במקביל, הירידה היחסית ברמת הפרייון של העובדים הישראלים נובעת, בין השאר, מחסך בפרספקטיבה והבנה עמוקה של תחומי עיסוק אחרים. הידע השוטף - קיים; ההטמעה - דלה יחסית, והיא נובעת בעיקרה מחסך בידע של ההיסטוריה והתרבות בקרב כלכלנים, משפטנים, אנשי תקשורת, אנשי הטכנולוגיה ומדענים.

מדינת ישראל ומשרד החינוך חייבים להדגיש שהקניית ידע בהיסטוריה חשובה לא פחות מהקניית ידע מעמיק בטכנולוגיה ומתמטיקה.

הכותב היה הממונה על הכנסות המדינה וחבר בוועדת טרכטנברג.

תאר בשלושה משפטים מהי חשיבותו הרבה של מקצוע ההיסטוריה ביחס למקצועות אחרים

1. _____
2. _____
3. _____

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה חגיגי

עידן אופטובסקי, ישיבת אורט טבריה

קהל היעד: כיתה י' ישיבה תיכונית אורט טבריה- הכיתה כולה תלמד בתוכנית באר. זאת כיתה מגוונת, תלמידים חזקים מאוד וכאלה שמתקשים (אני לא מכיר את הכיתה, אני מתחיל ללמד אותם שנה הבאה).

מטרת השיעור בתחום המיומנות: הכירות עם ציר הזמן, בניה של ציר זמן, איך מספרים סיפור? קריאה וקריאה ביקורתית של טקסט

מטרת השיעור בתחום ערכים: הלומדים (הפנמתי שלא אומרים תלמידים, אומרים לומדים) יכירו את החשיבות של לימוד ההיסטוריה. "זכור ימות עולם..."

מטרת השיעור בתחום התוכן: הלומדים יחשפו לעולם מגוון של מחשבות ודעות בנושא החשיבות של לימוד היסטוריה.

מהלך השיעור:

חלק ראשון-

חלוקה לקבוצות: כל קבוצה תקבל בריסטול ועליו הם יצטרכו ליצור ציר זמן. אני לא אתחם אותם, הם יצטרכו להחליט מתי הם מתחילים את ציר הזמן ומתי הם מסיימים. על ציר הזמן הם יסמנו אירועים חשובים (לעולם, למדינה, להם)

חזרה למליאה: כל קבוצה תציג את ציר הזמן שלה ותסביר מדוע הם בחרו להתחיל בנקודה מסויימת ומתי הם בחרו לסיים את ציר הזמן, למה הם התייחסו לאירועים שהם בחרו להתייחס אליהם. נראה את הדומה והשונה בין הקבוצות

הכרות: (כאמור, אני לא מכיר את הכיתה, אני אחנך אותם ואלמד אותם היסטוריה, קרוב לוודאי שאני אעשה איתם היכרות לפני אבל זה לצורך בניית המערך)- כל תלמיד יציג את עצמו ויספר סיפור מההיסטוריה המשפחתית (סיפור של עליה, מעבר דירה, סבא/ סבתא, מאיפה וכו'...)

חלק שני-

למה ללמוד היסטוריה?

אני אשאל את השאלה ואתן לתלמידים לענות את התשובות שלהם. (אני מקווה שאחת התשובות תהיה "עם שאינו מכיר את עברו...")

נקרא ביחד שני קטעים:

"ההיסטוריה היהודית משעממת, לא מעניינת. אין בה לא מעשים ועלילות, לא גיבורים וכובשי עולם [...]. רק ציבור של דוויים וסחופים, נאנחים ובוכים ומבקשי רחמים. הסכימו בעצמכם שזה לא מעניין [...]. אני בכלל הייתי אוסר ללמד לילדים שלנו את ההיסטוריה היהודית [...]. אני פשוט הייתי אומר להם: 'חברה! לנו אין היסטוריה! מיום שגלינו מארצנו אנו עם בלי היסטוריה. אתם פטורים. לכו לשחק בכדור רגלי'." (חיים הזז, הדרשה)

נדון על הקטע של חיים הזז (אני בטוח שהתלמידים יסכימו לסייפא של דבריו)

נשאל האם באמת ההיסטוריה שלנו משעממת? בלי גיבורים? האם צריכים גיבורים כדי ללמוד היסטוריה, ובכלל, מהי גבורה?

"...כשעליתי ארצה,

אחרי מלחמת העולם השנייה

הייתי פוגש את צעירי הארץ,

ומאזין לשיריהם ולהגם,

בבחינת ראשון -

כבני אדם - יהודים,

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיש להם הכרה ברורה
שאכן הם כותבים מגילת
יוחסין חדשה, שמתחילה בהם.
ובחושבי על מגילת היוחסין
שנשרפה באירופה,
היה לי צער כפול
על בני הדור המצויין הזה
של ישראלים צעירים,
שבשעה שיתבגרו ויזדקנו
אפשר אפילו שלא ידעו
על מה הם צריכים לבכות."
(אבא קובנר)

(מתבקש בעיני להביא אחרי קטע של קובנר גם את הסיפור על המגיד ממזריטש: חסידים מספרים כי כשהיה רבי דוב בער שלימים כונה המגיד ממזריטש, ילד בן חמש, נפלה דליקה בבית אביו. ראה את אמו ממררת בבכי ושאל אותה: "אמא, כלום יש להצטער כל כך על אבדן בית?". "לא על הבית אני מקוננת" השיבה האם, "אלא על שריפת מגילת שלשלת היוחסין שלנו. היא מתחילה בתנא רבי יוחנן הסנדלר". "אין בכך כלום" אמר הילד, "אני אמציא לך שלשלת יוחסין חדשה, שתתחיל בי." הסיפור על המגיד נמצא בין המסורת, העבר, שעליו מדבר אבא קובנר, לבין החידוש, שבסופו של דבר יחדש המגיד בהפצת החסידות. הסיפור על המגיד גם מוביל אותנו לקטע שנראה עכשיו של יגאל אלון:

סרטון: יגאל אלון אומר את המשפט המפורסם "עם שאינו יודע את עברו... בתוך הקשר

נראה את הסרטון ונדון עליו. למה אלון מתכוון

<https://www.youtube.com/watch?v=CUpwFIvOaW8>

חלק שלישי-

היכרות עם תוכנית באר

תלמיד כיתה יא או יב שיציג את התוכנית: יתרונות, קשיים, טיפים קטנים להצלחה

הסרטונים של בלהה וסיוון רהב

הצגה של מבנה התוכנית: ארבעה קורסים בשנתיים, נושאי הקורסים, פרטים טכניים על רישום לקורס

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

אביטל בר ניצן, אולפנת מעלה לבונה

1. קהל היעד- 20 בנות כיתה י אולפנת מעלה לבונה
2. מטרות השיעור בתחום המיומנויות-
 - א. התלמידה תתרגל לעבוד במחשב ותבין כיצד עובדת תוכנית באר.
 - ב. התלמידה תבין את ההבדל בין שאלות פתוחות וסגורות.
3. מטרות השיעור בתחום הערכים-
 - א. התלמידה תפנים את הערך והחשיבות בלימודי ההיסטוריה.
 - ב. התלמידה תבין את הערך שבלמידה ובהפנמה ללא קשר לציון.
4. מטרות השיעור בתחום התוכן-
 - א. התלמידה תבין את מבנה הלימודים במהלך השנתיים.
 - ב. התלמידה תדע את הקשר שבין תהליכי הנאורות הכלליים לתהליכים שעבר עם ישראל בציונות.
5. מהלך השיעור-
 1. סרטון של סיוון רהב מאיר על תוכנית באר
 2. פעילות עם כרטיסיות-
 - א. לחלק לתלמידות שמיניות בריסטול עליהן כל אחת בוחרת דמות היסטורית שמשמשת לה השראה והשפעה.
 - ב. מסדרים את הכרטיסיות לפי סדר כרונולוגי.
 - ג. מחלקים לכל תלמידה דף בצורת לב עליו היא כותבת ערך שהיא לומדת מהדמות
 3. כל תלמידה ממלאה במנטימטר שאלה שהכי מעניינת אותה בקשר להיסטוריה ושהיא רוצה ללמוד עליה בשנתיים הקרובות ואז השאלות מוצגות על המסך.
 4. הסרטון של בלהה על תוכנית באר
 5. לתרגל את משימת המבוא בתוכנית באר

מערך שיעור : פתיחה לתכנית באר

מיכל גולובב, אולפנת אוריה, גוש עציון

1. קהל היעד : כיתה י' עיונית, ממוצעת, 23 תלמידות ברמות שונות.

מטרות השיעור :

מיומנויות :

- א. קריאת מקורות , הבנה וניתוח.
- ב. ניסוח תשובה
- ג. הקבלה- משל ונמשל
- ד. השתתפות בדיון – ניסוח דעה\ עמדה אישית

ערכים :

- א. ערך המאמץ והעבודה העצמאית
- ב. לימוד תורה לשמה- ולערכי החיים : אמונה, מאמץ, מידות טובות – מהמקורות.

תוכן :

- א. להכיר לתלמידות את תכנית באר .
- ב. להכיר לבנות את הרציונל ודרך הלמידה בבאר : הבנה, העמקה , חשיבה, למידה עצמאית ורחבה ולא רק עובדות שצריך לזכור.

שלבים :

1. פתיחה-הסבר קצר על תכנית הלימוד השנה-באר'
2. פעילות
3. לימוד בקבוצות
4. איסוף וסיכום
5. הסבר מפורט על התכנית + סרטון הפתיחה עם בלהה גליקסברג.

מהלך השיעור :

1. פתיחה -קצת רקע בע"פ על התכנית (..)
2. פעילות :
סקר רחוב :
- א. התלמידות יקבלו משימה- לערוך בזוגות סקר קצר ל-3 אנשים באולפנה (היות ומדובר בזמן שיעור, לא שייך לבקש יותר), הסקר יכלול 3 שאלות על היסטוריה ועל לימוד היסטו' – 10 דק
- ב. את התשובות לסקר – הן יכתבו על פתקי משרד- לכל אדם פתק.
- ג. את הפתקים ישימו בתוך דלי (באר- דלי) שיחכה בכיתה .
- ד. הפתקים והדלי יחכו לאסיף.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

3. לימוד בקבוצות- דף מקורות קצר , על באר, מים ולמידת ההיסטוריה. התלמידות יתחלקו לקבוצות של 3-4 - 15 דק .
- אופציונאלי: לחלק דפי מקורות שונים (מצ"ב 3 דפי מקורות שונים)
4. איסוף – במעגל . א. הסקר- שיתוף ודליית הפתקים , דיון ושיתוף פתוח על הלימוד והפתקים.
5. הצגת תכנית באר בהרחבה :
- א. סרטון של בלהה
- ב. מה מצפה לנו- חלוקת השיעורים ואופי השיעורים.
- ג. איסוף הציון והרכב הבגרות.

הכנה לשיעור:

1. עזרים :
- דלי, פתקים, שאלות הסקר, דף מקורות, מקרן (אצלינו מחובר תמיד בכל כיתה)
- <https://youtu.be/ly4T8aYzM8c> - קישור לסרטון הפתיחה עם בילהה.
2. שאלות הסקר : עליכן לשאול 3 אנשים שונים את השאלות הנ"ל:

1. איזו תקופה היסטורית הכי מעניינת אותך?
2. מה היית רוצה לדעת עליה?
3. איך היית רוצה ללמוד עליה? מה היה עוזר לך לגלות עליה יותר?
4. איזה שיר\ספר\סרט היסטורי אתה מכירה?

דפי המקורות בהמשך.

הבאר בתנך:

1. בראשית, כ"ד:

יב ויאמר ה' אלוקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם:
יג הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים:
יד והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה
אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני:
טו והי הוא טרם כלל לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל בן מלכה אשת
נחור אחי אברהם וכדה על שכמה: (...)

יז וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט מים מכדך:

יח ותאמר שתה אדני ותמהר ותירך כדה על ידה ותשקהו:

א. כיצד מכונה הבאר במקור זה?

ב. מדוע לרצותכן אליצור, אבד אברהם מקדש דולקא עט את בקשתו?

ג. מה מצייה על רבקה מלמדיט עליה?

2. בראשית כט

ב וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רבצים עליה כי
מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדלה על פי הבאר:
ג ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את
הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקמה:
ד ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו:
ה ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו:
ו ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם
הצאן: (...) **ז** עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי
רעה הוא:
י והי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי
אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי
אמו:
יא וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבד:

א. מה הצייה עט הבאר במקור זה?

ב. כיצד פותרים הרוצים את הצייה?

3. מתוך פירוש הרמב"ן לבראשית כט:

ולרבותינו בבראשית רבה (ע ח):

גם בזה להם סוד רמז לעתיד, כי נזדמן לו ככה
שנכנס בדרך הבאר, ולא נאספו כל העדרים רק
שלשה מהם, ובא בזמן שהאבן על פי הבאר
והעדרים שומרים לה, וכל הענין המסופר כאן,
להודיעו שיצליח בדרך הזה ויצא ממנו זרע זוכה
לרמז הזה, כי הבאר ירמוז לבית המקדש, וג'
עדרי צאן עולי שלשה רגלים, כי מן הבאר ההוא
ישקו העדרים, שמשם היו שואבין רוח הקדש,
או שירמוז כי מציון תצא תורה (ישעיה ב ג):
שנמשלה למים (ב"ק יז א), ודבר ה' מירושלם.
ונאספו שמה כל העדרים, באים מלבא חמת עד
נחל מצרים (מ"א ח סה). וגללו את האבן
והשקו, שמשם היו שואבין רוח הקודש. והשיבו
את האבן, מונח לרגל הבא.

דא. מהם הרמזים האוספריים בפירוש
זה?

ב. לפי פירוש זה מהי הבאר
ומהם המים?

4. אין מים אלא תורה) "בבא קמא פב ע"א)

אמר רבי חנינא בר אידי: למה נמשלו דברי תורה למים?
דכתיב: "הוי כל צמא לכו למים – לומר לך: מה מים
מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה
אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה). תענית ז ע"א)
"וידג לרוב בקרב הארץ" – מה דגים הללו גדלים במים,
כיון שיוורת טיפה אחת מלמעלה, מקבלים אותה
בצימאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהם, כך הן
ישראל: גדלים במים בתורה, כיון שהן שומעים דבר חדש
מן התורה, הם מקבלים אותו בצימאון כמי שלא שמעו
דבר תורה מימיהם). בראשית רבה צז א)

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

היה זה היום השמיני מאז התאונה שאירעה לי במדבר.
תוך כדי שהאזנתי לסיפור על הסוחר, לגמתי את טיפת המים האחרונה שהיתה לי.

"הזכרונות שלך יפים", אמרתי לנסיך הקטן, "אבל עוד לא הצלחתי לתקן את המטוס, כל המים שברשותי אזלו, וגם אני הייתי מאושר אילו יכולתי ללכת בנחת אל מעיין מים זכים".
"חברי הטוב השועל...", אמר הנסיך הקטן.
"אישי הטוב, לא מדובר בשועל!"
"למה לא?"
"כי אנחנו הולכים למות בצמא..."

הוא לא עקב אחרי חוט מחשבותי, ובמקום זה אמר:
"טוב שיש חבר אפילו אם עומדים למות. אני, למשל, שמח מאד שיש לי חבר שועל..."
"אין לו מושג מה הסכנה האורבת", חשבתי, "הוא מעולם לא ידע רעב, או צמא. מעט אור שמש, זה כל מה שנחוץ לו..."

הנסיך הקטן התבונן בי, וענה למחשבותי:
"גם אני צמא. בוא נלך לחפש באר..."
החוותי תנועה של יאוש. אבסורדי לחפש באר באקראי במרחבים הענקיים של המדבר הזה. למרות זה התחלנו ללכת.

צעדנו בשתיקה שעות ארוכות, ותוך כך ירד הלילה והכוכבים החלו לצאת. בגלל הצמא קדחתי מעט מחוס, והכוכבים נדמו לי כאילו מופיעים מתוך חלום. מילותיו של הנסיך הקטן הדהדו בזכרוני.
"אז גם אתה צמא?" שאלתי.
הוא לא ענה ורק אמר:
"מים יכולים להיות טובים גם ללב..."

לא הבנתי את תשובתו, אבל שתקתי. ידעתי שאין לחקור אותו.
הוא היה עייף, והתיישב, ואני ישבתי לצידו. זמן מה שתקנו, ואז הוא דיבר שוב:
"הכוכבים יפים בגלל פרח חבוי מן העין".
"נכון", עניתי.
הבטתי בדממה אל רצועות החול שנמתחו לפנינו באור הירח.
"המדבר יפה", הוסיף הנסיך הקטן.

זה נכון. תמיד אהבתי את המדבר. כשיושבים על דיונות חול במדבר, דבר לא נראה ודבר לא נשמע, ויחד עם זה, מבעד לדממה משהו פועם ומנצנץ...
"מה שעושה את המדבר יפה", אמר הנסיך הקטן, "הוא באר חבויה אי שם..."

הופתעתי להבין פתאום מה הזוהר המסתורי הקורן מן החולות.
כשהייתי קטן גרנו בבית ישן, והאגדה סיפרה שאוצר טמון בו. מובן, הוא מעולם לא נמצא, אולי גם כי מעולם לא חיפשו אותו, אבל הוא נסך קסם על הבית. לבית שלי היה סוד כמוס במעמקי לבו...

"כן", אמרתי לנסיך הקטן. "הבית, הכוכבים, המדבר - מה שמעניק להם את יופיים הוא דבר סמוי מן העין."
"אני שמח שאתה מסכים עם השועל שלי", הוא אמר.

כשנרדם, נטלתי אותו בזרועותי והמשכתי ללכת. הרגשתי שאני נושא בידי אוצר שברירי, הרגשתי שאין דבר יקר ועדין ממנו על פני האדמה. לאור הירח הבטתי במצח החיזור, בעיניים העצומות, בקווצת שיער שרעדה ברוח, וחשבתי: "מה שנראה כאן לעיניי אינו אלא קליפה. הדבר החשוב סמוי מן העין..."
(...)
וכך בלכתי, עם עלות השחר, מצאתי באר.

1. בראשית כ"א.

ד וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחרמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע:
טו ויכלו המים מן החמת ותשלך את הילד תחת אחד השיחים:
טז ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחי קשת כי אברהם אל ארצה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קולה ותבך:
יז וישמע אלהים את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם:
יח קומי שאי את הנער והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול אשימנו:
יט ויפקח אלהים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את חמת מים ותשק את הנער:

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

1. מה תפקידה של הבאר בשני המקורות?
2. מה הסופר בנסיך בקטן, והגר, שיפחת שרה, היו צריכים לעשות כדי למצוא את הבאר?
3. למה התכוון הנסיך הקטן כי "מים טובים ללב"?
4. מה ניתן ללמוד ממקורות אלו? למה ניתן להמשיל את הבאר והמים לפי מקורות אלו?

דף מקורות 3

כשבני אדם חופרים באר עמוקה, כדי להשיג מים חיים בארץ ציה וצחיחה, הכורים מתיגעים, בעמל רב עולה להם לבוא עד העומק המוכשר להנביע את המים.

ולפעמים היאוש מתגנב בלב ואומר להם: הלא כבר יגעתם כל כך הרבה וחרס עלה בידכם ומים לא מצאתם, על כן טוב יותר שתחדלו מעבודתכם, לכו איש לאהלו, ובקשו לכם ענינים קרובים יותר לשכר.

(...) אבל אלה שהאמונה חזקה היא בלבבם שהמים החיים מוכרחים סוף כל סוף להיות זורמים ממקום זה והארץ צחיחה הצמא תהפך על ידם לגן עדן, להחיות עם רב, אלה לא יסוגו אחור מפני תולעת היאוש ובחרף נפש ימשיכו את עבודתם.

והנה אחרי שביעת די עמל והנה זרם מים פרץ והרי הוא עולה ושוטף, **אבל המים דלוחים הם, מעורבים ברפש וחול, ולא יצלחו להרוות צמאון אדם ובהמה.**

אז שוב תתחלק המחנה העובדת לשניים.

האחת אומרת: ראו נא הנה כל יגיעתנו בדי ריק, ומה בצע בעמלנו, אם אחרי עבודה כל כך מפרכת הגענו עד מעין נרפש אשר מימיו לא יצליחו לשתיה? והם הולכים עתה בדרך הנואשה של החלק הראשון, אשר מרפיון ידים פירש זה מכבר מעבודת הכריה והלך לו באשר מצא.

ואמנם זה החלק של העם, בריא הגוף וחסון הנשמה, הוא יאמר להם: ראו אחים כמה מסוכנת היא הטעות הגדולה שלכם, (...) מדוע אינכם שמים על לב, כי רק מפני שעדיין לא באנו עד העומק הרצוי, עד המקום אשר שם המים הצחים משיבי הנפש זורמים, בשביל כך הננו רואים כעת עדיין מים דלוחים?

על כן אחי, במרץ אדיר יותר בכחות כבירים יותר, נחדש את מפעלנו הגדול, ובוא נבוא עד התהום, עד מוצא המים הצלולים והזכים ואז הכל יראו וינהרו. (...)

הבאר אשר אנחנו כולנו כורים, עבודת הקודש היא אשר עובדים אנחנו כולנו, (...) ולא נכחד, שגם אומץ גופני במדה ידועה דרוש היה לכך, אבל עתה הנה כמדומה שהגיעו כבר ימים, אשר שום איש לא יוכל לכחש, שבאר התחיה החלה לזרום מים.

(...) אבל מה יאמר המחנה של השרידים אשר ד' קורא? לא נכחיש את החוש, לא נאמר שכבר כל הזרם של מי הבאר אשר חפרנו מים צלולים הם גם כעת.

אבל בשום אופן לא יקשיב ישראל לקול מיאשיו, לקול מהירי הלב, הבאים כעת להחליש ידים רפות, במקום שחובת קודש קדשים היא לחזקן.

אם הזרם התחיתי והמרץ של העבודה הבניינית אשר לארץ ישראל, עדיין לא כולם מראה טהור להם מה היא התשובה אשר אנחנו חייבים להשיב על השאלה המרה הזאת? רק אחת היא אמרתנו עליה: התחזקו הכורים.

הוסיפו להעמיק. (...)

ואלה אשר כבר התחילו בעבודה וידיהם רפו מפני המכשולים הרבים אשר פגשו, אל ירפו ידיהם, נחפור את בארנו הקדושה (...)

ואם מי הבאר אשר התחילו להיות מפכים רפש וטיט הנם מזרימים, לא נפרוש בשביל זה מהעבודה, כי אם ביתר חיל ויתר אומץ נעמיק לחפור את באר תחיתנו הקדושה, ובת קול עתידה להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומרת: כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו.

נוסיף להעמיק את באר התחיה ברוח ובחומר.

(...) ובאר ישראל תפכה את מימיה החיים והזכים, "ומעין מבית ד' יצא והשקה את נחל השטים", במהרה בימינו (אמן).

1. מהו התהליך שמתאר הרב קוק בחפירת הבאר?
2. כיצד הוא מחזק את כורי (חופרי) הבאר?
3. מהו הנמשל מחפירת הבאר שמתאר הרב קוק?
4. בהתאם לנמשל, כיצד עלינו לחשוב ולנהוג בחיפושינו אחר 'מים'?

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה כפול

שירה צוברי, מדרשת אמי"ת אשדוד

קהל היעד- כיתות י- כיתות הטרוגניות

מטרות השיעור-

מיומנויות

התלמידה תלמד לאתר ולאיסוף מידע ממקורות שונים לארגן אותו ולהציג בצורה בהירה ומובנת.

התלמידה תלמד לעבוד בעבודת צוות לפעול בשיתוף פעולה עם תלמידות נוספות.

התלמידה תעבד מידע על אירועים ועל אישים ופעולותיהם ממקורות היסטוריים שונים כולל ספרות, יצירות אומנות, סרטים וכל מקור אחר היכול לשמש ללימוד היסטוריה.

בתחום הערכי

התלמידה תחוש שייכות לעם היהודי ולמורשת העם.

התלמידה תלמד שכל חוויותיה הן שמעצבות את אישיותה.

בתחום התוכן

התלמידה תכיר אירועים רבים בהיסטוריה העם

מהלך השיעור

הכיתה יושבת במעגל

מציגה את עצמי מה אני מלמדת (5 דקות)

כל תלמידה מציגה את שמה לאחר מכן הן מקבלות דף וכותבות מה הציפייה שלה משיעור היסטוריה- ממני, מהכיתה ומעצמה (20-15 דקות) **מי שמעוניינת יכולה לשתף**

35-25 דקות (תלוי בגודל הכיתה) -במעגל יש חפצים או תמונות (שעון, תמונה של ים, צבעים, כובע, מחברת, דף ריק, שרשרת, לק, דובי, דלת ועוד...) כל תלמידה צריכה לבחור חפץ לפי ההנחיה הבאה:

בחרי חפץ שמתקשר לחוויה שהייתה לך בעבר ושתפי-

האם הייתה לך השפעה על אישיותך כיום?

כיצד היא עצבה אותך?

מה לקחת/למדת מאותה חוויה?

שאלה לכלל התלמידות- איך זה קשור לשיעור היסטוריה?

ההיסטוריה של עם ישראל עיצבה אותנו לעם שאנחנו היום כפי שכל חוויה שהייתה ותהיה לכן מעצבת את אישיותך.

" עם ללא עבר, אין לו עתיד " - נפוליאון בונפרטה.

הקרנת הסרטון של [סיוון רהב מאיר](#) – 2 דקות

חלוקה לקבוצות (12-15 דקות)

כל קבוצה מקבלת 4 אירועים היסטוריים

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

(הצהרת בלפור, מאורעות תרצ"ט, ליל הבדולח, הקונגרס הציוני הראשון, תוכנית החלוקה, מסע המושבות,

- הן צריכות לכתוב כמה שיותר מידע על אותו אירוע
- למצוא שיר/סרטון/ציור/ קריקטורה/סיפור ולשלוח את הקישור לוואצאפ של המורה
- לכתוב מה הן לומדות מהאירוע(חיובי/שלילי) וכיצד היתה להן החוויה.

מתכנסות למליאה (12 דקות)
כל קבוצה שולחת נציגה ומציגה מה למדו בעקבות האירועים, כיצד הן הרגישו לגבי הלימוד/החוויה.

דברי המפגם"רית להיסטוריה בחמ"ד- בלהה גליקסברג – 5 דקות

סיכום על התוכנית (15 דקות)
אנחנו מתחילות תוכנית חדשה בהיסטוריה שנקראת תוכנית באר
לאורך כל התוכנית אתן תחקרו, תגלו, תחשפו למידע.

- התוכנית בנויה על שניים
כיתה י- 40%
כיתה יא-60%

אין בחינת בגרות

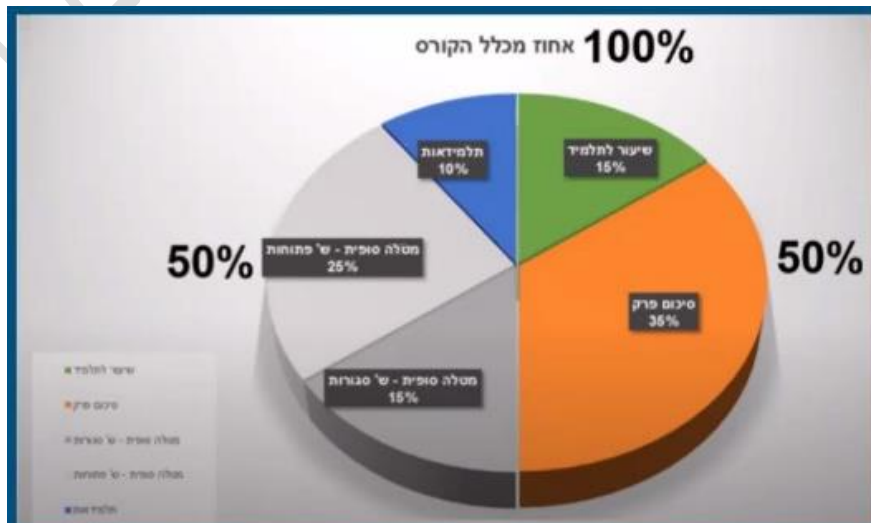
והיא בנויה מ-4 קורסים- שני קורסים אנחנו לומדות השנה (מסורת ומודרנה ונאציזם ושואה)

כל קורס בנוי באותו מבנה :

- שיעור לתלמיד- מבוא, צעד פנימה, חוליות
- משימת סיכום
- משימת הפנמה
- משימת העשרה- בונוס

- לאחר כל נושא יש שיעור בכיתה- מפגש אחר

- לאחר כל קורס יש מטלת סיכום קורס

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מאוד חשוב!

*ציון הבגרות מתחיל מהשנה- אתן אוספות נקודות לבגרות, ברגע שסיימתן מטלה ושלחתן לבדיקה אין אפשרות לתקן לכן לבדוק היטב לפני השליחה.
*ייתנו תאריכים סופיים לכל מטלה.
*ציון נדרש- אוזניות תקינות לכל שיעור

זמן לשאלות של תלמידות (7 דקות)

לסיכום (4דקות)

אני שולחת קישור לפדלט בו הבנות מתבקשות לכתוב במילה אחת מה הרגשתן לאחר שנחשפו לתוכנית.

מערכת שיעור פתיחה

הדס דוד, אולפנת כפר פינס

1. קהל היעד- תלמידות כיתה י באולפנת רמת קרניאל כפר פינס
2. מטרות בתחום המיומנות-התלמידות ינהלו שיח אישי ופתוח, יקראו טקסטים מהמקורות וינתחו אותם
3. מטרות בתחום הערכים- התלמידות יקשיבו לדברי חברותיהן, בלימוד בחברותא וינהלו רב שיח באופן מכובד ומכבד
4. מטרות בתחום התוכן- לימוד טקסטים מן המקורות, וניתוח שלהם תוך מענה על שאלות מנחות.
5. מהלך השיעור- פתיחת השיעור בישיבה במעגל. הצגת עצמי, הקראת שמות וסיפור השם של כל תלמידה

חלוקה לקבוצות עבודה (3 בכל קבוצה)

לימוד בחברותות עם דפי המקורות

חזרה למליאה לדיון ומסקנות

הקרנת הסרטון של בלהה ושל סיוון

הסבר על תוכנית באר- בנוסף אכין דף הצהרת כוונות לחתימת הבנות

הרשמה לקמפוס

חלוקת צופר וארגז כלים לתלמידות

בור – באר וההבדלים ביניהם

מקורות בור-

מקור 1

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אָחִיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתָנֹתָו אֶת כְּתָנֵת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו. וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכֵהוּ אֶתֹּו הַבֶּרֶךְ וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם (בראשית, לו פס' כג-כד)

ופירש רש"י מגמ' שבת כב :

והבור רק אין בו מים - ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים מה ת"ל אין בו מים. מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו (רש"י שם)

אמירה זו המדברת על הריקנות מצד אחד ועל הנחשים והעקרבים מצד שני, מעוררת אותנו לרעיון מוסרי. אמר רש"י: "ממשמע שנאמר והבור רק איני יודע שאין בו מים, מה ת"ל אין בו מים?" כלומר, החזרה הזו שאין בו מים לאחר שאמר שהבור ריק, מזמינה לומר שיש כאן משהו אחר. אמור מעתה, הדרשה האומרת שיש בו נחשים ועקרבים נולדה מתוך העובדה שיש הדגשה בכתוב שאין בו מים. תוספת זו במילים שאמר הכתוב, היא שהולידה את הדרשה שיש בו נחשים ועקרבים.

מקור 2

החולדה והבור תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף ח', עמוד א'

מעשה היה בנערה אחת. הייתה רוצה לילך לבית אביה, והיה בור בדרך ונפלה. ובא בחור אחד ואמר: "אם אני אעליך תנשאי לי?" אמרה לו: "הן", ונשבעו ביניהן שהוא לא ישא אשה אחרת והיא לא תנשא לאיש אחר. ואמרו: "מי מעיד בינינו?" והייתה חולדה אחת הולכת לפני הבור, ואמרו: "אלו שנים, בור וחולדה יהיו עדים בינינו". והלכו לדרכם. והיא עמדה בשבועתה, והוא נשא אשה אחרת וילדה בן, באה חולדה ונשכתו ומת. וילדה לו בן שני – ונפל לבור ומת. אמרה לו אשתו: "מה זה המעשה שהגיע לנו שלא כשאר בני אדם?" נזכר השבועה, וסיפר לאשתו כל המעשה. אמרה לו: "אם כן, חזור וקחנה". וכתב לה טו, והלך ונשא את הבתולה.

- הסבירו למה משמש הבור בשני מקורות אלו
- דונו האם הבור נזכר באופן חיובי או שלילי והסבירו

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מקורות באר-

מקור 3

באר לחי ראי (בראשית פרק כה)

"וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבִרְהָם וַיִּבְרַךְ אֱלֹדִקִּים אֶת יִצְחָק בְּנֵו וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחִי רֵאִי"

והנה שם זה ניתן ע"י הגר בשעה שברחה מביתו של אברהם, ונגלה אליה מלאך ה' (בראשית פרק טז)
"וַיֹּאמֶר הָגֵר שְׁפָחַת שְׂרִי אִי מִזֶּה בָּאת וְאֵנָה תֵּלְכִי וְתֹאמְרִי מִפְּנֵי שְׂרִי גְבֻרָתִי אֲנִכִּי בְּרַחַת", כנראה גילוי זה בא בגלל שהיא התפללה לה', וכן הוא אומר לה "וַיֹּאמֶר לָהּ מְלָאֲךָ ה' הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדֶּךָ בֵּן וְקָרָאתָ שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי שָׁמַע ה' אֶל עֲנִיָּךְ". בעקבות זאת, קוראת הגר את שם הבאר על שם גילוי אלוֹקִים אליה "באר לחי רואי, וְתִקְרָא שֵׁם ה' הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אֶתֶּה אֵל לְרֵאִי כִּי אֲמַרְהָ הִנֵּם הֵלֶם רֵאִיתִי אַחֲרֵי רֵאִי".

ויתרה מזאת מצאנו בפעם השניה שהגר ברחת מביתו של אברהם, והיא ובנה ישמעאל צמאו למים עד שה' פקח את עיניה וראתה באר בשדה, ולומדים חז"ל מזה שנאמר "ויפקח אלוֹקִים את עיניה", ולא נאמר שברא באר (בראשית רבה פרשה נג) "אמרין הכל בחזקת סומים עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ויפקח אלהים את עיניה ותרוא וגו' ". רצונו לומר, שהבאר קיימת אלא צריך לפקוח את העינים ולראות, וכן המים שבתוך הבאר קיימים עוד מקודם, אלא שאנו צריכים לגלות את מקור הנביעה שלו.

- הסבירו מה משמעות השם הזה של הבאר? באר לחי ראי?

מקור 4

"וישב בארץ מדין וישב על הבאר" (שמות ב')

וכן אנו מוצאים שהאבות מצאו את זיווגיהם אצל הבאר (שמות רבה (שנאן) פרשה א) :

ג' נזדווגו להם זיווגיהן מן הבאר : יצחק ויעקב ומשה. ביצחק כתיב : ויצחק בא מבוא באר לחי ראי (בראשית כד) , ועוד שנזדמנה רבקה לאליעזר למעין. יעקב : (וירא) והנה באר בשדה (שם בראשית כט) . משה : וישב על הבאר".

משמעות הדבר שאת שלימותם הם השיגו אצל הבאר, שמסמלת גילוי רוחני.

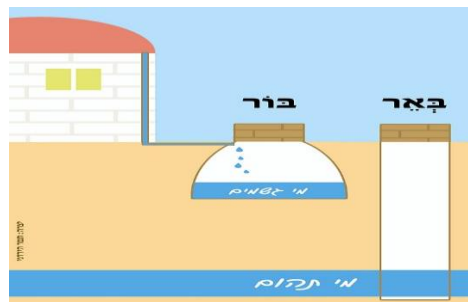
- הסבירו מה מסמלת הבאר במקור זה?

על פי המילון הגדרת בור :

בור הוא חלל בקרקע, טבעי או מעשי ידי אדם. חפירת בורות נחשבת למלאכה קשה, בעבר התבצעה באמצעות את או מעדר. בתחום החקלאי נחפרים בורות לשם נטיעת עצים וכן עבור אגירת מים.

על פי המילון הגדרת באר :

באר מים או באר היא מבנה מלאכותי שנוצר בחפירה או בקידוח במטרה להעלות מי תהום מן האקוויפר התת-קרקעי אל פני השטח.

שאלות לדיון-

- לאחר שבדקנו במקורות מהי באר ומהו בור, נסי לכתוב הגדרה משלך לאור מה שלמדנו מהו בוא ומהי באר, נסי לעמוד על ההבדלים ביניהם.
- הסבירו לאיזה מהם את מתחברת ומדוע?

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בס"ד

מערך שיעור פתיחה
אליענה חנוכה, אולפנת אוריה גוש-עציון

קהל היעד: כיתה י', עיונית, 25 תלמידות הטרוגניות.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות:

1. הבנת טקסט.
2. הבנת שאלות.
3. פיתוח מיומנויות וביטחון בתחום המחשוב.
4. הבעת עמדות ודעות, היכולת להיות שותפה פעילה בדיון.
5. פיתוח יכולת לימוד עצמאית.

מטרות השיעור בתחום הערכים:

1. לימוד היסטוריה ממקום מחובר ולא ממקום משנן.
2. פיתוח יכולת העמקה.
3. אחריות.

מטרות השיעור בתחום התוכן:

1. היכרות עם התוכנית וצורת הלימוד החדשה.
2. שילוב בין היסטוריה לבין המקורות היהודיים.

מהלך השיעור:

1. **פתיחה** - הצגת התוכנית והרציונל שלה דרך הסרטון של בלהה.

<https://youtu.be/ly4T8aYzM8c>

2. **הפעלה** - אני מחלקת שני חלוקי נחל גדולים עם טוש ארטליין לכל בת. הן צריכות לכתוב על כל חלוק נחל חשש אחד ותקווה אחת מהלימוד בתוכנית "באר" השנה. (ההנחיה היא לשמור על האבנים במגירה בבית עד השיעור האחרון בסוף השנה ולבדוק אילו מהחששות התממשו/הופרכו ואילו תקוות התממשו.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

3. חלוקה של דף המקורות הראשון ("מנין לקח הרמב"ן שיש לבארות משמעות רוחנית")
כל זוג מקבל דף עם הנחיה: בדף יש שלושה מקורות שמתייחסים למשמעותה של ה"באר".

ענו על שלוש השאלות המצורפות:

- מהי משמעות הבאר?
- לאיזה משלוש המקורות התחברת ומדוע?
- כיצד ניתן לחבר זאת ללימוד באר בהיסטוריה?

מתכנסים למעגל וכל זוג משתף בתובנות שלו. 4. חשיפת התלמידים למבנה היחידות. כיצד נראה הקורס ואיך נראית עוגת הציונים.
5. תרגול קצר על ידי המבוא.

פתיחה חגיגית לתוכנית באר

מיכל יפת, מקיף י' אמי"ת אשדוד

מבוא:

קהל היעד: כיתה י' מב"ר. כיתה מעורבת. בנות ובנים.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות: יכולת השוואה, הבעת עמדה.

מטרות השיעור בתחום הערכים: תקשורת בין אישית מכבדת בין תלמידי הכיתה, עידוד הסקרנות והעניין בקרב תלמידי הכיתה.

מטרות השיעור בתחום התוכן: התלמיד יכיר הכרות ראשונית את תוכנית באר בה ילמד בשנתיים הקרובות ותהווה עבורו את ציון הבגרות.

שיעור ראשון:

הכירות:

התלמידים יגיעו לכיתה שמאורגנת בישיבה בצורת מעגל. (7 דקות)

הצגת עצמי: שמי מיכל יפת ואני אלמד אתכם היסטוריה בשנתיים הקרובות. לפני שאתחיל בהסבר על התוכנית המיוחדת בה זכיתם להשתתף, נעשה הכרות (2 דקות).

כל תלמיד מקבל פתק עליו הוא כותב את שמו, ואיזה אירוע שקרה בשנים האחרונות בישראל או בעולם שהשפיע על חייו (קורונה, מבצע חומת מגן, אירוע משפחתי, טיול בעולם). (4 דקות).

מתחלקים לזוגות וכל זוג משוחח על האירועים שהשפיעו על כל אחד מהם. (5 דקות).

עושים סבב וכל תלמיד אומר את שמו, את האירוע, וכיצד הוא השפיע על חייו. (20 דקות)

פסקת סיכום: בשנים האחרונות אנחנו עוברים אירוע היסטורי שלא חוו אותו הוריהם ולא הסבים והסבתות שלכם. בכל מאה, בכל דור ודור, יש אירועים שלא אירעו בעבר בהם אנחנו לוקחים חלק. הם מרכיבים את ההיסטוריה שלנו.

חוויתם את הקורונה. חוויה שבודאי תלמד בדורות הבאים כמגפה ששינתה את העולם. וחשוב יותר באמצעות ההיסטוריה נוכל ללמוד בעתיד עם מגפות חדשות שיווצרו. (2 דקות).

שיעור שני:

בחדר המחשבים

שלום לכולם, היום נעשה הכרות עם התוכנית החדשה בהיסטוריה, תוכנית באר.

למה נראה לכם שצריכים ללמוד היסטוריה?

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

(היסטוריה היא סיפור עם משמעות נוספת, אפשר ללמוד ממנו בעיקר הרבה על עצמנו היום, על האופי שלנו, על מנהגים שלנו ועל הסיבות לאירועים ודברים הסובבים אותנו עד היום, כבני אדם פרטיים וכאנשים עם מורשות מסוימות.

צריך ללמוד היסטוריה כי היא חשובה לעם שלנו, כדי שלא נחזור על טעויות שעשינו פעם, חשוב ללמוד היסטוריה כי היא מלמדת אותנו על השורשים של העם שלנו, צריך ללמוד היסטוריה כדי לעזור לנו בעתיד).

האם זה מקצוע חשוב בעיניכם?

האם אתם יודעים איך נראים הלימודים בהיסטוריה לתלמידי השכבה?

איך אתם הייתם רוצים ללמוד היסטוריה?

גם אתם הולכים להיות חלק מתהליך היסטורי. תהליך לימודי חדש ומרתק. שמאפשר למידה אחרת. (6 דקות).

הקרנת הסרטון דבר המפמ"רית להיסטוריה. (5 דקות)

מה דעתכם על התוכנית? מה הצלחתם להבין מהסרטון?

להעלות על הלוח:

התוכנית היא שנתיים

מורכבת מיחידות

בכל יחידה יש משימות להגשה. (להסביר בהרחבה על משימת הסיכות והגשתה).

בכל מספר שיעורים של התקדמות עם הנחייה יהיה שיעור עם המורה בכיתה.

הציון הוא שקלול של משימות ההגשה שהגשתי, חמ"ד ועד ומשימת הסיכום ביום הבגרות כללית. (5 דקות).

מה השוני שאתם רואים בין תוכנית באר אותה תלמדו לתוכנית הרגילה (להעלות על הלוח)?

תוכנית באר מתבססת על התקדמות אישית של התלמיד על פי הקצב המתאים לו. התוכנית הרגילה היא על פי התקדמות המורה שמלמדת על פי קצב אחיד.

תוכנית באר מובאת בצורה מתקדמת בסרטונים וקטעי קריאה, ומאפשרת לתלמיד להעמיק בחומר הנלמד.

תוכנית באר מחלקת את חומר הלימוד לחלקים קטנים עליהם עושה התלמיד משימת סיכום ולא נמדדת במבחנים על חומר רב שמקשים על חלק מהתלמידים להראות את בקיאותם. (5 דקות).

לקחת מכל תלמיד את כתובת המייל שלו. תלמיד שאין לו להקים לו כתובת.

להסביר לתלמידים איך להיכנס לקמפוס II ולהירשם בו. לוודא שכולם נרשמו.

אם מספיקים, כל תלמיד שסיים את הליך ההרשמה וההיכנסות עושה את פרק המבוא.

שיעור פתיחה

חגית לכיש, דרך אבות אפרת

תכנית באר- פתיחה

שיעור ראשון

שיעורי הפתיחה מיועדים לתלמידי כיתה י' המתחילים את לימודי ההיסטוריה דרך תוכנית באר. מטרת השיעורים להכיר לתלמידים את התוכנית ואת סגנון הלימוד בה, שמהווה דרך חדשה ללימודי ההיסטוריה לבגרות.

בתחום המיומנויות, מטרות השיעור הן: הבעת דעה ומיומנויות שיח, חשיבה ויצירת הקשרים בין הבאר- מהותה ומה שהיא מביאה ומייצגת לתוכנית באר בהיסטוריה ואיתור מידע. בתחום הערכים: חיבור של ישן וחדש והרלבנטיות שיש להיסטוריה בימינו, הקשבה לאחר, כיבוד דעות של הזולת ושיח מכבד.

בתחום התוכן, התלמידים יעמדו על טיבה של הבאר וממנה על טיבה של התוכנית, חשיבותה ודרך ההתנהלות והלמידה במהלך שנות לימודי ההיסטוריה דרך תוכנית באר.

באר אברהם בבאר שבע

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בתחילת השיעור המורה יציג את התמונות וישאל את התלמידים מה הם רואים בתמונות ויפתח שיח העוסק בהגדרה של באר, מהם השימושים שלה, מתי השתמשו בה, מהם תפקידיה ומה חשיבותה. כמו כן, ידגיש וידגים את הנקודות הבאות לגבי באר:

- הבאר היא מקור של מים חיים, הנחוצים לקיום החי והצומח. לכן בארות היוו לפעמים, מוקדי סכסוך. לדוגמה: המריבה בין רועי יצחק לרועי גרר על הבארות שחפר אברהם אביו ושהפלישתים סתמו:

"(יח) וַיָּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֵת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְיָמֵי אֲבִרְהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אֲבִרְהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת פְּשֻׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו: (יט) וַיַּחְפֹּר עֲבָדֵי יִצְחָק בְּנֶחֱל וַיִּמְצְאוּ שֵׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים: (כ) וַיְרִיבוּ רְעֵי גֵרָר עִם רְעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: (כא) וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וַיְרִיבוּ גַם עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שְׁטָנָה: (בראשית כ"ו)

שמות הבארות (עשק- מלשון עושק, שטנה) והרגשות המלווים אותן מלמדים על החשיבות הרבה שהייתה לבארות המים ולכך שהיוו היאחזות במקום מסוים. שאלות הכוונה:

מדוע לדעתכם הפלישתים סתמו את בארות אברהם אביו של יצחק? האם זה נבע סתם מרוע לב, או ממאבק על משאב חשוב?

מדוע לדעתכם יצחק מתעקש לחפור את הבארות שוב ושוב?

-חשיבות הבאר כמקור מים וכבסיס לחיים רואים בבארה של מרים, באר מים ניסית, שליוותה את ישראל בשנות הנדודים במדבר עד למותה של מרים. עם הסתלקות הבאר לא היו לעדה מים חיים לשתייה וגם חלק מן ההנהגה הרוחנית אבד להם.

- המים המסומלים בשם 'באר' מבטאים חיים, טוהר ושפע. התורה נמשלה למים – "אין מים אלא תורה" – והבאר, שבה נאספים המים, נמשלה במקורות (ובעיקר במקורות קבליים) לשכינה, כלומר – לאלוקות.

-חשיבות הבאר באה לידי ביטוי גם במפגשים זוגיים שנערכו על פי הבאר. כך, אליעזר בוחן ובוחר כלה ליצחק על פי הבאר, והתכונות הנדרשות מרבקה נחשפות דווקא שם. אם תציע לו לשתות ותסכים לדלות מים (במאמץ גדול) גם לגמלי הצמאים – סימן שהיא אשת חסד וכלה ראויה. יעקב פגש ברחל לראשונה ליד הבאר, כאשר גלל למענה את האבן מעל פי הבאר, וגם משה, כשברח מפני פרעה והגיע למדין, פגש על פי הבאר את בנות יתרו והושיע אותן מן הרועים.

ניתן להביא את המדרש בשמות רבה על זיווג האבות, שנעשה על פי הבאר במקרים שהזכרנו לעיל:

"וישב בארץ מדין וישב על הבאר (שמות ב'). קלט דרך אבות. ג' נדווגו להם זיווגיהן מן הבאר: יצחק ויעקב ומשה. ביצחק כתיב: ויצחק בא מבוא באר לחי ראי (בראשית כד), ועוד שנדמנה רבקה לאליעזר למעין. יעקב: [וירא] והנה באר בשדה (שם בראשית כט). משה: וישב על הבאר."

משמעות הדבר שאת שלימותם הם השיגו אצל הבאר, שמסמלת גילוי רוחני.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

עד כאן רואים, שהבאר היא מקור למים, והיא התנאי לצמיחה ולהתחדשות.

המורה ישאל את התלמידים מה נדרש כדי להוציא את המים מן הבאר? ניתן להעזר בתמונה שהובאה בהתחלה, בה רואים את השאיבה. בתמונה בא לידי ביטוי המאמץ שכרוך בהעלאת מים מן הבאר לצורך ההתחדשות והבטחת המשכיות החיים. כלומר: נדרשים מאמץ והשקעה על מנת להשתמש במי הבאר המחיים.

כך גם תוכנית באר: מחדשת, מביאה את נושאי הלימוד בצורה חיה, מוחשית, מהנה ומעמיקה, אך דורשת גם השקעה, תרגול, עמידה בזמנים ושימוש במיומנויות שונות.

המדרש הבא מסביר את ייחודה של הבאר, הנובעת והחיה, ומקשר בין עובדות אלה ליכולות להעמיק ולמצוא חיות ומיוחדות בכל אדם ובכל תלמיד:

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב
שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך.
בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע.
בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך
למצוא את הנקודה....
באר חפרה שרים הם הצדיקים שהם שרים לבם
ברשותם. כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעיין נובע
וכריה הוא להוסיף עומק.
(שפת אמת פרשת חוקת)

תכנית באר- פתיחה שיעור שני

בשיעור זה המורה ימחיש לתלמידים מעט מחוויית הלימוד בבאר ויערוך להם היכרות עם התוכנית, תכניה ודרך הלימוד באמצעות מרכיבי יחידות הלימוד:

1) משימת צפייה: המורה יקרין סרטון קצר בנושא היסטורי (כאן מובא, לדוגמה, סרטון העוסק במלחמת ששת הימים) ויבקש מהתלמידים לרשום 3 דברים שלמד מהסרטון.
המטרה: התלמידים יבינו יתרגלו חלק מהמיומנויות הנדרשות מהם, כגון: למידה עצמית ואיתור מידע.

קישור לסרטון סיכום מלחמת ששת הימים: [ששת הימים](#)

2) הסבר על תוכנית באר והדגמה כיצד מורכבת הלמידה בקמפוס, תוך ציון המרכיבים השונים בכל יחידת לימוד: מבוא, צעד פנימה, החוליות השונות ודוגמאות למשימות (שאלות פתוחות וסגורות/ התמודדות עם טקסט/ מידע באמצעות סרטונים), משימת סיכום.

סרטון הסבר לסיכום: [הסבר על תוכנית באר- בלהה](#)

3) תיאום ציפיות באמצעות גוגל פורמס [במסמך זה](#)

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה

רחל עידן, עתיד שחר בית שמש

1. קהל היעד-
בבית הספר 2 כיתות. אחת מב"ר אחת אתג"ר. השנה נתחיל עם כיתת מב"ר. בכל מקרה התלמידות של שתי הכיתות ילמדו במקביל את שעות ההיסטוריה על מנת שבשבועות הראשונים תלמידות מכיתת המב"ר שיחליטו לאחר ניסיון שזה לא בשבילן יוכלו ללמוד בשיטה המסורתית ותלמידות אתג"ר שמאוד ירצו ניתן להן ללמוד בתכנית החדשה.
2. מטרות השיעור בתחום המיומנויות -
בשיעור זה התלמידות ישתמשו במצגת שיתופית, יקשיבו למידע מסרטונים, יביעו עצמן בכתב, יענו על שאלות בתוך google forms, יעבדו בקבוצות.
או במלים גבוהות – יצרכו מדיה דיגיטאלית, יפתחו מיומנויות של למידה שיתופית ועבודת צוות, יעשו שימוש במידע, יפתחו סקרנות, ייצגו את עצמן,
3. מטרות השיעור בתחום הערכים -
התלמידות יפתחו את היכולת להקשיב, יפתחו מחויבות לתכנית, יפנימו שהלמידה היא על אחריותם, שהן תצטרכנה לפתח עקביות,
4. מטרות השיעור בתחום התוכן -
הכרת התלמידות. (אני אותם, הן אותי והן את עצמם ואת חברותיהן)
התלמידים ילמדו על תכנית באר – מהותה ודרכי העבודה.
5. מהלך השיעור.
השיעור מלוות במצגת. תתקיים בכיתה (לכל תלמידה יש מחשב אישי)
חלק ראשון –
הכרות – שקופית מס' 1 במצגת. כל אחת תפתח את המצגת השיתופית ותכתוב על עצמה משהו וכן תעלה תמונה עדכנית שלה. ברקע אשמיע את השיר 'אני נשאר אני' של דתיה בן דור..
חלק שני – מבוא
ברור קצר מהי היסטוריה? בעזרת סרטון של 2 דקות. (שקופית 3) והאמרות מספר דברים ויגאל אלון (שקופיות 4-5)
חלק שלישי – צוללים פנימה
א. סרטון של בלהה, ובעקבותיו גוגל פורמס קצר להטמעה (שקופיות 6-7)
ב. כיצד נכנסים למערכת (שקופיות 8-12) כולל גם את הסרטונים של סיון רהב מאיר והסרטון השלישי.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

חלק רביעי – הטמעה

עבודה מול המחשב, כל תלמידה נכנסת לקמפוס il. מוודאת שהיא יכולה לעבוד ומתחילה....(בשלב זה איש מחשבים נמצא איתי בכיתה על מנת לפתור כל בעיה אפשרית. כתובות מייל יהיו לפני ה-1/9)

חלק חמישי – סיכום

כל תלמידה תכנס לפדלט ותכתוב מחשבה, הרהור, שאלה שעלתה לה במהלך השיעור. (שקופית 13)

נספח:

המצגת ובה כל הקישורים. (המחשב הביתי שעליו עבדתי לא מספיק מעודכן ולכן הקישורים ולא הטמעת סרטונים. בע"ה ל-1/9 זה יהיה אסתטי יותר)

https://drive.google.com/file/d/1eTm30QKZRmg6oPwEG7xPMOD_JyPQD4H3/view?usp=sharing

מערך שיעור של שני שיעורים - פתיחה חגיגית

תרצה סבאג, ישיבת אמי"ת צפת

1. **קהל היעד** - כיתה י
2. **מטרות השיעור בתחום המיומנויות**
התלמידים ילמדו לנתח מקור
התלמיד ילמד להביע דעה אישית
התלמיד ישפר את יכולת הביטוי בכתב ובעל פה
התלמיד ישכלל את יכולת הלומד העצמאי
התלמידים ילמדו לסדר לפי ציר כרונולוגי
3. **מטרות השיעור בתחום הערכים**
התלמידים יתחברו לערכים הנלמדים משיעורי היסטוריה
התלמידים יכירו בחשיבות ההעמקה בלימוד ההיסטוריה
התלמידים יפתחו גילוי אחריות למקצוע
התלמידים יתמקדו בערכים לאור דמויות היסטוריות
4. **מטרות השיעור בתחום התוכן**
התלמידים יתחברו לדמות וילמדו אודותיה
התלמידים ילמדו את הסדר הכרונולוגי של דמויות
התלמידים יבינו מהי תוכנית באר
5. **מהלך השיעור**
פתיחה אישית - סבב היכרות
התלמידים יושבים במעגל, כל אחד אומר את שמו, ושם של דמות היסטורית המתחילה באות הראשונה של שמו

נפתח בסרטון של סיון רהב מאיר :

https://www.youtube.com/watch?v=IZIGvJKXJxM&list=PL3HvXG_2Jy4O10Zz7TWog4AgJ_tGI177&index=6&ab_channel=MOOC%D7%91%D7%9E%D7%A2%D7%A8%D7%9B%D7%AA%D7%94%D7%97%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%9A

ניתוח מקור:

כל תלמיד יקבל דף קטן מנויילן עם קטע המקור ועם הקדשה אישית.

נקרא ביחד את קטע המקור ונסה להבין מהי באר ולמה קוראים לתוכנית שלנו, לדעתם, תוכנית באר

"פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב
שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך.
בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע.
בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך
למצוא את הנקודה....
באר חפרוה שרים הם הצדיקים שהם שרים לבם
ברשותם. כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעיין נובע
וכריה הוא להוסיף עומק.
(שפת אמת פרשת חוקת)

כל תלמיד יקבל שמינית בריסטול ויכתוב עליה שם של דמות היסטורית שהוא מזדהה איתה. התלמידים ישימו את השמות במרכז המעגל ונשאל מי רוצה לשתף למה הוא בחר את הדמות שלו.

התלמידים יישבו ליד המחשבים בזוגות ויכתבו בקצרה את תולדות החיים של הדמויות שהם בחרו, לפי תאריכים מרכזיים. - התלמידים יוסיפו את המידע בשמינית הבריסטול חזרה למעגל. (בזמן שהתלמידים מסדרים את תולדות החיים של הדמות, המורה יוכל להדפיס תמונות של הדמויות על מנת שציר הזמן יהיה מעניין יותר)

כל תלמיד יקבל לב קטן - התלמידים יסתובבו בכיתה ויקראו את מה שהחברים שלהם כתבו ויכתבו ערך אחד שהם לומדים מהדמויות.

בסוף, התלמידים יסדרו את הדמויות על הלוח לפי סדר כרונולוגי.

המורה תרשום את התאריכים והתלמידים יסדרו. אם המורה הספיקה להדפיס תמונות של הדמויות, ניתן לשוחח כיצד ניתן ללמוד ממראה של דמות על התקופה.

נעבור יחד על הדמויות ונראה איזה ערך כתבו להם, ונוסיף ערכים בתוך לבבות לדמויות נוספות.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

הקדמה של המורה: בתוכנית באר ננסה להתחבר להיסטוריה בצורה שונה. אנו היום נתחיל את התוכנית - צפיה בסרטון של בלהה על תוכנית באר:

https://www.youtube.com/watch?v=ly4T8aYzM8c&list=PL3HvXG_2Jy_4O10Zz7TWog4AgJ_tGI177&index=7&ab_channel=MOOC%D7%91%D7%9E%D7%A2%D7%A8%D7%9B%D7%AA%D7%94%D7%97%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%9A

לאחר הצפייה בסרטון, כל תלמיד יתחבר דרך הסיסמה האישית שלו, ונתחיל לעבוד יחד על היחידה הראשונה.

שיהיה בהצלחה!!

שיעור פתיחה

עידו רוט, ישיבת רעננה

1. קהל היעד- תלמידי כיתה י בישיבה תיכונית, כיתה ברמה לימודית חלשה, בעלת חוזק חברתי.
2. מטרות השיעור בתחום המיומנויות- בשיעור הראשון התלמידים ייחשפו לתכנית, ויפתחו מיומנויות התמצאות במרחב למידה ומציאת מידע, בשיעור השני ילמדו הבנת ציר זמן וניתוח ערך היסטורי.
3. מטרות השיעור בתחום הערכים- הקניית חשיבות הידע ההיסטורי ככלי לעבודת ה' ובנדבך בהתפתחות האישית, ביכולות למידה וברכישת ידע.
4. מטרות השיעור בתחום התוכן- הכרת התכנית, מבוא למושג הנאורות.
5. מהלך השיעור.
שיעור ראשון
פתיחה:
הקרנת סרטון "ברוכים הבאים" של המפמ"ר.
שיחת הכנה לתכנית- מה צפוי לנו, מה היתרונות של התכנית ומה ההישגים הנדרשים משחק "מרוץ ויקיפדיה" באתר
[/https://www.naraview.com/#/](https://www.naraview.com/#/)
כל תלמיד מקבל ערך שקשור לחייו האישיים (ארץ מוצא/עיר מגורים/ שנת לידה של ההורה) וצריך להגיע ממנו, במספר הדילוגים הקטן ביותר, אל ערך "הנאורות".
הצגת התוצאות על הלוח, ושיחה על הדרך שעברו התלמידים, בין הערכים השונים- מה למדנו ממנה, שלא ידענו קודם?
לוח פדלט- כתוב רגש שמעוררת בך התכנית החדשה.
שיחה על התחושות שנכתבו על הלוח.
אסיף- הקרנת הסרטון של סיון רהב מאיר
דיון קצר וסיכום - מהו לימוד היסטוריה עבורנו? מה נוכל להשיג ממנו בעבודת ה' שלנו, ולמה הוא חשוב לנו?
שיעור שני-

פתיחה- סרטון מבוא, אשר בן אבו

משחק התאמה- תחרות בין קבוצות. המטרה להסתדר ראשונים בסדר הכרונולוגי הנכון ויחד עם המושגים המתאימים.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

כל קבוצה מקבלת מספר כתרים עם שמות של דמויות. לכל דמות יש שמינית בריסטול שעליה מצוין אירוע היסטורי או מושג שקשור בה.

הדמויות- משה רבנו, דוד המלך, בר כוכבא, הרצל, נפוליאון, רש"י, מסי

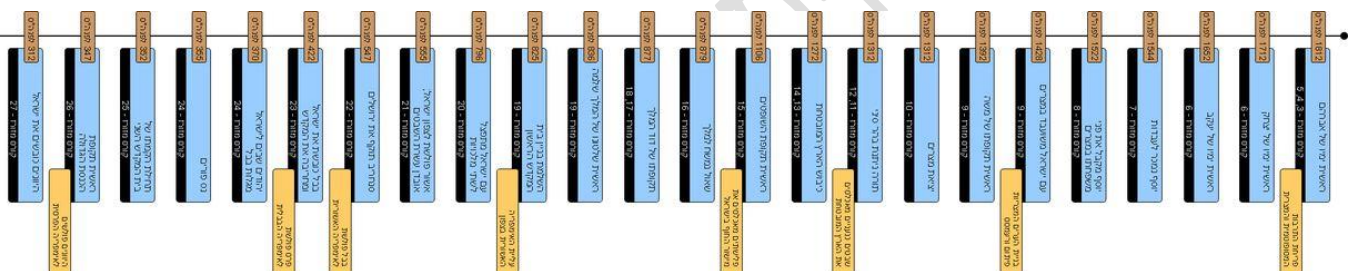
האירועים/מושגים- מתן תורה, כיבוש ירושלים, מרד, ציונות, זכויות אדם, תנ"ך וגמרא, כדורגל התלמידים צריכים לחבוש את הכתרים, להצמיד לחולצה את האירוע/מושג המתאים ולהסתדר בשורה בסדר הכרונולוגי הנכון.

הקראת ציר הזמן שהשיגו התלמידים, דיון לגבי חשיבותו של ציר זמן ומשמעותן של דמויות היסטוריות לחיינו, מה הופך דמות לדמות היסטורית שראוי שנזכור?

שאלון "מאין באנו" מתוך יחידת המבוא

סיכום- הקרנת התוצאות של שאלון "מאין באנו" ודיון קצר על היחס בין הפזורה היהודית לקיבוץ הגלויות שזכינו לראות בעינינו, ועל משמעותו ההיסטורית.

סיכום: הסבר לגבי תכנית באר, חשיבות ההבנה של מקומו ההיסטורי בציר הזמן ולמידה מן ההיסטוריה.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

2 שיעורים ראשונים – פתיחה חגיגית

קהל היעד – כיתה י' עיונית, כיתת בנות ברמה רגילה הטרוגנית [רמה בנונית עד טובה מאוד]
מטרות השיעור בתחום המיומנויות – הגדרת מושג, הבחנה בין טפל לעיקר, תמלול רגשות ומחשבות
מטרות השיעור בתחום הערכים – קישור לימוד ההיסטוריה לעבר, הסתכלות בעבר, שיחה ומפגש ככלי משמעותי.

מטרות השיעור בתחום התוכן – התלמידים והמורה יכירו אחד את השני בשמות..
יכירו את מושג הבאר בצורה מורחבת,
יכירו את מבנה תוכנית באר ואת מבנה הקורס: מודרנה כולל הניקוד

מהלך השיעור

המורה יסדר את הכיתה במעגל.
המורה יפתח בהצגת שמו ובקשה להכרות עם הכיתה החדשה
כל תלמיד יאמר את שמו, מקום מענין שהיה בו בחופש, מה אני מאחל לעצמי/ מצפה שיהיה לי השנה בלימוד היסטוריה.
המורה יכתוב על הלוח בצד אחד שמות המקומות ובצד השני את האיחולים והציפיות בלימוד ההיסטוריה שהועלו.
הדברים יהיו חשופים לעיני התלמידים. המורה ידבר על כך שאנחנו רוצים שהאיחולים שלכם אכן יתגשמו ולכן השנה נבחרתם ללמוד בתוכנית מיוחדת ששמה "תוכנית באר".
המורה ישאל: מה זה באר? מה זה אומר לכם/ מזכיר לכם למה זה שימש??
המורה יצור שמש על הלוח סביב המילה באר ויכתוב את דברי התלמידים.
המורה יסכם את 2 צדדי רעיון הבאר: נביעה רעננות עם אתגר לשאוב ואומץ.
המורה ישאל מי עסק בחפירת בארות – ומה זה סימל?
המורה יסכם: אברהם, יצחק, פלשתים.. חפרו בארות זה סימל היאחזות במקום והתיישבות בה.
כך אנחנו בתוכנית באר נחפור בארות- לעומק בהיסטוריה. זה יהיה היאחזות שלנו בלימוד ההיסטוריה.
עכשיו נצפה בסרטון של מפקחת המקצוע 5 דקות מה זה בדיוק תוכנית באר.
המורה יבקש לאחר הצפייה בסרטון מכל תלמיד שיכתוב על חצי שמינית במילה מה הצפייה מתוכנית באר שהוצגה לו? ומה החשש?
המורה יגדיר 2 קירות מנוגדים בכיתה – קיר אחד בו התלמידים יתלו את מילות הצפייה בסלוטייפ וקיר שני ממול בו יתלו התלמידים את מילות החשש.
המורה יסכם ויעלה שוב את הצפיות והחששות.
לאחר מכן המורה יסביר את התוכנית איך היא בנויה במהלך השנתיים – 4 קורסים,

• בכיתה י' 2 קורסים

• בכיתה יא' עוד 2 קורסים, עבודת חמד ועד ומטלה מסכמת.

המורה יסביר איך הניקוד נצבר לאורך כל השנתיים יראה את חלוקת האחוזים בגרף עוגה.

כיתה י' 40%

כיתה יא' 60%

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

לאחר מכן המורה יסביר כיצד בנוי קורס - הקורס הראשון מסורת ומודרנה

נסביר שזה בנוי :

- 'שיעור לתלמיד' נעשה בכיתה, עבודה מול מחשב עם מספר חוליות ושאלות שהתלמיד עונה במחשב, סרטונים מצגות קטעי קריאה מעניינים ומרתקים.
 - אח"כ שיעור 'מפגש מורה' בכיתה, שיעור חוויתי רלוונטי ערכי ומשמעותי, ישיבה מיוחדת בכיתה כמו : מעגל, קבוצות...
 - לאחר מכן מטלת סיכום ומטלת הפנמה, בודק את ההבנה.
 - למתקדמים משימות העשרה שמזכים בבנוס בכל קורס. [לא חובה]
- אח"כ יראה את חלוקת האחוזים בטבלה בקורס נאורות כאב טיפוס לכל שאר הקורסים.

נסביר מה תפקיד המורה בכיתה ומעבר לכיתה . ומה תפקיד התלמיד, והחשיבות בכך.
המורה ידבר על ההזדמנות הנדירה להגיע לציונים גבוהים מאוד למי שישקיע.
נדבר על כך שבתוכנית הזו כיף להשקיע: סרטונים מונחים ומצגות.. זהו שיעור מרתק..
כל אחד עובד לפי הקצב שלו, בכיתתנו יהיה מורה וסייעת לעזרתם.
נדבר על אחריות התלמיד - על כך שלאחר הגשה אין אפשרות תיקון ולכן חשוב לייחס חשיבות לדבר בצורה איכותית וטובה כדי למנף את הציון הנצבר.
המורה ידבר על האפשרות להתייעץ איתו או עם הסייעת בכיתה לפני שעונים על שאלת סיכום .
[נזכיר שיש 3 נושאים בהם יש בחירה ונזכיר זאת בכיתה בתחילת הנושאים.]
נזכיר שכל פעם נחשף לתלמיד עוד נושא קדימה בחומר הנלמד במחשב, החשיבות שכולנו עובדים יחד באותו הנושא.

נראה את הסרטון השני לתלמידים של סיוון רהב מאיר
המורה יסביר שכדי להתחיל לעבוד נדרש מכל תלמיד שיהיה לו מייל !!
ולאחר מכן נתחיל ברישום לקמפוס il כל הקורסים ילמדו משם.
המורה יבדוק האם יש תלמידים בלי מייל – אותם תיקח הסייעת ליצירת מייל.
בכיתה נסביר איך נרשמים לקמפוס ונראה זאת בכיתה על המחשב בברקו, נבקש מהתלמידים להירשם בכיתה או בבית לפי כמות הזמן שישאר..
לאחר מכן נעשה אסיף
כל תלמיד יתבקש לומר 3 מילים " מה התחושה שאני יוצא ממנה היום מהכיתה.. "
נצא שמחים ומרוצים.. עם סקרנות לעוד..

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מערך שיעור – פתיחה
נעמה ישורון, אולפנת עפרה

קהל היעד- תלמידות אולפנת "עפרה" בתוכנית "באר"

1. מטרת השיעור בתחום המיומנויות
התלמידה תביע את מחשבותיה הרעיוניים באופן יצירתי.
התלמידה תדון בקבוצה ותסיק מסקנות.
התלמידה תנסח את דעתה.
 2. מטרת השיעור בתחום הערכים
התלמידה תיחשף לחשיבות האחריות שעליה לקחת על תהליך למידתה
התלמידה תעמיק את ערך הלימוד העצמי
 3. מטרת השיעור בתחום התוכן
הכרות ראשונית עם בנות התוכנית
הכרות עם תוכנית באר
התבוננות על משמעות הבאר בחיי האדם
- מהלך השיעור.
- הכיתה מסודרת במעגל.
על כל כיסא נמצא הסמל של עריית ראשון לציון (בגודל גלוייה כשבצד יש 10 שורות לכתובה.) +
כלי כתיבה.
ברקע מוזיקת ראשונים.
 - כל תלמידה מדמינת את סיפורה של ראשון לציון לפי מה שהן מבינות מהסמל.
 - הן צריכות לרשום את העלילה כסיפור בגוף ראשון עם שמן האמיתי, הן כעת חוזרות
ל1882, הן כמעט בנות 16 ורושמות מכתב לבת דודתן שנשארה אי שם באירופה.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה-תכנית באר
הדס קסל, מדרשית אמי"ת קמה ירוחם

1. קהל היעד- תלמידות כיתה י', אוכלוסייה הטרוגנית מאוד
2. מטרות השיעור בתחום המיומנויות: פתיחת מיילים, חיבור לקמפוס, יישור קו טכני-טכנולוגי.
3. מטרות השיעור בתחום הערכים: חיבור לאחריות אישית, העלאת מוטיבציה פנימית.
4. מטרות השיעור בתחום התוכן: היכרות בסיסית עם מבנה תכנית באר, דרכי הערכה.
5. מהלך השיעור:

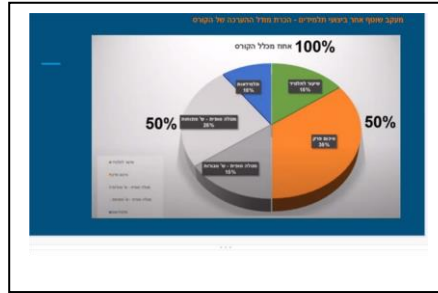
פתיחה-

- מצגת- מי מבין מי שמופיע פה "עשה היסטוריה" לדעתכן? (לשים תמונות בלי שמות-שינסו לזהות)
הרצל, מיקי – מאוס, דני אבדיה, יעל ארד, ג'אנה וויליאמס, גולדה מאיר, משה מנדלסון, מארק צוקרברג
בשנתיים הקרובות נצלול יחד להיסטוריה של העת החדשה אבל הלימוד פה יהיה ממש לעשות היסטוריה. לחדש, לשנות משהו בעולם.
- בחיים, אנחנו לומדות הרבה, בהרבה סיטואציות. רוב הדברים עוברים על ידינו, חלק נחקקים בנו במודע או בתת מודע.
משימה: כל אחת רושמת על פתק- משהו שלמדה בשנים האחרונות שהיה לכן מעניין ומשמעותי/שאתן הכי זוכרות + לחשוב על הסבר- מה הפך את הלימוד למשמעותי.
← שיתוף ודיון. לדבר על בית ספר שהפך עם השנים למרתון של ידע והספקים, לשיטות ההוראה המסורתיות שהפכו את התלמידים לפסיביים. כשהידע עובד דרכנו, פוגש אותנו, כשיש חוויה של גילוי, כל החוויה של הלמידה היא אחרת (שקופית-כיתה מסורתית כמו פעם ולמידה אחרת)
- **אופציה להרחבה:** תמונה של באר (מה מאפיין באר?) + ניתוח מקור-"באר"
- אז מה הולך להיות פה???

הסבר על אופי הלמידה-קורסים, למידה עצמאית מול מחשב + מפגש עיבוד, הערכה, הצגת העוגה עם האחוזים (+הסבר על מה שקול לבוחן, מבחן, מתכונת, תלמידות), הדרישה הגבוהה מהן, האחריות והרווח לצד זה.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שם	אחוז ליקוי
מסורת מורשת	20%
נאמנים ומוסדות	20%
קריאה לדורות	20%
מדינת ישראל	15%
היבט נוסף	10%
מסלול ספסוף - שוברים	15%
סך הכל	100%

- סרטון בלהה מפמ"רית היסטוריה-<https://youtu.be/ly4T8aYzM8c>
- חשש/ציפייה-כל אחת כותבת ומשתפת
- דגשים טכניים:
- מיילים, להראות מה זה דרייב, לוודא שיש סיסמת הזדהות משרד החינוך, חיבור למערכת.

- סיום: סרטון – סיוון רהב מאיר - <https://youtu.be/lZIGvJKXJxM>
- להסביר שאנחנו יוצאות למסע משותף (גם בבית הספר אנחנו עושים את זה פעם ראשונה), הוא מרגש, הוא יהיה מאתגר בהתחלה כי זה גם לשנות דפוסים וגם יש אתגרים טכניים וצריך אורח רוח בהתחלה. אבל ממש עושות היסטוריה והולך להיות מדהים, שונה ובע"ה מרתק ומשמעותי.
- אופציה-משימה לשבוע הבא: לצלם 2 תמונות- אחת של מסורת ואחת של מודרנה וליצור מהן כרזה. בכרזה יש להסביר מדוע התמונה של מודרנה מתאימה ומדוע של הנאורות מתאימה.
- לחלק דף-מרכיבי הערכה, דרישות בסיסיות, ציוד. דגש על אחריות אישית והמשתמע מכך.

- בסל גדול/ שק דואר אוספים את כל הגלויות מערבבים אותן, וכל אחת מקבלת גלויה של מישיה אחרת.
- על נייר רצף גדול כל אחת רושמת את ההתרשמות שלה מהסיפור של "בת דודתה" במילה אחת / שתיים. ומציינת את שם הכותבת (המוענת)

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

- דיון – מה קרה שם בראשון לציון? מה סמל העיר מסמל? מה משמעות המים בחיינו? איזה עוד משמעותות אנחנו מכירות למים?

(מי שעונה צריכה לענות לפי דברי הבת שהיא קבלה את הגלויה שלה ולציין מי כתבה את הגלויה ומה הבנתי מתוך הדברים שלה.)

השנה בחרתן ללמוד היסטוריה במסלול של תוכנית באר.

מה זה אומר מבחינתנו באר? איפה אנחנו נפגשות עם בארות?

- מעלים במחשב מצגת עם כמה תמונות של בארות ופסוקים, קטעים... נותנים להן להתבונן, בלי להסביר או לחוות דעה.
- מחלקים אותן לקבוצות. (כל קבוצה מקבלת גם את המצגת על המחשב) שאלות לקבוצות דיון:

איזו משמעות של באר תפסה אתכן?

איזו תמונה מרצף תמונות הבארות מביעה לדעתכן את המשמעות של הבאר?

מה הייתן שמחות להוציא מתוכן במהלך שיעורי היסטוריה?

- חוזרים למליאה – סרטון פתיחה של המפמרי"ת בלהה.
- שיתוף של הקבוצות
- לימוד הטקסט של הרב קוק – להוסיף אומץ.

(במאמר זה מעודד הרב את העוסקים במלאכת התחיה, מחזק ומבקש לנטוע אמונה בלבבות. עובדה ידועה היא שלעתים, כתוצאה ממשברים תכופים, עשויים לרפות ידיים ולהתייאש. אלא שהרב מסביר בדבריו מהי העמדה הנפשית הרוחנית שעלינו לאמץ בבואנו להתמודד עם מצבים אלה.

בבסיס המאמר עומד משל פשוט: חבורת כורים חופרים באר, תהליך החפירה הינו מייגע ומתיש ולאחר פרק זמן של עבודה ללא תוצאות, מחליטה קבוצת כורים לנטוש את מלאכת החפירה ולהרים ידיים מן המאמץ לגלות מים חיים. טענתם היא שחבל להשקיע כוחות רבים כל כך בדבר שאיננו מביא לתוצאה. על כן, עדיף להשקיע במשימה שתוצאותיה יהיו קרובות ומוחשיות. הקבוצה השנייה אמנם ממשיכה לחפור במלוא המרץ, בעמל ובגבורה, אלא שלאחר שמתחילים לבקוע ממעבי האדמה זרמי מים ראשוניים, הכוללים בתוכם בעיקר רפש וטיט, גם קבוצה זו מרימה ידיים, מתייאשת וטוענת: מה הטעם בעבודה שעבדנו אם כעת המים שיוצאים הם דלוחים ועכורים? האם למים אלה ייחלנו וקיווינו בכל עבודתנו? התשובה והטענה ששם הרב בפי הכורים הנותרים לחבורה זו היא התשובה עמה מתמודד הרב עם כל הטוענים כנגד משברי התחיה: "מדוע אינכם שמים על לב, כי רק מפני שעדיין לא באנו עד העומק הרצוי, עד המקום אשר שם המים הצחים משיבי הנפש זורמים. בשביל כך הננו רואים כעת עדיין מים דלוחים?"

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

טענת הרב כנגד הפורשים מן העבודה לאחר שכבר החלו זרמי מים ראשוניים לזרום היא קשה יותר מאשר מאלה של הכת הראשונה שכן פרישתם היא לאחר שכבר החלו ניצני הצלחה להתגלות. טענת הרב היא שחפירה לעומק תחשוף את המים הצלולים ועל כן אין לוותר ואין להרפות ידיים).

• לסכם –

אנחנו יוצאות למסע מופלא שלחפירת באר, שאיבת כוחות מחיים ממנה ובע"ה העצמה גדולה מתוך לימודי ההיסטוריה, חיבור לעם, לעבר ולהווה.

להוסיף אומץ / מאמרי הראי"ה – הרב קוק

כדי להשיג מים חיים בארץ ציה וצחיחה, הכורים מתיגעים, בעמל רב עולה להם לבוא עד העומק המוכשר להנביע את המים. ולפעמים היאוש מתגנב בלב ואומר להם: "הלא כבר יגעתם כל כך הרבה וחרס עלה בידכם ומים לא מצאתם, על כן טוב יותר שתחדלו מעבודתכם, לכו איש לאהלו, ובקשו לכם עינים קרובים יותר לשכר". רבים מעיפי הגוף וחלושי הנפש ודאי פורשים מן העבודה והולכים להם באשר ילכו.

אבל אלה הקשורים בקשרי נשמה עם החפץ של מגמת הבאר החיה שבעתיד, ביחוד אלה, שהאמונה חזקה היא בלבבם שהמים החיים מוכרחים סוף כל סוף להיות זורמים ממקום זה והארץ צחיחה הצמא תהפך על ידם לגן עדן, להחיות עם רב, אלה לא יסוגו אחור מפני תולעת היאוש ובחרף נפש ימשיכו את עבודתם.

והנה אחרי שביעת די עמל והנה זרם מים פרץ והרי הוא עולה ושוטף, אבל המים דלוחים הם, מעורבים ברפש וחול, ולא יצלחו להרוות צמאון אדם ובהמה. אז שוב תתחלק המחנה העובדת לשנים. האחת אומרת: ראו נא הנה כל יגיעתנו בדי ריק, ומה בצע בעמלנו, אם אחרי עבודה כל כך מפרכת הגענו עד מעין נרפש אשר מימיו לא יצלחו לשתייה? והם הולכים עתה בדרך הנואשה של החלק הראשון, אשר מרפיון ידים פירש זה מכבר מעבודת הכריה והלך לו באשר מצא.

ואמנם זה החלק של העם, בריא הגו וחסון הנשמה, הוא יאמר להם: "ראו אחים כמה מסוכנת היא הטעות הגדולה שלכם, ויותר ממה שאנו מאשימים את הפורשים מהעבודה הקדושה והגדולה שלנו בראשונה, בעת אשר אחרי הטורח הגדול שעבר עליהם לא נראה רמז של מעין חיים, הנו מאשימים אתכם, אתם אשר יד ביד וכתף בכתף יחד עבדנו ועד כה באנו, עד אשר המים החיים התחילו לזרום, הנכם כעת, בעת אשר משאת הנפש שלנו הולכת ומתקרבת ושמש השאיפה הוא מחל להיות הולך וזורח, הנכם פורשים מן העבודה בשביל פחד השוא, של הרפש אשר נראה לכם בפרץ המים בראשית הגלות. מדוע אינכם שמים על לב, כי רק מפני שעדיין לא באנו עד העומק הרצוי, עד המקום אשר שם המים הצחים משיבי הנפש זורמים. בשביל כך הנו רואים כעת עדיין מים דלוחים? על כן אחי, במרץ אדיר יותר בכחות כבירים יותר, נחדש את מפעלנו הגדול, ובוא נבוא עד התהום, עד מוצא המים הצלולים והזכים ואז הכל יראו וינהרו".

לשמע דברים ישרים כאלה ישוב המחנה הפורש, גם באחרונה וגם בראשונה ויצטרף להעבודה, ואז הברכה תופיע על ידם וכפי המדה של העמקת חפירתם כן יגדל הזרם של המים החיים, וכן יסופו כל הרפש והטיט, אשר במי הבאר ומים נוזלים, קרים, מתוקים ומרוים, צלולים ובהירים, יעלו הרים וירדו בקעות והיו לברכת גויו ואדם רב.

שיעור פתיחה

אתי ניהו, אולפנת גילה בית שמש

קהל היעד – כיתה י'. פתיחת שנה. שיעורים ראשונים בהיסטוריה.

מטרות בתחום המיומנות:

- התלמידה תבחין בפרטים המרכיבים את המכלול
- התלמידה תקשר בין משמעות הזיכרון ללימודי היסטוריה

מטרות בתחום הערכים:

- התלמידה תבין כי ההיסטוריה היא מהלך אלוהי.
- התלמידה תבין שמכל דבר אפשר ללמוד.
- התלמידה תתחבר להיסטוריה ותעשה רלוונטיות לחייה.

מטרות בתחום התוכן:

- התלמידה תחשף לתוכנית באר
- התלמידה תבין מהי תוכנית באר
- התלמידה תבין את משמעות הזיכרון כי בזכירה סוד הגאולה

שיעור פתיחה:

שיעור ראשון

בתחילת השיעור נצפה בסיפור "זום"

<https://www.youtube.com/watch?v=IfQ-2RzrkCU>

מה ראינו בסרטון?

כשראינו את השקופית הראשונה – חשבנו שזה מה שנראה בסוף?

בעצם היה לנו כאן פרטים שונים שהתחברו לתמונה גדולה, לסיפור שלם.

אנחנו פותחים כאן היום את שיעורי ההיסטוריה שלנו.

שאלות לדיון ואיסוף בכיתה:

מהי היסטוריה?

למה צריך ללמוד היסטוריה?

לשמוע את תשובות הבנות.

להסביר מהם לימודי היסטוריה. העובדה שבהיסטוריה יש הסתר י-ה. מהלכים אלוהיים. שנלמד מהם. שנראה מאין באנו ולאן אנחנו הולכים. שנראה ששום דבר לא קורה סתם וננסה להכיר ולהבין את הסיפור של עמ"י והעולם.

במידה ונותר זמן, לעבור לשלב ב.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שלב ב:

להביא תמונות/ כתוביות שקשורות לזיכרון:

יום הזיכרון, זיכרון בסלון, שמור וזכור, זכר ליציאת מצרים, שיפור הזיכרון וכד'.

לבקש מהבנות להבין כיצד זה קשור לשיעור שלנו.

הרעיון- הקשר בין זיכרון העבר להווה ולעתיד. החיבור לעבר יוצר את המהות שלנו.

כמשפט שתבע יגאל אלון ז"ל: "עם שאינו יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל".

הבנות תכנה פלקט שיתלה בכיתה או כיתוב בגדול מעל ללוח.

ניתן לקרוא יחד את דברי הרב סולובייצ'יק על הזיכרון.

הזכרון משיב לשאלה של מי אני?

אני הוא זה שיש לי זיכרון מכך וכך רגשות, כך וכך חוויות, כך וכך שמחות וכך וכך עצבונות. **בזיכרון נמשך רציפות "האני" [...]** כך גם האדם פוקד ומבקר את העבר השמור לו בזכרון. מי שחי כל הזמן בעבר יוצא מדעתו, טבעו של האדם להפליג מן העבר והלאה, אבל מדי פעם בפעם הוא חייב לפקוד ולבקר, לפקוד סיטואציות וחוויות שמבחינות רבות לא מתו ולא נמחו, אלא ממשיכות לחיות בקרבו.

מצד שני, כשאדם שואל "מי אני"? התשובה היא אני הוא זה הצופה ומצפה עתיד. אני הוא זה שבעזרת ה' חושב על מחר, מחרתיים, על השבוע הבא והשנה הבאה. **אצל אדם צעיר- הזיכרון קצר יותר, הצפייה גדולה יותר. אצל ישיש הזיכרון גדול יותר והצפייה קצרה יותר**, אבל שניהם כאילו צפים על פני זרם הזמן המושך אותם מעבר ידוע ומוכר לעתיד נעלם ואפוף מסתורין. ההווה- הוא הגשר בין השנים.

הרב סולובייצ'יק

שיעור שני – מה הסיפור שלי?

שלב א:

חלוקת כרטיסיות לבנות

הבנות יכתבו בכרטיסיות סיפור משפחתי שעובר/חוזר אצלם ויש לו מקום משמעותי בהווי המשפחתי.

שלב ב:

לאחר כתיבת הסיפורים, כל בת תשתף את חברתה היושבת לידה.

שלב ג:

בנות שמעוניינות יספרו את הסיפור ששמעו, ולאחר מכן ישתפו בתובנה שעלתה לה מהסיפור ששמעה.

התובנות ייכתבו על הלוח.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

לאחר מכן תופנה שאלה לכיתה: מה החשיבות והמשמעות של היסטוריה לאור הסיפורים והתובנות ששמענו?

סיכום יחידת הפתיחה:

הקרנת סרטון הבאר המצ"ב. סרטון קצרצר על שאיבת מים מבאר בת ימינו (!) באר פעילה ברומניה.

<https://www.youtube.com/watch?v=tHt3WfuFpaQ>

לאחר הצפייה הסבר על דרך שאיבת המים מהבאר כמשל ללימודי היסטוריה.

למה אנחנו לא צריכים היום באר?

מה הבאר שלנו היום?

(לכוון לכך, שהכוונה כאן, למקום ממנו שואבים ולא דווקא מים).

https://www.youtube.com/watch?v=lZIGvJKXJxM&list=PL3HvXG_2Jy_4O10Zz7TWog4AgJ_tGI177&index=6

הסרטון של סיון רהב-מאיר

איך אנחנו לומדים היסטוריה בתוכנית באר?

https://www.youtube.com/watch?v=ly4T8aYzM8c&list=PL3HvXG_2Jy_4O10Zz7TWog4AgJ_tGI177&index=7

הסרטון של בלהה

לסיים:

שאלה: מהי באר?

מים, רעננות, נביעה

צריך לדלות את המים, להתאמץ.

הדימויים שמייצגים את תוכנית באר רעננות וחדשנות אך דורש עמל ולמידה.

שיעור פתיחה

אורית ספרוני, אולפנת אורות מודיעין

קהל יעד: כיתה י', אולפנה.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות: התלמיד יתאמן בקריאה והבנה של טקסטים. התלמיד יזהה את הפירוש המועדף עליו ויביע את רעיונותיו באופן ויזואלי ומוחשי. התלמיד יפתח חשיבה עצמאית. התלמיד יתנסה בלמידה עצמאית. התלמיד יתנסה בניהול דיון כיתתי על פי כללי שיח מקובלים.

מטרות השיעור בתחום הערכים: התלמיד יזהה עם דרכי הלמידה ועם התכנים של תוכנית באר. התלמיד יפתח סקרנות ועניין בלימודי היסטוריה בכלל ובשיטת התוכנית באר בפרט.

מטרות השיעור בתחום התוכן: התלמיד יבין משמעותיו השונות של המושג "באר". התלמיד יכיר מדוע חשוב ללמוד היסטוריה. התלמיד יכיר מאפיינים מרכזיים של תקופת ימי הביניים (יחידת מבוא).

מהלך השיעור 1 :

1. יש להכין את הכיתה בצורת מעגל. להכין מראש דפים לבנים וצבעים.
2. סיור מוחין על משמעות המילה "באר" (לכתוב על הלוח תשובות התלמידים).
3. כל תלמידה מקבלת דף מקורות עם הסברים ופירושים שונים למהותו של באר.
4. כל תלמידה תביע באופן ויזואלי את המשמעות החזקה ביותר עבורה ל"באר". ניתן לצייר, לכתוב חיבור, קיפול נייר וכו'.
5. שיתוף בסבב.
6. סיכום: הצגה תמציתית וממוקדת של תוכנית באר וקישור בין התוכנית למושג "באר".

מהלך שיעור 2:

נכנסים לעומקה של התוכנית.

1. כל הכיתה יושבת במעגל.

2. הקרנת סרטון של סיוון רהב מאיר

<https://www.youtube.com/watch?v=IZIGvJKXJxM&t=115s>

אלו ציפיות עולות אצלכם לקראת לימודי היסטוריה ?

3. צפייה בסרטון של המפמ"ר להיסטוריה בחמ"ד, הגב' בלהה גליקסברג

[https://courses.campus.gov.il/courses/course-](https://courses.campus.gov.il/courses/course-v1:EDU+EDU005+00/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df)

[v1:EDU+EDU005+00/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df](https://courses.campus.gov.il/courses/course-v1:EDU+EDU005+00/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df)

[/7f1b97409472ea598e88791a9ee35](https://courses.campus.gov.il/courses/course-v1:EDU+EDU005+00/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df)

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

משוב כיתתי לסרטון: הגדירו במילה אחת תחושה שעלתה לכם בעקבות הצגת התוכנית בסרטון? האם היא תואמת את הציפיות שלכם מלימודי היסטוריה שעלו בעקבות הסרטון הקודם? – דיון.

אלו שאלות עלו בעקבות הצגת התוכנית? – לאפשר שיח פתוח.

4. צוללים פנימה- יחידת המבוא.

בהקרנה משותפת אציג את מבנה יחידת המבוא ואסביר איך היחידה בנויה. כל תלמיד יתנסה באופן עצמאי ואישי להיכנס לקורס ולהתקדם ביחידת המבוא (חשוב לאסוף מיילים של תלמידים בסוף השיעור הראשון ולהכניסם למערכת).

5. דקי' לפני סיום השיעור- לעצור ולשתף בחוויה.

נספחים:

מקורות לשיעור 1:

1. מדינת ישראל משרד החינוך מנהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד "מנין לקח הרמב"ן שיש לבארות משמעות רוחנית?!! אנו מוצאים שיצחק גר במקום שנקרא באר לחי ראי, (בראשית פרק כה) "וַיָּהֲרֵא יְהוָה אֶת מוֹתָא בְּרֶךְ הַ וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי יִרְאֵי", מה משמעות השם הזה של הבאר? והנה שם זה ניתן ע"י הגר בשעה שברחה מביתו של אברהם, ונגלה אליה מלאך ה' (בראשית פרק טז) "וַיֹּאמֶר רְחֵם אֱלֹהֵיךָ אֶת שְׂרָה אֵימָה בְּאֵת וְאֵת תֵּלֶךְ וַתֵּלֶךְ וַתֵּאמֶר מִי־יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵיךָ כִּי בָרַחְתִּי, כִּנְרָאָה גִּילּוּי זֶה בֶּאֱגִלָּה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה לַה', וְכֵן הוּא אֹמֵר לָהּ "וַיֹּאמֶר לָהּ מֶלֶךְ אֱלֹהֵי ה' הִנֵּה הִנֵּה הָיָה לְךָ בֶּן וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל כִּי שָׁמַע ה' אֶת עֲנִיךָ". בעקבות זאת, קוראת הגר את שם הבאר על שם גילוי אלוהים אליה "באר לחי רואי, "וְתִקְרָא שְׁמוֹ ה' הַדְּבָר אֲשֶׁר לָקְחָה אֶת הַגֵּם הַלֵּם וְאֵת יִצְחָק יִרְאֵי". ויתרה מזאת מצאנו בפעם השניה שהגר ברח מביתו של אברהם, והיא ובנה ישמעאל צמאו למים עד שה' פקח את עיניה וראתה באר בשדה, ולומדים חז"ל מזה שנאמר "ויפקח אלוהים את עיניה", ולא נאמר שברא באר (בראשית רבה פרשה נג) "אמרין הכל בחזקת סומים עד שהקב"ה מאיר את עיניהם מן הכא ויפקח אלהים את עיניה וטרא וגו'". 2 רצונו לומר, שהבאר קיימת אלא צריך לפקוח את העינים ולראות, וכן המים שבתוך הבאר קיימים עוד מקודם, אלא שאנו וכך אנו מוצאים שיצחק יוצא ממקום זה ומתפלל "וַיִּצְחָק בְּאֵמָה בְּאֵר לַחֵי יִרְאֵי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֵר אֶת הַנֶּגֶב: וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַב שְׂדֵה לְפָנוֹת עֶרְבַּי וַיֵּצֵא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהָיָה גִמְלֵי יָם בְּאֵי יָם". ואין שיחה אלא תפילה, וה' שומע את תפילתו והוא פוגש מיד את זיווגו "וְתִקְרָא שְׂרָה בְּקָה אֶת עַיִן יִנְיָה וְתִקְרָא אֶת הַנֶּגֶב: וַתֵּלֶךְ וַתֵּאמֶר אֶל ה' עֲבַדְתִּי מִיָּהּ אֵשׁ הַלְּזָה הַהִלֵּךְ בְּשֵׁד הַלֵּךְ אֵת נֹו וַיֹּאמֶר רְחֵם עָלֶיךָ הוּא אֲדֹנִי וְתִקְרָא חַה צַעֲרֵי וְתִקְרָא כֶסֶם" 3. וגם כאן, הרי זיווגו קיים ועומד ועלה במחשבה עוד קודם היצירה, אלא שהיה מכוסה עד שהאיר ה' את עיניו וראה אותו.

2. "אמר רב חייא הרוצה לראות בארה של מריים, יעלה לראש הכרמל ויצפה ויראה כמין כברה בים, וזוהי בארה של מריים. דור המדבר הוא הדור שכלל בקרבנו את כוח הרוחני של ישראל לכל פרטיו עד סוף כל הדורות. יסוד החיים העליונים הנובעים

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מעומקה של תורה , הלא הינם צפונים בים הגדול, ימא דאורייתא היוצא מגאון השכל העליון מקור החוכמה והמדע. הבאר תלוי בכוח הרגש הטוב שבלב הרגש הטהור . שהוא טבוע בזכותה של מריים ("אין אי"ה)

3. פי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות. דכתיב שתה מים מבורך ונוזלים מתוך באר . בור הוא מים מכונסין ובאר הוא מעיין נובע. בכל איש מישראל יש נקודת חיות רק האדם צריך למצוא את הנקודהבאר חפרוה שרים הם הצדיקים שהם שרים לבם ברשותם . כרוה נדיבי עם הוא למצוא מעיין נובע וכריה הוא להוסיף עומק (שפת אמת פרשת חוקת)

4. באר שבה נובעים המים ממסתרי האדמה מסמלת את גילוי הפנימיות, והארת העינים לראות גילוי שכינה שבעולם, כמו שהמשילו חז"ל את גילוי של יוסף לאחיו (בראשית רבה פרשה צג" :)מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה (משלי כ ה) משל לבאר עמוקה מליאה צונין והיו ממיה יפין, ולא היתה בריה יכולה לשתות ממנה, בא אחד וקשר חבל בחבל נימה בנימה ודלה ממנה ושתה, התחילו הכל דולים ושותים ממנה, כך לא זו יהודה משיב ליוסף דבר על דבר עד שעמד על לבו ויגש אליו יהודה. "וכך דבק יצחק במקום באר לחי רואי, שבו יוכל לזכות לגילוי שכינה, ולכן חפר וגילה את הבארות שמסמלות גילוי שכינה. כך אפשר להסביר את התופעה שזיווגי האבות נעשו על הבאר, משום שעיי זכו לגילוי משאלות לבם. (אין אי"ה)

5. וכן אנו מוצאים שהאבות מצאו את זיווגיהם אצל הבאר (שמות רבה) שנאן (פרשה א" :)וישב בארץ מדין וישב על הבאר (שמות ב') . קלט דרך אבות. ג' נזדווגו להם זיווגיהן מן הבאר : יצחק ויעקב ומשה. ביצחק כתיב : ויצחק בא מבוא באר לחי ראי (בראשית כד) , ועוד שנזדמנה רבקה לאליעזר למעין. יעקב : [וירא] והנה באר בשדה (שם בראשית כט) . משה : וישב על הבאר. "

משמעות הדבר שאת שלימותם הם השיגו אצל הבאר, שמסמלת גילוי רוחני.

באיזו משמעות הבאר הינך בוחר ? הסבר מדוע.

כיצד ניתן לחבר זאת ללימודי באר בהיסטוריה ?

שיעור פתיחה

דורית מרום, אולפנת אמי"ת צפת

קהל היעד: תלמידות הנבחרת משכבת כיתה י (20 תלמידות) הלומדות באולפנת אמי"ת בצפת, כיתה הטרוגנית. תלמידות חזקות ובינוניות.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות:

רכישת אוריינות דיגיטלית

שילוב של סרטונים וחומרי תרגול המותאמים להוראה דיפרנציאלית.

שילוב קטעי מקור וקטעי שמע.

הפעלת התלמידים במשימות קצרות.

ניהול למידה

חינוך לחשיבה ביקורתית

למידה משלבת מקורות -תלמיד מול מורה ותלמיד מול מחשב.

מטרות השיעור בתחום הערכים:

חיבור למקורות

חיבור לקב"ה ולאמונה

חיבור לשורשים לעם ולמורשת

חיזוק תחושת האחריות על הלמידה

גאוות יחידה – תוכנית פורצת דרך

מטרות השיעור בתחום התוכן:

היכרות עם תוכנית "באר"

הנגשת התוכן מוצג באופן קליל ומותאם ללמידה

היכרות עם מושגים חדשים

יצירת עניין וסקרנות

התלמיד ייחשף לידע רחב יותר

התלמיד ידע להצטרף לקמפוס בכוחות עצמו

מהלך השיעור:

מעל כל כסא יהיה מונח שוקולד וציפור בו יהיה כתוב:

"הנבחרת"

"תוכנית באר" תשפ"ב

אולפנא אמי"ת צפת

"עם שאינו יודע את עברו

ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל",

יגאל אלון ז"ל.

בהצלחה בלימודי היסטוריה

דורית מרום

המורה תשמיע מוסיקה מרגיעה עם מים זורמים:

<https://www.youtube.com/watch?v=urF2OV-Nur4>

המורה תציג את עצמה ותספר שהשנה הלמידה בהיסטוריה תהיה חדשנית ופורצת דרך בבית הספר. תוכנית ממירת בגרות. המורה תאמר לבנות שהן נבחרו לתוכנית באר מתוך תלמידות שכבת י בביה"ס ומהיום יקראו "הנבחרת". תלמידות שנבחרו ללמוד היסטוריה באופן מהנה מעמיק ומעשיר בו הן יחשפו למקורות ידע מגוונים ומהנים.

על הלוח יופיעו תמונות של באר ושל שער.

המורה תשאל את התלמידות מה הקשר בין הבאר המוצגת ללימודי ההיסטוריה? ומה עניין השער?

המורה תחלק לתלמידות מקורות "מעין גנים באר מים חיים" המורה תבקש שילמדו בזוגות את המקור לאחר מכן יתקיים שיתוף של התלמידות מהי משמעות הבאר במקור הנלמד? וכיצד ניתן ללמוד באר בהיסטוריה?

המורה תסכם:

המים החיים נזכרים בתנ"ך לראשונה בפרשת הבארות שמצא יצחק בארץ גרר:

"וַיִּחְפְּרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּנֵחַל וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים". מים חיים הם מים שנביעתם

מתחדשת ותמידית – שלא כמי הגשמים המכונסים בבור.

בתוך הבאר יש נביעה של מים חיים המתחדשים כל הזמן מתוך האדמה הבאר מהווה מקום של רעננות והתחדשות כך אנו נלמד נתחדש השנה ונפתח שערים חדשים בבית הספר באמצעות תוכנית באר בה נלמד מידע היסטורי באמצעות כלים טכנולוגיים חדשניים ופוצי דרך באמצעות המחשב ובליווי המורה. למעשה אנחנו השנה בביה"ס פותחים שער לתוכנית חדשה בה התלמיד לומד מול מחשב בליווי של המורה בכיתה.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

למה חשוב ללמוד היסטוריה? תשובות מהתלמידות בשיטת הפופקורן.

המורה: כמו שכתבתי בצופר בשם יגאל אלון ז"ל שהיה שר ואלוף בצבא "עם שאינו יודע את עברו ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל", חשיבות לימודי היסטוריה היא כדי להעצים ולהעמיק בהווה ובעתיד שלנו עלינו להכיר את העבר. להיות מחובר לעבר ההיסטורי, הצורך בידיעת ובהבנת ההיסטוריה היה מאז ומתמיד כמו שכתוב בתורה "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור" באמצעות הטכנולוגיה המפותחת יש לנו הזדמנות להכיר את ההיסטוריה בשילוב של למידה עצמאית בכיתה.

המורה תבצע היכרות עם התלמידות ותבקש מכל תלמידה לומר את שמה ועם איזה ציפיה היא מגיעה היום לשיעור- מילה אחת שניצור ממנה ענן מילים.

משוב מהתלמידות....

כעת נכיר את המפקחת הארצית שלנו בלהה ונשמע אותה מציגה את תוכנית באר. בסרטון בלהה תסביר לנו למה חשוב ללמוד היסטוריה.

סרטון בלהה

https://courses.campus.gov.il/courses/course-v1:EDU+EDU005+1_2020/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df7f1b97/409472ea598e88791a9ee35

סיכום דבריה של בלהה: תוכנית ממירת בגרות שבנויה מ 4 קורסים שונים בהם נלמד על ההיסטוריה של העמים ושל העם היהודי בפרט.

המורה תציג את חלוקת הקורסים:

מסורת ומודרנה

חורבן ושואה

מישוב למדינה

מדינת ישראל

בנוסף חמד ועד – הערכה החלופית.

למעשה במהלך השנתיים הבאות נלמד נושאים מגוונים בתולדות ההיסטוריה של העולם ובפרט של העם היהודי בארץ ובגולה. סיפור היסטורי ארוך מעניין ומהנה.

כעת נצפה בסרטון קצר בו נשמע את סיון רב מאיר...

https://courses.campus.gov.il/courses/course-v1:EDU+EDU005+1_2020/courseware/3d63cd9b1239460490f0fe081720b196/5df7f1b97/409472ea598e88791a9ee35

המורה תזמין את הבנות להצטרף לסיפור...

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

הבהרה לתלמידות - הלימודים יעשו באמצעות מחשב ואוזניות אישיות לכל תלמידה כך שחשוב שכל תלמידה תגיע עם אוזניות לכיתה.

חשובה ההקפדה על נוכחות והתמדה, ציון הברגות מתחיל מהשיעור הראשון הוא נבנה מהגשת המטלות בשיעור לכן חשובה מאוד ההתקדמות בכיתה והגשת המטלות בזמן. המחשב הוא כלי שילווה אותנו במהלך כל הלמידה לכן חשוב להכיר את אבי.

היכרות עם אבי איש המחשבים בביה"ס ועם המחשב...למעשה הלמידה תעשה באמצעות תוכנת לימודים שנקראת קמפוס il.

כדי להירשם עליכם למלא את פרטיכם האישיים. המורה תבדוק למי אין כתובת מייל ואבי איש המחשבים יסייע בפתירת מיילים לתלמידות הכיתה. המורה תזין את המייל של התלמידות ותבדוק שנשלח להן קישור להצטרפות לקמפוס.

לאחר מכן המורה תחלק לכל התלמידות קוד משתמש וסיסמא ותסביר באמצעות סרטון על הלוח כיצד להיכנס לקמפוס.. המורה תבדוק יחד עם איש המחשבים שכולן הצטרפו ותלמד אותן להצטרף לאזור האישי בו יופיע הקורס.

צעד פנימה... המורה תוודא יחד עם איש המחשבים את כניסת התלמידות לאזור האישי

המורה תסביר לתלמידות כיצד נכנסים לקורס וכיצד הקורסים בנויים.

בכל קורס יש מבוא-חוליות שבתוכן מופיעות הנושאים ותתי הנושאים ובסוף משימת סיכום.

המורה תסביר את הסרגל מה מציין עיפרון \ סרטון וכו'...

אנו בתקופת הימים הנוראים בהם יותר מתמיד מרגישים את קרבת אלוקים נתפלל להרגיש את קרבת השם אלינו בתקופה מיוחדת זו - פתיחת השנה בה יש התחדשות ורענונות שנרגיש כמעין המתגבר בתוכנית באר. בהצלחה לכולן.

המורה תבחר תלמידה כמזכירת הכיתה שתסייע בפתיחת קבוצת ווטסאפ בה המורה תשלח מכתב לתלמידות אודות שלבי הכניסה לתוכנית. ומכתב ישלח בווטסאפ להורי התלמידות עם העתקים למנהלת בית הספר ולרכזת הפדגוגית.

פתיחה חגיגית לתוכנית באר.

אביטל מש, אולפנת נריה

קהל היעד:

תלמידות כיתה י' שלא בחרו בתוכנית. כיתה הטרוגנית רגילה. כיתה שלא לימדתי בעבר.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות:

- התלמידות יתנסו בהשוואה – הגדרת תבחינים להשוואה וזיהוי הדמיון והשוני על פי תבחינים.
- התלמידות יתנסו בעבודת צוות.

מטרות השיעור בתחום הערכים:

- התלמידות יביעו את רגשותיהם.
- פיתוח ציפייה וסקרנות לקראת שיעורי היסטוריה השנה.
- מתן לגיטימציה לרגשות שונים.

מטרות השיעור בתחום התוכן:

היכרות עם אופן הלימוד בתוכנית באר.

מהלך השיעור:

פתיחה והיכרות:

נקרין על הלוח שקופית שעליה כתובה המילה "שינוי".
נבקש מכל אחת לומר את שמה, ואיזה רגש עולה בה כשהיא שומעת את המילה שינוי.

א. צפייה בסרטון במליאה ועבודה עצמית:

נחלק לכל בת דף ממו.

נקרין את הסרטון

<https://www.vibby.com/v/X1Dpa4xt9>

הנחיה לפני הקרנת הסרטון :

הסרטון מתאר תקופה בהיסטוריה בה נעשה שינוי בשיטת הלימוד ובתכני הלימוד. בסרטון רואים שתי שיטות לימוד שונות : לפני השינוי ואחריו.
כתבו לעצמכן על הדף שקיבלתן כמה שיותר הבדלים בין שתי שיטות הלימוד.

ב. עבודה בקבוצות:

התלמידות יתחלקו לקבוצות, כל קבוצה תקבל דף ובו התוכן הבא :

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בסרטון שראינו הופיעו שתי שיטות לימוד שונות.

מהם ההבדלים בין שתי שיטות הלימוד?

הבחינו בין הקריטריונים להשוואה ובין תוכן ההשוואה. (אולי לתת דוגמא שתמחיש מה הכוונה?)

מלאו יחד את הטבלה הבאה :

הקריטריון להשוואה	שיטת לימוד א'	שיטת לימוד ב'

האם אחת מהשיטות דומה לשיטה בה אתן לומדות היום? מהן נקודות הדמיון?

לאחר שלב זה המורה תחלק את דף ההנחיה הבא :

בשנתיים הבאות נלמד היסטוריה בצורה שונה, במסגרת תכנית שנקראת "תכנית באר".

חישבו וכתבו :

1. מה מאפיין באר? מה הן האסוציאציות שעולות לכן כשאתן שומעות את המילה באר?

2. מה הם לדעתכן המאפיינים של תכנית שקוראים לה בשם באר?

ג. חזרה למליאה :

הקרנת הסרטון של בלהה.

• איזה מהמאפיינים שכתבתן בקבוצה מתאימים לתוכנית באר?

• מתן זמן לשאלות על התוכנית.

• מהם ההבדלים בין שיטת הלימוד הזו לשיטות הלימוד שראיתן בסרטון?

• נתייחס לשאלות :

❖ מה עושה המורה?

❖ מה עושה התלמיד?

❖ במה זה דומה למה שחווינו היום בכיתה?

• סיכום של המורה : אנחנו הולכות השנה ללמוד על שינויים שהיו בהיסטוריה, וגם לחוות

בעצמנו שינוי מאוד משמעותי באופן הלימוד. התוכנית שאנחנו מצטרפות אליה היא

חדשנית בתפיסה שלה לגבי תפקידו של המורה, וחשוב מכך, תפקידו של התלמיד.

התלמיד הוא אקטיבי, לוקח אחריות על הלמידה שלו, ומקבל הזדמנות לא רק לאגור ידע,

כמו בור מים, אלא גם להיות בעצמו באר, לדלות מעצמו, מעולמו הפנימי, ולהיפגש עם

החומר, עם עצמו ועם חבריו לכיתה בצורה עמוקה.

ד. סיכום :

הקרנת הסרטון של סיון רהב מאיר

לאחר מכן אסיף :

כל תלמידה תאמר במילה אחת עם איזה תחושה היא יוצאת מהשיעור.

שיעור פתיחה

1. קהל היעד:

כיתה י', כיתת בנים עיונית

2. מטרת השיעור בתחום המיומנויות:

- לקבל מבט כללי על כל ההיסטוריה, ומשם לרדת לנושאים אותם נלמד השנה
- להכיר את ציר הזמן

- להתחיל ללמוד היסטוריה מקטע קריאה.

3. מטרת השיעור בתחום הערכים:

לקבל משמעות ערכית ודתית ללימוד היסטוריה

4. מטרת השיעור בתחום התוכן:

לראות את המהלך הכללי של ההיסטוריה, להכניס את הנושאים שאותם נלמד השנה לתוך רצף שחלקים גדולים ממנו הם מכירים.

5. מערך השיעור (מצגת מלווה)

א. פתיחת דיון על תחילת ההיסטוריה.

נפתח דיון בכיתה מתי מתחילה ההיסטוריה.

האם היכן שמתחילה התורה, שם היא מתחילה?

האם היא מתחילה היכון שנוצר העולם ע"פ המדע?

האם בריאת האדם מסמנת את ההיסטוריה?

(אם יהיה ביקוש, נקדיש כמה דקות על השאלה האם המדע והתורה מסתדרים ביחס לבריאת העולם)

- נקדיש להם סרטון קצר מהסדרה לילדים "משפחת קדמוני" ונשאל האם אותם אנשים, אלה שחיים במערות ומסתובבים עם נבט ביד, האם הם חלק מההיסטוריה?

נדבר שתי דקות על תקופת "הפרהיסטוריה", נסביר שלפי המדע, תקופה זו ארוכה יותר מכל תקופת ההיסטוריה שלנו.

- נסביר מה זו המילה "היסטוריה" ועל ידי כך נבין גם מתי מתחילה ההיסטוריה ומה מאפיין את מדע ההיסטוריה.

(נקדיש גם שתי דקות בהם נסביר איך יוצא שבעצם יש הלימה בין תיארוך עם ישראל לעולם, לבין תחילת ההיסטוריה).

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

ב. נפתח דיון על משמעות לימוד היסטוריה, למה בכלל ללמוד?

נראה מקור אחד מהתורה שמדבר על לימוד העבר כדי להתנהל נכון יותר בעתיד.

מקור שני על נפוליאון (לאחר שיענו בעצמם על שאלות שיופיעו במצגת) יראה איזו חשיבות ערכית של זהות, יש לנו מלימוד ההיסטוריה.

ג. נשאל: "מה הדרך לחקירת ההיסטוריה, מאיפה מגיע המידע"?

ונענה על סוגי ספרים וכתבים שמהם אנחנו לומדים, וגם נסביר מי המדען שחוקר את ההיסטוריה.

ד. נקדיש כמה דקות כדי לדבר על כך שבהיסטוריה יש נטייה להתבלבל ולעשות בלגן באירועים, ואז נלמד על ציר הזמן.

נדבר על ציר זמן כללי של ההיסטוריה, העת העתיקה וכו'.

ונסיים בציר זמן של החומר שנלמד בשנה הקרובה.

שיעור שני – איך נלמד השנה היסטוריה

א. מתחילים ממשחק "הרוח נושבת" שבו נשאל את השאלות הבאות:

הרוח נושבת לכל מי ש...

-לא אוהב אבוקדו

-מחכה כבר לחופש הבא

-ששומע את המילה מבחן, הוא מתחיל להרגיש לא נעים בבטן

-שנמצא מול מסך יותר מ-4 שעות ביום

-שחושב שבבית ספר צריך ללמוד איך ללמוד

-שיוצא לו לרחף במהלך שיעור ולפספס חומר

-לכל מי שיוצא לו להבין מהר בשיעור ולהתחיל להשתעמם.

ב. נסביר לתלמידים שבשיעור רגיל יש הרבה יתרונות, מורה שיודע את

החומר מלמד, צריך בעיקר להקשיב וזה פחות מאמץ, אבל יש גם חסרונות

בדרך לימוד כזאת ואת זה ראינו במשחק.

-בעקבות כך, קבלנו הכיתה מתנה לא רגילה והיא "לימוד

היסטוריה דרך תוכנית באר.

במקום שאני אסביר לכם מה זאת תוכנית באר, בואו ניתן למפקחת על

לימודי ההיסטוריה בחמ"ד להסביר לנו - סרטון של בלהה

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

אסביר לתלמידים שוודאי יש עוד המון שאלות איך נלמד, איך זה עובד?
זה מפחיד וכו', נתייחס לכל זה בשיעור הבא.

ג. אני מחזיר אותנו רגע לשיעור הקודם.

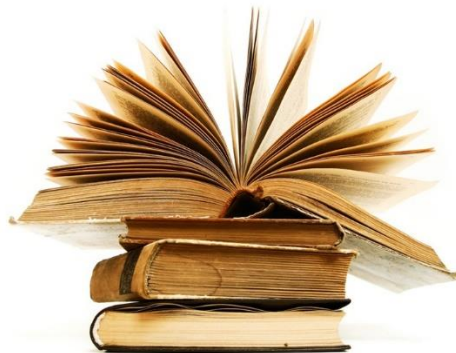
ראינו ביחד את הפסוק "שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך".

למדנו ממנו שהיסטוריה עוזרת לנו להבין נכון יותר את העתיד ואיך כדאי לפעול
בו, אבל עוד משהו מיוחד בפסוק הזה והוא ההתייחסות לעבר המשפחתי שלנו,
לאבא, לזקנים מהמשפחה.

אז בואו נשמע רגע מה יש לסיוון רהב מאיר להגיד לנו בנוגע לזה, ואולי גם נגלה
את הקשר המשפחתי שלנו למה שנלמד בכיתה.

(סרטון של סיוון רהב מאיר)

(עבודה עם המפה, לראות כל אחד מאיפה הוא בא)

שיעור פתיחה לתכנית באר

יעל כהנא, תיכון ראשית תל-אביב

1. **קהל היעד** - תלמידי כיתה י', כיתת אתגר, בנים.

2. **מטרות השיעור בתחום המיומנויות**

התלמידים ילמדו מיומנויות שימוש במחשב.

התלמידים ילמדו כיצד מוצאים מקורות היסטוריים.

3. **מטרות השיעור בתחום הערכים**

התלמידים יחקרו את המשמעות שלנו כעם.

התלמידים יבינו מדוע ישנה חשיבות ללמוד היסטוריה.

4. **מטרות השיעור בתחום התוכן**

התלמידים יכירו את המושג- תכנית באר.

התלמידים יכירו את המושגים- מבוא, שיעור לתלמיד, משימת סיכום, משימת הפנמה.

5. **מהלך השיעור.**

פתיחה, כתיבת ציפיות- מה חשוב ללמוד בשיעורי היסטוריה?

כל תלמיד מקבל פתק בו הוא רושם מה חשוב לו ללמוד בשיעורי היסטוריה, עם אילו חששות הוא מגיע לשיעורי היסטוריה.

תוכן, צפייה בסרטון

התלמידים יצפו בסרטון של בלהה המסביר מהי תכנית באר, לאחר מכן כל תלמיד ירשום שאלה שיש לו לקראת תחילת הלימודים בתכנית באר. את השאלות המורה תשמור ולקראת סוף מחצית א' של שנת הלימודים בכיתה י' המורה והתלמידים יעברו על השאלות ויבדקו אם ניתנו תשובות לכל השאלות.

משחק-

הכיתה תחלק לקבוצות, כל קבוצה תקבל קלפים עם מושגים מתוך תכנית באר, התלמידים יצטרכו להתאים בין המושג לבין ההגדרה שלו.

סיכום-

הכיתה תתכנס למליאה והמורה תסביר את צורת הלמידה בתכנית באר, את ההנחיות, תחלק סיסמאות למחשב והכיתה תתחיל להתחבר לקמפוס.

מעריך שיעור

נופר מינס, אולפנת כפר פינס

קהל יעד- שכבת י' אולפנת כפר פינס

מטרות בתחום המיומנות- דו שיח על הנושא הנלמד בכיתה, קריאת טקסטים

מטרות בתחום הערכים- לימוד ודיון בקבוצות על הנושא הנלמד

מטרות בתחום התוכן- לימוד מעמיק בטקסטים השונים, קריאת שאלות ומענה עליהן.

1. פתיחה :

בתחילת השיעור הכיתה תשב במעגל, כל תלמידה תציג את עצמה ותספר על נושא בהיסטוריה שהייתה מאוד רוצה ללמוד עליו/ נושא שהיא מאוד אוהבת, כמובן שגם אני אציג את עצמי.

2. מהלך השיעור :

הכיתה תתחלק לקבוצות, כל קבוצה תקבל את אותו דף מקורות עם שאלות מנחות –

בתלמוד הבבלי מסופר כי במשך חייה של מרים, הרוותה הבאר את צימאונם של בני ישראל
ההולכים במדבר. עם מותה של מרים פסקה הבאר מלנבוע :

רבי יוסי ברכי יהודה אומר : שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן : משה ואהרן ומרים ;
ושלש מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן : באר וענן ומן. באר - בזכות מרים, עמוד ענן - בזכות
אהרן, מן - בזכות משה ; מתה מרים - נסתלק הבאר, שנאמר "ותמת שם מרים", וכתוב בתורה
"ולא היה מים לעדה", וחזרה בזכות שניהן.

על כל קבוצה לענות על השאלות הבאות-

* ראשית עליכן להסביר בקצרה את המדרש.

* למה/למי הועיל בארה של מרים?

* מדוע לדעתכן דווקא מרים זכתה לכך שהיא זו שתתן לעמ"י מים?

3. מליאה :

לאחר שהבנות דנו בבאר מרים, מדוע דווקא היא זכתה לתת לעמ"י מים וכו'

נוכל לחשוב על מסקנות- מה משמעות הבאר, איך וכיצד היא מועילה לנו ועוד.

4. הקרנת סרטונים-

* סרטון של בלהה

* סרטון של סיון רהב מאיר

5. איגרת לבנות-

חלוקת איגרת שתסביר על התוכנית, מעין סוג של חתימת חוזה ביני לבין התלמידות ובהצלחה 😊

להלן מצורף איגרת 😊

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

אלול תשפ"א

[כסי"ד]

שלום רב הורים ותלמידות יקרות

השנה בשעה טובה האולפנא נכנסה לתוכנית באר- תוכנית ממירת בגרות בהיסטוריה. בשנתיים הקרובות התלמידות ילמדו ארבעה קורסים (כל קורס שווה ערך לספר).
התלמידה תתקיים דרך אתר קמפוס II , התלמידה תהיה בכיתה מחשבים במחשב אישי בעזרת כניסה עם שם וסיסמא אישיים (דרך סיסמא של משרד החינוך).

פירוט התוכנית:

- התוכנית היא למשך שנתיים

שנה 1- כיתה י' : קורס א' - מסורת ומודרנה

קורס ב' - נאציזם ושואה

שנה 2- כיתה יא' : קורס ג' - מישור למדינה

קורס ד' - מדינת ישראל

התוכנית בנויה מ- שיעורים מקוונים ושיעורים פנים אל פנים.

בתוכנית באר אין מחברת, ספר או דפי סיכום ~~הכל~~ מתרחש בתוך הקורס.

רשימי הערכות התלמיד בתוכנית באר:

- שאלות סגורות ופתוחות

- מטלת סיכום לכל יחידה

- מטלת סיכום לכל קורס (כל ספר)

- מטלת סיכום שנתי

- הערכה חלופית חמ"ד ועד (תתקיים במהלך כיתה יא)

- מטלות העשרה

במהלך השיעור המורה נוכחת בכיתה ועוברת בין התלמידות על מנת לתווך ולסייע במה שנדרש.

אחת לשלושה שיעורים יתקיים שיעור מליאה ברוח "לב לדעת" בהם נרחיב את התלמידה.

הרעיון המרכזי שעומד מאחורי התוכנית היא שהתלמידה תקח אחריות מלאה על התלמידה וקצב ההתקדמות שלה

בתוכנית זו התלמידות מתחייבות לעמוד ביעדים ובזמנים הנקבעים מראש ועליכן להעריך לכן ולהיות נוכחות במהלך השיעורים, במידה ותלמידה נעדרת עליה להשלים את השיעור בזמנה החופשי.

בברכת שנה טובה,
נופר מינס והדס דוד

הריני מאשרת כי קראתי את תוכנית התלמידה ואני מתחייבת:

☐ לעמוד ביעדים

☐ להגיש את המטלות בזמן

☐ להיות נוכחת בשיעורים

☐ להשלים את השיעור במידה ונעדרתי

☐ להביא אוזניות בכל שיעור

שמי _____

כיתה _____

חתימה _____

שיעור פתיחה
חביבה ברמן , אולפנת אמי"ת נגה בית-שמש

קהל היעד : כיתה י

מטרות :

הגדרת קריטריונים ומיון על פיהם
פיתוח יכולת עבודת צוות, תוך הקשבה וקבלת דעות שונות, וכן דרך קבלת החלטות.
מיומנויות מסדר חשיבה גבוה (השוואה, יכולת איתור ועיבוד מידע, הסקת מסקנות, פיתוח
חשיבה ביקורתית, יכולת הצגת עמדות)
הבנה של דרכי לימוד שונות
הכרות עם תוכנית באר
נכונות לנקוט עמדה אישית

מהלך השיעור (שיעור כפול) :

1. 10 ד' - משימת פתיחה

על הרצפה פזורות הפוך כרטיסיות עם מילים ותמונות. בכל פעם מרימה אחת התלמידות
כרטיסיה - אותן צריכות הבנות למיין לשתי קבוצות :

מילים הקשורות למסורת	מילים הקשורות למודרנה

- ישנן מילים שיכולות להיות קשורות לשני המושגים.
- אפשר לבקש מהבנות שיוסיפו מילים נוספות

2. 30 דק' - עבודה בקבוצות-

- שלב א' - מתוך משימת הפתיחה הבנות ינסו להגיע להגדרה של מסורת ומודרנה. לאחר
מכן יבדקו מהי ההגדרה המילונית - מה הן החסירו או הוסיפו על ההגדרה המילונית.
שלב ב' - לימוד משותף של הסיפור התלמודי על מלמד הדרדקים (מסכת תענית)
הבנה של התחדשות והתאמה של דרך הלימוד, מחשבות - איך היו רוצות ללמוד, מה
חשוב לנו בלימוד
3. 10 דק' - **איסוף כיתתי** - כל קבוצה תענה על אחד מסעיפי השאלה השלישית על אפשרויות
של התחדשות בלימוד .
- נציג בקצרה את תוכנית באר שמאפשרת התחדשות בדרך הלימוד, מרחיבה ומעמיקה את
לימוד ההיסטוריה והרלוונטיות שלה לחיים שלנו היום.

4. 15 דק' - סרטונים והסבר על התוכנית - מצד המהות ומהצד הטכני

5. 5 דק' - סיום -

ענן מילים - תחושות לקראת התחלת התוכנית

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

נספחים

מילים ותמונות לכרטיסיות: שמרנות, רובוטים, טריקו וגניס, זקן, תאריך עברי, תאריך לועזי, כתב יד, יציבות, קידמה, תל-אביב, ירושלים, מלוכה, נישואים מאהבה, חשמל, עבודת כפיים, מחשב, טלפון, שידוך, אמונות תפלות, מחקר, חירות, תפילה, נר, עבדים, דמוקרטיה, איש הייטק, האשה במטבח, יציבות, קיטור, זכות בחירה לנשים, פילוסופיה, חלות, מצות, מכונית, מדע, כלי נגינה, ספר, תעודת זהות.

דף לעבודה בקבוצות:

חלק א'-

בהמשך למשימת הפתיחה, נסו להגדיר יחד את המושגים:

מסורת

מודרנה

היעזרו באינטרנט וחפשו את ההגדרה המילונית של המושגים מסורת ומודרנה. האם היא דומה להגדרה שכתבתן?
מה שונה בין ההגדרות? (האם חסר משהו בהגדרה שלכן או שהוספתן משהו שלא מופיע בהגדרה המילונית).

חלק ב'-

קראו את המדרש התלמודי וענו על השאלות:

רב איקלע לההוא אתרא. גזר תעניתא, ולא אתא מיטרא.
נחית קמיה שליחא דצבורא, אמר: "משיב הרוח" - ונשב זיקא,
אמר: "מוריד הגשם" - ואתא מיטרא.

אמר ליה: "מאי עובדך?"

אמר ליה: "מיקרי דרדקי אנא, ומקרינא לבני עניי כבני עתירי,
וכל דלא אפשר ליה - לא שקלינא מיניה מידי.

ואית לי פירא דכוורי, וכל מאן דפשע - משחדינא ליה מינייהו,
ומסדרינן ליה ומפייסינן ליה, עד דאתי וקריי".

(בבלי תענית כד ע"א)

רב הגיע לאותו מקום. גזר תענית, ולא בא מטר.

ירד לפניו שליח הציבור, אמר: "משיב הרוח" - ונשב רוח,

אמר: "מוריד הגשם" - ובא מטר.

אמר לו: "מה מעשיך?"

אמר לו: "מלמד דרדקים אני, ומלמד מקרא לבני עניים כבני עשירים,

וכל מי שאינו יכול לשלם - אינני לוקח ממנו דבר.

ויש לי בריכה של דגים, וכל ילד שפושע [=מתרשל בלימודו] אני משחד אותו בהם,

ומרגיע אותו ומפייס אותו, עד שהוא בא וקורא".

(תרגום לפי התלמוד המבואר, בעריכת הרב עדין שטיינזלץ)

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

במדרש אנו רואים שכוחו של מלמד התינוקות להורדת גשם היה גדול יותר משל רב. ורב מנסה להבין מה כוחו של מלמד התינוקות.

1. מה סודו של מלמד התינוקות שמצליח להוריד גשם? מה מיוחד בדרך שבה הוא מלמד?
2. במה שונה דרך הלימוד שלו מהלימוד המסורתי?
3. כיצד אתן רואות אפשרות להתחדש בדרך הלימוד בימינו? מה חשוב לכן בלימוד? מה יביא אתכן ללמידה משמעותית ומעניינת יותר?

פתיחת שנה

אביתר זנבר, אמי"ת כפר בתיה

קהל היעד- תלמידי כיתה י'

מטרות השיעור (מיומנויות)-

הכרת המושג היסטוריה וכליו :

1. מקורות (סוגי מקורות שונים : כתובים, חזותיים וכו')
2. חקר (הבנת החקר, משמעויותיו ודרכי פעולתו)
3. כניסה ראשונה ל campus.il

מטרות השיעור (ערכים)

1. חשיבות לימודי ההיסטוריה
2. הקשבה (חלק מהלימוד העצמאי הוא הקשבה והפניה לדעות אחרות)
3. הבנת המשמעות והרלוונטיות של ההיסטוריה לחיי היומיום.

מטרות השיעור (תוכן)

1. ההבדל בין היסטוריה לבין 'מאורעות שהתרחשו בעבר'
2. משמעות הלימוד העצמאי בחקר ההיסטוריה.

הכנה מראש לשיעור :

לשבת עם מחנך הכיתה ולחלק את הכיתה לשלישיות בצורה הגיונית שתייצר למידה והקשבה בקבוצה.

מהלך השיעור :

הכרות והבנת משמעות ההיסטוריה (35 דקות)

- כל תלמיד מתבקש לכתוב על דף משהו שהוא יודע בהיסטוריה ומשהו שהוא יודע במוזיקה¹, לאחר מכן. חשוב מאוד לא להסביר מעבר הדרישה הבסיסית. (התשובות מגוונות מאוד מגוונות, מעניינות ומעוררות את הכיתה).
- כל תלמיד יאמר את תשובתו כאשר המורה יחלק את הלוח לשניים- היסטוריה/מוזיקה ויכתוב כל תשובה במקומה (זה חלק קצת ארוך שגם מייצר הפרעות וצחוקים בכיתה- צריך להיות מוכנים)
- לאחר סיום כתיבת התשובות המורה יעבור בקצרה על רשימת הדברים בכל צד ויגיע למסקנה מאוד מפתיעה (שתמיד מגיעים אליה מהרשימות, כבר עשיתי זאת עשרות פעמים...)- ברשימה של המוזיקה ישנם 90%-100 כלים מוזיקליים ליצירת מוזיקה

¹ חשוב מאוד לתת דקה, שכל תלמיד ירשום את הדברים ולא יענה בעל פה. תשובה בע"פ תביא לתשובות דומות שכן כל תלמיד ינסה להתאים עצמו לכלל.

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

והשאר (בדרך כלל כלום...) יצירות מוזיקליות או שירים כאלו ואחרים. מן הצד השני, ב'היסטוריה' ישנם 90%-100% אירועים שהתרחשו בעבר ומספר בודד עד אפסי של כלים ומושגים היסטוריים (ארכיאולוגיה, מקורות, חקר וכו').

מכאן המורה יסביר כי ההיסטוריה איננה 'מאורעות' שהתרחשו בעבר' אלא 'חקר' (ניתן להפנות את התלמידים לויקיפדיה' לראות מה זה היסטוריה והם יגלו שהתרגום המילולי הפשוט מיוונית הוא 'חקר'). המאורעות שאנו רואים בהיסטוריה הם התוצר, כמו שהשירים הם התוצר של המוזיקה (למרות שהתלמידים לא ציינו תוצר זה בטבלה שעל הלוח).

נבין שההיסטוריה חוקרים ומגיעים לתוצאה כמו פעולות ומחקרים אחרים.

- עם זאת חשוב לזכור ולהבין שיש להבין ולהכיר את הפרטים ההיסטוריים, להבין משמעויות ולקחים, לבנות את זהותנו כבני אדם בכלל וכיהודים בפרט ולהכיר מאין באנו...

אז איך נעשה את זה? איך נלמד היסטוריה? (10 דקות)

- בשלב זה נראה את סרטון 'קבלת הפנים' של בלהה. לאחר יהיה זמן קצר לשאלות (שכנראה על רובן נענה- 'אנחנו נבין בהמשך הדרך...')

ציפיות התלמידים (10-15 דקות)

- (התלמידים יחולקו לשלישיות שנקבעו מראש עם המורה)
- בכל קבוצה ייבחרו שני דוברים ואחד צופה- במשך 4-5 דקות הדוברים צריכים לדון ביניהם ביחס לציפיות שיש להם מלימודי ההיסטוריה בשנה הקרובה. הצופה צריך לשתוק, להקשיב ולכתוב מסקנות מהדיון שנערך ביניהם.
- לאחר השלב הראשון, ניתנות 3 דקות נוספות בהן המקשיב מתחיל את הדיון עם המסקנות שהסיק כצופה מהצד.
- המורה מבקש מכל נציג של קבוצה להציג את ציפיותיהם ולכתוב אותם על הלוח (ולשמור אותן בצורה כזו או אחרת)
- המורה יגיב לציפיות עד כמה שהוא מכיר את התוכנית וייתן גם לתלמידים להגיב על הציפיות של חבריהם.
- המשך השלב הזה ייערך במחצית השנה (לראות איפה עומדות הציפיות לעומת התוצאות) ובמקרה הצורך גם בסוף השנה ואולי אפילו בסוף כיתה יא.

הכרה בסיסית של התוכנית (כמה זמן שישאר, כנראה שלחלק זה יהיה גם שיעורי בית)

- בשלב זה התלמידים ייכנסו ל campus.il
- כל תלמיד יתחיל מהשלב בו הוא נמצא (הרשמה לאתר, הרשמה לקורס, רישום מייל וכו') כאשר המטרה של כל תלמיד היא להגיע תחילת הקורס- צפייה בסרטון של סיוון רהב-מאיר.
- לאחר הצפייה בסרטון, כל תלמיד בזמנו- משוחרר מהכיתה (חלק מההבנה שבתוכנית זו כל תלמיד עובד בקצב שלו).

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

בכוונה אין סיכום לשיעור אלא סיום ב to be continue.
התלמידים מסיימים את השיעור עם טעם של עוד, לדעת מה עוד הולך להיות בתוכנית באר
ובמפגש הבא צוללים ישר פנימה.
חשוב לציין שיש סיכוי (גדול) שלא כל התלמידים יגיעו לשיחה של סיוון רהב-מאיר ולכן
יש לתת להם זאת כשיעורי בית.

הצעת שיעור פתיחה חגיגית
אילה שקלאר, נריה בנות שדות-נגב

קהל היעד: בנות כיתה י' תיכון נריה שדות נגב

מטרות השיעור בתחום התוכן:

התלמידות יכירו וידעו:

- מהי תכנית באר,
- משמעותה וייחודה.
- כותרות הקורסים הנלמדים בה.
- ההזדמנות שבהצטרפות למהלך זה.
- הדרישות של התכנית
- יצירת מוטיבציה פנימית בקרב התלמידות שתעזור גם להתמודדות התלמידות עם אתגרים

מטרות השיעור בתחום הערכים:

1. החוויה והחשיבות של לימודי ההיסטוריה בכלל - כחיבור עבר, הווה, עתיד, ושל תכנית באר בפרט - דליית מים מן המעמקים, מאמץ שבסופו רוויה ועונג.

2. התמודדות עם אתגרים וקשיים, דיון על ההזדמנות ועל האתגר שבמציאות המתקשבת.

מטרות השיעור בתחום המיומנויות:

1. כניסה הדרגתית לעולם הלמידה המתקשבת (בשילוב כאמור דיון על האתגרים והמיומנויות שידרשו בו).
2. ניתוח מקור היסטורי (בשלב זה בשיעור ינותח מקור תורני, כלומר תיזדרש רק הבנה מילולית ולא בהכרח היסטורית).
3. שילוב אירועים על ציר הזמן.
4. מיומנויות לב לדעת- חיבור אישי והתבוננות אישית אל מול מטרות התכנית וערכיה.

השיעור ילווה במצגת הזאת

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מהלך השיעור (כפול):

נושא	פירוט התהליך	זמן
הכרות מורה-תלמידות	המורה תספר בקצרה על עצמה, התלמידות יספרו בקצרה על עצמן בסבב	10 דקות
קישור והבנה לגבי ידע/ דימוי קודם של התלמידות על לימודי היסטוריה	התלמידות יתבקשו למלא מה הם לימודי היסטוריה עבורן- במנטימטר, שיציג את התוצאות על הלוח לכולן. דיון קצר לאחר מכן	10 דקות
הבנה כללית של החידוש שבתכנית באר	אציג לתלמידות תמונה של באר ושל בור, ואבקש מכל תלמידה <u>לכתוב לעצמה</u> , ואח"כ להגדיר לעצמה את ההבדלים ביניהם	7 דקות
	התלמידות יקראו מקור מתוך "שפת אמת" על הבאר ויתבקשו לענות על 2 שאלות בעקבותיו: 1. מי בעם ישראל נמשל לבאר ומדוע? 2. מה לדעתך המשמעות של כך שפי הבאר נברא בערב שבת בין השמשות?	10 דקות (אם הזמן דחוק- לוותר)
כיצד עובדת תכנית באר מבחינה מעשית?	התלמידות יצפו בסרט ובו ברכת המפמ"רית לפתיחת הלמידה, ויתבקשו לענות על שאלות במהלך הצפייה: מה עושים בשיעורים המתקשבים? מה עושים בשיעורים בכיתה עם המורה? מדוע לומדים היסטוריה?	10 דק'
	הסבר על חלקי תהליך הלמידה (תרשים במצגת) ועל אופן חלוקת הציונים בתכנית	5 דק'
מהם התכנים שבהם נוגעת התכנית?	באמצעות שימוש בפדלט: סידור על ציר הזמן של הנושאים שבהם נגע בשנתיים הקרובות, עם דגש על מה שנעשה השנה. (ציר זמן קליל בשלב זה, רק כדי להכיר את הכלל)	10 דק'
הכרות ראשונית עם אתר הקורס ואיסוף מיילים מהתלמידות		10 דק'- אם נותר זמן.
אסיף-	שאלה פתוחה: מה אני חולמת לשאוב מהבאר? מילה שמסכמת את התחושות שלנו לקראת השנה הקרובה	5 דק'

תכנית באר

היסטוריה כמו שתמיד חלמתם!!

שיעור הכנה לקראת הדבר האמיתי,

שומרון כץ, תמר אריאל נתניה

מטרות השיעור

- קהל יעד- כיתה י2, כיתת בנים (ומכאן הסגנון התקיף והאלים מעט בסרטונים...) אני מלמד גם את י1- כיתה חזקה עוד יותר שיש בה בנות, לא בטוח שאבחר בשיעור כזה בדיוק. זו גם כיתת החינוך שלי, ולכן אנחנו הולכים לבלות הרבה יחד. כיתה ממוצעת פלוס ברמת הלמידה.
- מטרות בתחום המיומנות- התלמידים נחשפים בשיעור זה להמון סרטונים, הם נדרים ליכולת צפיה (בדומה לתוכנית באר...), הבנה של סרטונים, דיון כיתתי, פיתוח מחשבה לפני ואחרי סרטון, שיתוף הכיתה ברמת ידע כזו או אחרת, וניתוח של סרטון.
- מטרות בתחום הערכים- הם מקבלים פה את חשיבות מקצוע ההיסטוריה, את חשיבות ההשתתפות שלהם בשיעור, ולא כסטטיסטים במידה כזו או אחרת עד כה.
- מטרות בתחום התוכן- הם מקבלים חשיפה קטנה ממספר נושאים, מה שאמור לגרות אותם לקראת השיעור הבא, והשיעורים שלאחריו. הם נחשפים למספר נושאים רחב בשיעור אחד, וגם הסרטונים שנבחרו מאוד הולמים את עולם התוכן שלהם. (נשק, מטוסים, ספורט ועוד)
- מהלך השיעור נמצא כבר במצגת עצמה, אפרט אותו שוב עם זמנים בשקף הבא.

מהלך השיעור:

- הקדמה פלוס ציפיות התלמידים- 10 ד'
- סרטון של בלהה- 5 ד'
- אירועים היסטוריים שהם מכירים- 10 דק'
- שני סרטונים הממחישים את ההבדל- 10 ד'
- חלוקה לקבוצות על הסרטונים- 10 ד'
- מסקנות מהסרטונים של כל נציג קבוצה פלוס סיכום שלי, 15 ד'
- שיטות לימוד- 5 דק'
- מה התלמידים מרגישים כעת פלוס טריילר "המירוץ"- 10 דק'

• הקדמה : <https://youtu.be/lZIGvJKXJxM>

• סיון רהב מאיר מכינה אותנו לבאות.

• דבר התלמידים...

• איך הולכים ללמוד השנה?

• האם יהיה לנו מורה, או שלומדים לבד?

• איך מורכב הציון שלנו ?

• למה דווקא אנחנו?

• בשלב זה אני מבצע מבר בין התלמידים ונותן להם שאלות חופשיות שמטרידות אותם כעת.

• וכעת לדבר המפמ"רית....

• בלהה- על תכנית באר :

• <https://youtu.be/ly4T8aYzM8c>

• גוף השיעור :

• שאלה- איזה אירועים היסטוריים אתם מכירים מתקופת הנאורות ועד קום המדינה? (תשובות)..
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

- אתם הולכים לצפות כעת בשני סרטונים שונים על אירועים משמעותיים בהיסטוריה (אפילו שניהם בחומר, באופן כזה או אחר). לאחר הסרט אשמח לשמוע מה אתם חושבים. לא רק על התוכן, אלא גם על ההבדלים החזותיים.
- מל גיבסון "הפטריוט" (רצוי לתת כמה מילות רקע)
- <https://www.youtube.com/watch?v=qoPpesfl5Ig>
- "פרל הרבור" (כנ"ל לגבי הרקע, אבל פה קצת פחות, מאמין שידועים יותר)
- <https://www.youtube.com/watch?v=6lIm06JOBtw>
- גוף השיעור- המשך.
- דיון כיתתי בחלוקה לקבוצות:
- אני מחלק את הכיתה לחמש קבוצות של חמישה תלמידים, והם מקיימים דיון על שני הסרטונים. אני עובר בים הקבוצות ומוודא שהדיון הולך למקום של לפחות אחד מההיבטים הבאים:
- **הלחימה השונה (מטוסים ופצצות אל מול לוחמים וחרבות)- חדשנות!**
- סממנים- דגלים, לבוש ועוד
- תוצאות הסרטון- או איך נגמרו האירועים שראינו יחד
- גוף השיעור- מסקנות
- אני מחבר את כל מה ששמענו בקבוצות, כל נציג של קבוצה, יציג בפני הכיתה את מה שחשבו בקבוצה שלו, ואני מסכם.
- אתם הולכים ללמוד היסטוריה ברמה חדשנית (כמו ההבדלים בין הסרטונים), לא עוד מורה שעומד ומקריא ומכתיב, אלא אתם המורים! אתם לומדים בקצב שלכם, עם הדגשים שלכם, ואני מנצח על התזמורת.
- גוף השיעור- מסקנות, המשך.
- קטעי המקור שתקראו, יהיו בצבע נעים, ועם אפשרות להקראה
- הדמויות שתפגשו עימם, יוארו באופן שונה מאיך שהן מוצגות בספר השגרתי
- כמות הידע, והגיוון שלו- יגדלו משמעותית מצורת הלמידה הישנה, בקיצור

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

- חוויה, ידע רב, צבעים מגוונים, דגלים, מפות, ציטוטים- והכל על החבר הכי טוב שלכם- המחשב!!
- הסברים על שיטות הלימוד.

• **סיכום**

- שאלה כללית- מה אתם מרגישים כעת? האם השיעור הכין אתכם למה אתם הולכים לעבור? האם אתם כבר מחכים לשיעור הראשון על המחשב, או דווקא לשיעור השלישי איתי...
- המרוץ, טריילר - על חייו של ג'סי אוואנס
- <https://www.youtube.com/watch?v=EwmvCHvX99A>
- אנחנו יוצאים כעת למרוץ משותף, חדשני, ועם ציפיות גבוהות. (גם הסרטון הזה בחומר...)
- הקרנת הבכורה (יצא טריילר בשעות הקרובות...) החל מהשיעור הבא. כולנו כבר מחכים.

בהצלחה!

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

שיעור פתיחה לתוכנית באר
עדן יהודה, ישיבת אמי"ת צפת

קהל היעד:

תלמידים שבחרו להשתתף בתוכנית באר, משכבת י' של הישיבה התיכונית אמי"ת צפת. ככלל מדובר באוכלוסייה מגוונת. ככל הנראה התלמידים שיכנסו לתוכנית (מעצם העובדה שמדובר בתוכנית בחירה) יהיו בעלי מוטיבציה לימודית גבוהה יחסית.

מטרות השיעור בתחום המיומנות:

- מיומנות רכה של למידה עצמית
- מיומנות קשה של ניתוח טקסט / סרטון, תמצות

מטרות השיעור בתחום הערכים:

- היכרות וגיבוש
- התלמידים יזדהו ויפנימו את החשיבות של לימודי ההיסטוריה
- התלמידים ירגישו חיבור ומוטיבציה לתוכנית

מטרות השיעור בתחום הידע:

- נימוקים ללמידת היסטוריה
- הבנת המבנה הכללי והרציונל של תוכנית באר

מהלך השיעור:

5 דקות	עירור עניין - פתיחה עם סרטון: מה קורה בעולם בשתי דקות
10 דקות	פתיחה שלי על עצמי וסבב היכרות קצר (שם ותכונה שמתחילה באותה אות)
15 דקות	הסבר ושליחה ללמידה עצמאית סביב למה בכלל ללמוד היסטוריה – במרחב מקוון ומטלת כתיבה קצרה במרחב שיתופי
15 דקות	דיון מונחה בכיתה – לאיזה נימוק שקראתם במקור / שכתב חבר שלכם התחברתם? אסיף שלי. למה אני אוהב ללמד היסטוריה. חיבור לסרטון הפתיחה.
10 דקות	מנטימטר – (1) ביחס ללמידה רגילה בכיתה, מה היה מיוחד באיך שלמדנו עד עכשיו? (ענה במילה אחת או שתיים). (2) חשבו שתי דקות וענו - מה טוב באופן כזה של למידה?
10 דקות	הקראה והתייחסות לתשובות. הסבר בעזרת התשובות שלהם והרחבה על המטא-קוגניציה שמאחורי הלמידה בתוכנית באר: מה תורמת למידה עצמאית, למידה דיגיטלית, בחירה (מוגבלת) בתוך הלמידה, עיסוק במיומנויות ולא רק בידע, היחשפות למקורות מגוונים של ידע, כתיבה והבעה.
5 דקות	סרטון הפתיחה של בלהה
10 דקות	הסבר על מבנה התוכנית וחלוקת סילבוס
10 דקות	זמן לשאלות וסיכום

שיעור פתיחה

ריעות שטרן, אולפנת נריה

המטרות:

1. יצירת אווירת התרגשות חגיגית לפתיחת התוכנית.
2. פיתוח גאוות היחידה כנבחרת בעצם ההצטרפות לתוכנית.
3. הבנה שהתוכנית מחייבת את התלמיד בקבלת עצמאות ולקיחת אחריות מלאה תוך למידה מתוך משמעת עצמית.

פתיחת השיעור:

מומלץ לקשט את הכיתה ולהפוך את הכניסה לחגיגית.
אפשר לייצר שטיח אדום מאלבד,
להפוך את הדלת למרשימה בעזרת דפי קרפים
שלט גדול על הדלת "ברוכים הבאים לנבחרת"
מוזיקה נעימה של קבלת פנים.
שולחנות מכוסים באלבד עם כיבוד קל.

מהלך השיעור:

חלק א':

הצעה ראשונה: כל תלמיד בונה לעצמו ציר זמן אישי אליו הוא מכניס את האירועים המשמעותיים בחיים שלו. וככה הוא מציג את עצמו בכיתה. גם המורה מציגה את עצמה בדרך זו.
הצעה שנייה: כל תלמיד נדרש לחפש אירוע משמעותי שקרה ביום בו הוא נולד ומשתף את הכיתה.

להקרין את הסרטון מהיוטיוב של בית התפוצות: "אתם חלק מסיפור"
לשאול את התלמידים מה הם לוקחים איתם מהסרטון.
כל אחד מאיתנו מהווה סיפור בפני עצמו כפי שראינו בציר הזמן שיצרנו, אבל בסך הכללי של האומה אנחנו סיפור אחד גדול של צמיחה משותפת של יחידים שהפכו לעם עם סיפור היסטורי מופלא שהולך ומתגבש. וזה חלק מהזהות היהודית שלנו.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

חלק ב':

לאחר מכן אני מספרת לתלמידים קצת על תוכנית באר. מסבירה להם איזה זכות גדולה נפלה בחלקם להצטרף לתוכנית הנבחרת שלא כולם זוכים לה ומה היתרונות שיש בה. ומקרינה להם את הסרטון של בלהה גליקסברג המפמרת שלנו. ולאחר מכן את הסרטון של סיון רהב מאיר שגם מופיע ביחידת המבוא.

אני משחקת איתם משחק קצר.
בשם משחק המשימות. (מצב קובץ)
במהלך המשחק אני מחלקת לכל תלמיד משימה כתובה ויש לו אחריות לבצע את המשימה בעצמו.
אני שואלת את התלמידים איזה מסר לדעתם ניסיתי להעביר דרך המשחק.
המשחק בא להמחיש לנו שלכל אחד מאיתנו יש תפקיד.
לכל אחד נדרשה משימה וגם אם משהו פועל אחרת ממני, עלי לבצע את המשימה שאלה התחייבותי.
המסקנה היא שתוכנית באר היא זכות אבל גם מחייבת. מה היא מחייבת אותי? מה נדרש ממני?
אני נותנת לתלמידים את האפשרות להוציא מעצמם את התשובות וכותבת על הלוח בצורת שמש אסוציאציות: אחריות, בגרות, למידה אישית, משמעת עצמית. וכו.
לסיכום אני מקרינה להם את הסרטון על הבמבוק הסיני שמדבר על קבלת החלטות ועמידה ביעדים.

המשימות:

1. התחילי לשיר "יחד יחד"
2. מתחילה לשיר "יחד יחד" התחילי לרוץ מסביב למעגל.
3. כשמישהי מתחילה לרוץ מסביב למעגל חבקי את זו שלימינך.
4. כשמישהי מחבקת מישהי שלידה צעקי בקול איזה כיף להיות בז'4!!
5. כשמישהי צועקת בקול איזה כיף להיות בז'4 התחילי לקפוץ על רגל אחת.
6. כשמישהי קופצת על רגל אחת עמדי על הכיסא ואמרי לכולן שאת אוהבת אותן.
7. כשמישהי נעמדת על הכיסא ואומרת לכולן שהיא אוהבת אותן התחילי לרקוד איתה
"הטוב הטוב הטוב"
8. כשמתחיל מעגל של "הטוב הטוב הטוב" הצטרפי למעגל גם את!
9. כשמתחיל מעגל של "הטוב הטוב הטוב" הצטרפי למעגל גם את!
10. כשמתחיל מעגל של "הטוב הטוב הטוב" הצטרפי למעגל גם את!
11. כשיש מעגל גדול שרוקד שבי באמצע המעגל ותתנועעי קדימה ואחורה.
12. כמישהי מתיישבת באמצע המעגל התחילי לרוץ סביב המעגל ולצעוק "גוד שאבאס" (שבת שלום)

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

13. כשמישהי רצה סביב מעגל הרוקדות וצועקת "גוד שאבאס" (שבת שלום) הצטרפי אליה מאחוריה.
14. כשמישהי רצה סביב מעגל הרוקדות וצועקת "גוד שאבאס" (שבת שלום) הצטרפי אליה מאחוריה.
15. כשמישהי רצה סביב מעגל הרוקדות וצועקת "גוד שאבאס" (שבת שלום) הצטרפי אליה מאחוריה.
16. כשאת רואה רכבת בנות שצועקות "גוד שאבאס" (שבת שלום) עמדי על הכיסא ומחאי להן כפיים.
17. כשמישהי נעמדת על הכיסא ומוחאת כפיים התחילי לעשות קולות של תרנגול.
18. כשמישהי עושה קולות של תרנגול קשרי לעצמך מטפחת על הראש.
19. כשמישהי קושרת מטפחת על הראש, קחי משהו לשתות ותברכי עליו בקול גדול.
20. כשמישהי מברכת תצעקי לה אמן חזק.
21. כשמישהי צועקת אמן קחי משהו לאכול ותברכי עליו בקול גדול.
22. כשמישהי מברכת תצעקי לה אמן חזק.
23. כשאת שומעת אמן תתחילי להושיב את כולן במקומותיהן!
24. כשאת שומעת אמן תתחילי להושיב את כולן במקומותיהן!

שיעור פתיחה

ליאור חדד, ישיבת נעם ירושלים

קהל היעד- כיתה י'

מטרות השיעורים :

1. הסבר מהי תוכנית באר
2. הייחודיות של תוכנית זו לעומת שאר מקצועות הלימוד.
3. התנסות קצרה בצורה ובסגנון הלימוד.
4. ערך הלומד על מנת להבין ולהפנים

"אחי, אתה מוכרח לאהוב את זה.."

פתיחה : סיפור

"זאת תוכנית באר" - אנחנו מבינים שהקב"ה לא ברא רובוטים. כמו שהמצוות שלנו דורשות גם את הלב שלנו, את החיבור שלנו למה שאנחנו עושים, את ההבנה שלנו שהכל נובע מאהבה וחיבור לקב"ה, כך גם בשאר מקצועות החיים והלימוד אנחנו נדרשים לעבוד עם הלב. לחוות את הדברים.

אז מהי תוכנית באר?

שאלה לתלמידים : למה באר? מה מאפיין באר?

נשמע את התשובות ונכתוב אותם על הלוח.

נקרא עם התלמידים את המקור מדברי הרב קוק על המשמעות של הבאר...

הבאר שבה נובעים המים ממסתרי האדמה מסמלת

את גילוי הפנימיות, והארת העיניים לראות גילוי

שכינה שבעולם, כמו שהמשילו חז"ל את גילוי של

יוסף לאחיו (בראשית רבה פרשה צג :)

"מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה

(משלי כ ה) משל לבאר עמוקה מליאה צונין והיו

ממיה יפין, ולא הייתה בריה יכולה לשתות ממנה, בא

אחד וקשר חבל בחבל נימה בנימה ודלה ממנה

ושתה, התחילו הכל דולים ושותים ממנה, כך לא זז

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

יהודה משיב ליוסף דבר על דבר עד שעמד על לבו

ויגש אליו יהודה. "

וכך דבק יצחק במקום באר לחי רואי, שבו יוכל לזכות

לגילוי שכינה, ולכן חפר וגילה את הבארות

שמסמלות גילוי שכינה. כך אפשר להסביר את

התופעה שזיווגי האבות נעשו על הבאר, משום שע"י

זכו לגילוי משאלות לבם. (עין אי"ה)

נפנה לתלמידים את השאלה: מהי באר על פי דברי הרב קוק?

יש לנו עולם פנימי שלם ועמוק שאנו לא תמיד מצליחים להגיע אליו בלימוד שלנו כי אנו משתמשים רק בחלק מהחוויות ובוחנים את הדברים רק בשכל.

אתם הולכים לעבוד ר לתוכנית לימוד חדשה, חווייתית, שהתחילה ממש לא לפני הרבה זמן (3 שנים) ואתם הולכים להיכנס למסע לימודי בהיסטוריה בו אתם אלו שתעבדו, תלמדו, תבינו, תחוו ותתחברו אל הדברים מתוך התבוננות ושאלות הבנה והפנמה.

אז בואו נבין מהי תוכנית באר מפי מי שייסדה ובנתה אותה-

המפמ"רית בלהה גליקסברג

<https://youtu.be/ly4T8aYzM8c>

מה יש לסיוון רהב מאיר לומר לנו על "תוכנית באר" ועל לימודי היסטוריה בכלל:

<https://youtu.be/lZIGvJKXJxM>

- שאלה לתלמידים: אחרי שקראנו את דברי הרב קוק, צפינו בדברי המפמר"ית, והבנו למה חשוב ללמוד היסטוריה מדבריה של סיוון רהב מאיר – אז מהי הייחודיות של התוכנית?
- נקשיב לתשובות התלמידים, אפשר לרשום אותן על הלוח או לסכם בענן פדלט המאפשר לראות את תשובותיהם בדרך מיוחדת.

הסבר שלי על תוכנית באר כסיכום של כל הנאמר בכיתה וכן על סמך הדברים שלמדנו בהשתלמות.

אז איך זה הולך לעבוד? מה המסלול? שילוב של מורה ומחשב, שיעורים מקוונים ומפגש וכו', עוגת החלוקה של הציון, ניתן בעבודה בזוגות, מבחן מסכם בסוף השנתיים.

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

דגשים :

- שימו : כבר מהשיעור הראשון אתם מתחילים את ציון הבגרות שלכם.
- תנסו להביא את עצמכם בשיעורים אלו ולא את מה שאני כמורה רוצה לשמוע.
- חובת נוכחות בשיעורים.
- שיעורי המפגש הם לא שיעורים חופשיים ולא שיעורי חזרה אלא שיעורי עומק
- הרשמה לקמפוס IL

התנסות

כניסה לקמפוס דרך המחשב של המורה והתנסות מעשית בפרק "מבוא" לתוכנית.

קישור כניסה לקמפוס:

<https://courses.campus.gov.il/dashboard>

נעבור על ההגדרות של הכותרות : קורס, יחידה, חוליה, מטלות ומשימות סיכום.

איך עונית על תשובות ואיפה.

שאלת " לב לדעת לסיכום"

עם איזו תחושה אתם יוצאים מהשיעור היום למסע החדש של "תוכנית באר"?